CARTEA SATULUI

SCOASĂ DE FUNDAȚIA CULTURALĂ
REGALĂ „PRINCIPELE CAROL"

POVEȘTILE PINDULUI

DE

IULIA MURNU

Fată din Pind, de *T. Filionescu-Murnu*

C A R T E A S A T U L U I

38

POVEȘTILE PINDULUI

DE

IULIA MURNU

CU DESENE DE T. FILIONESCU-MURNU

FUNDAȚIA CULTURALĂ REGALĂ „PRINCIPELE CAROL“
BUCUREȘTI
STRADA LATINĂ, 8

LACUL DIN GRAMOSTE

Pe vremea când plaiurile din Gramoste albeau de multele turme de oi ce le păşteau, vieţuia un zmeu care apăra satul Gramostea cu muntele lui, de-l făcea să fie avut şi pizmuit de toate celelalte sate împrejmuitoare.

Numele de Gramoste ajunse vestit şi la mulţi zmei le părea rău că nu stăpânesc un ţinut aşa de frumos şi îmbelşugat ca acesta.

Zmeul din Moscopole, vecin şi oaspe cu cel Gramostean, îşi puse în minte să-l doboare pe acest din urmă şi să nărue Gramostea. Într'o noapte se urcă pe creasta muntelui şi începu să strige Gramosteanului cu un glas, care cutremura munţii şi pădurile:

— Ei! Ei! fârtate! Te făleşti că eşti voinic şi că-ţi făcuşi satul vrednic de lauda lumii! Pe mine mă cuprind toate nebuniile, când te aud cu grozăvirea ta scrintită.

Şi rânjind a batjocură, îl luă în zeflemea:

— Mare scofală de voinic, care doarme odată cu găinile!

La auzirea acestor înfruntări, zmeul gramostean sări în picioare, de parcă fusese opărit. Când văzu că vecinul tot mai necheza de râs, l-apucară

pandaliile, scrâşni odată de scoase scântei din măsele şi sbieră cu glas tunător:

— Ha! Ha! Voinic eşti la strigat, dar să te vedem şi la luptat!

Şi deodată, luă oblu spre hotarele Moscopoleanului. Decum s'apropiară, ei se măsurară. Braţele se împleticesc, dar trupul lor şi picioarele stau înţepenite ca nişte butuci de piatră. Până în zori pironiţi în loc s'au pumnuit numai cu mâinile.

Dar când şi-au dat seama că amândoi sunt deopotrivă de ortomani, se descleştară şi pe cuvânt se legară să se ia la harţă asvârlindu-şi cocoloaşe de zăpadă, astfel ca să nu le lase să cadă pe jos, ci fiecare, la rândul lui, să le înhaţe în gură şi să le înhape dintr'o înghiţitură. În felul acesta credeau ei, că înghiţind zăpadă, are să moară unul din doi, care va fi cu inima răcită mai curând.

După ce s'au vorbit aşa, au pornit să se bată cu zăpadă. Cât e ziua de mare ei sburătuiră laolaltă bulgării şi, de înfierbântaţi ce erau, nici unul nu luă seama, că omătul se topea în ei ca în jăratic fără să simtă vreo răcorire.

Amurgise de tot şi turmele începeau să se tragă spre adăposturile lor din plaiuri. Zmeii tot se mai vânzoleau şi înfulicau mingile de omăt. Iată că o turmă de oi se apropie de zmeul gramostean şi acesta se rugă de păstor să-i dea câteva capete de oi, de care avea nevoe. Păstorul ba pe vrute, ba pe nevrute îi dădu voe, iar zmeul sdrumică vreo câteva oi, le scoase prapurele şi cu ele înfăşură pumni de sare şi făcu multe droburi de sare cu seul de prapure. Potrivnicul său, neştiutor de toate acestea, se apucă să le dea pe gât uşor şi era bucuros că nu erau sloiuri de ghiaţă.

Multe droburi mai grămădi în burtă bietul Moscopolean, dar peste puţin începu să-l ardă la inimă şi să-i aprindă setea. Ca să-şi potoale focul, se aplecă să soarbă din izvorul, care curgea pe lângă el, şi bău aşa de mult, că-l secă de tot. Indată după asta i se făcu rău, ca un junghiu de moarte. Atunci înţelese că vecinul său îl amăgise, se mai încordă din răsputeri şi trecu hotarul gramostean ca să-l sugrume.

Dar isbuti numai să urle:

— M'ai mâncat fript, fârtate..., şi-i plesni fierea pe loc.

În acea clipă ţâşni din burduhanul lui apăria băută şi împroşcă toată împrejurimea, de unde s'a obârşit apoi lacul ce se vede astăzi pe muntele Gramostea.

După ce crăpă zmeul moscopolean, Gramosteanul îi scoase inima şi o puse în frigare s'o frigă pe jăraticul aprins de păstor. Cum însă era ostenit de atâta sbucium, începu să moţăe. De aceia se şi rugă de păstor ca să întoarcă frigarea, dar ea era aşa de grea, că omul nu putea s'o ţie în mână.

Zmeul râse şi zise:

— Pune degetul şi linge-o, dacă vrei s'o învârteşti.

Oerul făcu după spusa lui şi ca prin minune frigarea se învârti cu mare repejune. Ţinu mult

până la p[illegible]jitul inimei, fiind ca piatra de vârtoasă şi anevoe pătrunsă de dogoarea focului.

In vremea asta zmeul dormea şi sforăia aşa de tare, încât răsunau munţii dimprejur şi se cutremurau toate dihăniile din păduri.

Cu linsul degetelor păstorul se îndulcise şi se ispiti să vadă ce gust are inima de zmeu. Ciupi o felioară şi o îmbucă cu aşa plăcere că-i lăsă gura apă. Se potoli mai înghiţind o bucăţică, şi astfel felie cu felie isprăvi cu toată inima.

Păstorul pricepu că sângele începu a clocoti în el, că-i măreşte trupul şi-i creşte tot mai dihai în vârtoşie. Smulge hangerul din brâu şi-l împlântă în pieptul zmeului adormit, de n'avu vreme să dea un ţipăt. Ii scoase inima, o prăji şi pe asta şi o înghiţi aşa că se făcu un zmeu cu trei inimi.

Apoi adunându-şi turma de oi, o mână la strungă ca s'o mulgă împreună cu tovarăşul său. Dar toate oile mulse de păstorul-zmeu picau moarte pe loc fiindcă el le strivea ugerii. Când tovarăşul lui îşi aruncă privirea şi văzu jumătate de turmă toropită şi cu ugerii însângeraţi, înţelese că păstorul nu e om ca toţi oamenii, şi cu ochii înlăcrimaţi, oftă şi-i zise:

— Ah! duşmane, când celnicul va şti de isprava ta, mă va lăsa pe drumuri.

Păstorul-zmeu îl sfătui să nu se sperie de el, dar îi ceru să nu-l dea pe faţă nimănuia că s'a făcut zmeu. Apoi îi proroci că el va fi judecat şi întemniţat, iar munţii vor rămânea de isbelişte. Ii dărui un fluer ca ori de câte ori va avea nevoe, să-l cheme din lac, unde îi va fi sălaşul de acum înainte.

Cu aceste vorbe ei îşi luară rămas bun şi plecară.

Zmeul se cufundă în lac, iar păstorul o întinse spre sat la celnic ca să-i ducă vestea că o jumătate de turmă a fost răvăşită de o haită de lupi. Celnicul speriat urcă la munte să vadă cu ochii lui oile, şi nu-i se păru că sunt însângerate de colţii fiarelor. Deaceea îl dete în judecată pe cioban. Acesta nimic nu crâcni, cu toate ameninţările şi brânciurile primite.

Mama păstorului-zmeu, îngrijorată că fiul ei nu se mai întoarce acasă, o porni în căutarea lui. In drum întâlni pe păstor şi înlăcrimată îl întrebă de ştie ceva de urma lui. Păstorul făcea pe neştiutorul. Dar cum ea se tot văeta şi se jăluia, se muie şi o luă cu el călăuzind-o până la lac.

O ascunse după o stâncă, scoase fluerul din buzunar şi începu a fluera.

Deodată apele se despicară şi zmeul răsări din ele:

— Ce zor te-a mânat încoace, dacă nu chiar dorul maicei mele?

Auzindu-i vorba, mama nu se mai putu răbda, ieşi din ascunziş şi strigă:

— Fiul meu iubit! Cui m'ai părăsit?

Cum auzi glasul mamei, deodată se cufundă zmeul în apă, răcnind:

— Ah, maică! Ce mi-ai făcut! Deacum înainte munţii vor rămânea pustii. Sărmanele oi au să se împrăştie peste tot locul. Iar tu, fârtate, vei

pieri în temniţă aşa cum ţi-am menit-o 'nainte.

Tot locul cu împrejurimea se cutremură grozav de tare şi nu se ostoi până ce mama nu se înapoe acasă.

Păstorul muri la închisoare, iar satul Gramostea fu pustiit. Numai lacul rămase până azi tot aşa cum era cu apele-i limpezi, şi numai când vreo femee se plimbă pe la marginea lui, el se înfioară de jalea zmeului care-şi plânge pe maica iubită.

AUSTRUL ŞI CRIVĂŢUL

Odată s'au întâlnit împreună Austrul cu Crivăţul. Şi după ce-şi făcură plecăciune, au început fiecare să se laude cu ce poate.

Austrul zicea: Eu fac semne şi minuni cu vitejia mea. Crivăţul zicea: Eu bosconesc tot felul de vrăjitorii cu puterea şi vârtoşia mea.

Ba că tu, ba că eu, nici unul nu se lăsa mai prejos, mai scăzut cu vorba. Şi aşa dela una la alta, se încăerară la sfadă, şi cât p'aci să se ia de păr. Ca să curme odată cicăleala şi păruiala ce le venise aşa într'o doară, Austrul se gândi la o învoială de pace:

— Dacă, fârtate Crivăţ, tu te ţii de mai voinicos, mai sănătos şi mai vânjos ca mine hai să punem rămăşag.

— Cum şi cu ce? se grăbi Crivăţul.

— Iată cum şi cu ce, urmă Austrul. Alege-ţi trei zile din orânda ta şi în acest răstimp, suflă răceală, dă zăpadă, înghiaţă apele, pe unde ştii şi unde poţi, dă iureş peste tot. După ce-ţi vei face mendrele, îmi voiu lua şi eu acelaş soroc din orânda mea ca să fac şi eu la fel, ce mă taie capul şi ce m'ajută puterile, şi dacă după scurgerea acestor trei zile ale mele se va alege vreo

urmă din cele săvârşite de tine să-mi tai mie braţul drept; iar dacă nu, să-ţi taiu eu ţie stângul.

— Dă mâna încoace, încheie Crivăţul, care nu-şi încăpea în piele de trufie.

Astfel îşi bătură amândoi palmele, învoiala fu bucuros primită şi cu jurământ întărită.

Chiar peste noapte, Crivăţul se suflecă la lucru şi cum se înzori, ce să vezi? O îndesită brumă, ce ierburi sugrumă; o răceală de îngheţau nările omului; un vânt de Miază-Noapte întocmai ca o clocotită şi opărită leşie! Pe lângă toate aceste isprăvi din ziua întâi, Crivăţul îngheţă ocolul tot, de-l făcu o mare întindere de sloiu.

A doua zi pe înserate, unde începu să cearnă cu fulgi mai mari ca fuioarele de lână, de întroeni tot şi toate de pe faţa pământului.

A treia zi se lăsă un frig şi un ger, de se lipea mâna de fier; o promoroacă groasă şi vârtoasă, frumoasă ca dimia îmblătită, şi un pui de ger, de care degera tot neamul puricilor! Aşa că după ce închegă toate apele şi plesni bolovanii, prinse pojghiţă de ghiaţă până şi apa din căldările de lângă vatra cu jăratic.

Spre seară dete fuga la Austru svânturaticul şi ţanţoşul Crivăţ şi plin de îngâmfare bolborosi din gură:

— Eu, fârtate, sunt gata; de mâine încolo e rândul tău. Iar Austrul, hlizindu-se şi sburlindu-şi pletele în vânt, îl bătu pe umăr:

— Halal de tine: vom trăi şi vom vedea.

Şi vântul ca vântul se porni la treabă, după cum le fuse şi vorba.

Nu se scursese o jumătate de zi, de când Austrul se apucă de foii lui uriaşi şi dete o moină, de tot îngheţul, împietrit ca şi cremenea, începu a se topi ca zahărul în apă; mormane de omăt sloit—până în seară—se muiară şi ajunseră de se tuflegiră ca bostanii răsfierţi şi sleiţi, din care purceseră apele şuruind să curgă din toate părţile, ca puhoiul de năvalnic.

Cum văzu Crivăţul că trei sferturi din truda lui de trei zile fu irosită de Austru numai într'o zi, o sfecli şi dârdâia ca varga de înfricoşare. Ruşinea ca ruşinea, dar pe lângă asta mai era şi teama de a fi ciungit de o mână.

Aşa dar fălosul de Crivăţ, care se bizuia în puternicia lui neîntrecută, silit de nevoe, începu a şurubări cu mintea fel şi chip ca să iasă ca oleiul pe deasupra. Iar sărmanul de Austru, care era cu dreptatea vădită şi nu-şi da seama ce lucrătură i se croeşte pe sub mână, se opintea nepregetat la lucrul său. Până a doua zi spre amurgite Austrul, suflând din răsputeri, desgheţă şi prefăcu în lapoviţă toată zăpada, toată ghiaţa de pe înconjurul pământului şi nu lăsă nici o rămăşiţă, nici o urmă din tot ce isbândise vijeliosul Crivăţ.

Iar în ziua a treia adiind un vânticel subţirel şi căldicel, secă toate apele care năpădiseră câmpul şi bălţile din scurgerea zăporului, şi până pe înserate se svântă tot locul, de se aşternu parcă un strat de sare.

Cum isprăvi cu lucrul, Austrul se vântui spre tovarăşul de întrecere şi-l înştiinţă:

— Ei, fârtate Crivăţ, eu am văzut cât de tare ai fost, dar tu ai cunoscut puterile mele? Ce mai zici acum de rămăşagul nostru? Te mai ţii de vorba şi de jurământul ce-am făcut?

De, făcu Crivăţul, eu zic că pământul e mare, lung şi lat, şi pe lângă asta nu e nici otova: are munţi şi păduri, dealuri şi văi, peşteri şi prăpăstii, şanţuri şi hârtoape şi câte alte tainiţe? De unde să ştim noi că prin tot cuprinsul lui nu-i vreo urmă din tot ce-am pus la cale? Noi trebue întâiu să cotrobăim prin toate ungherele şi coclaurile şi de nu descoperim nici un crâmpeiu din toate, atunci, de voe de nevoe, neavând încotro, mă las păgubaş.

— Ne-am învoit, îngână Austrul.

Işi dădură mâinile amândoi, o luară rasna val vârtej, cutreerară şi nu lăsară colţişor nescormonit, dar nu se ivi nimic din toată isprava Crivăţului.

Inapoindu-se dela marginea lumii, trecură pela o văgăună mare, călăuză fiind Crivăţul, care sbura înainte şi, desviforat în faţa ei, se opri şi răspică din gură:

— Vezi, fârtate, peste tot locul ne-am vânturat şi am iscodit, dar în peştera asta n'am scotocit. Deaceia hai să intrăm în ea, iar dacă nici pe aici nu mai dăm de urmele muncei mele, sunt gata să mă ţiu de jurământ.

Se avântară şi în peştera asta adâncă şi întunecoasă şi dibuiră peste tot, dar ia-o de unde nu-i.

Când tocmai în fundul ei, ce mogâldeaţă? Trei babe gheboşate, cu faţa uscată şi scorojită ca scoarţa unui copac bătrân, cu ochii înfundaţi

sub gene, cu părul vulvoi şi alb ca fuiorul, cu veşminte de negură şi învelite într'o pătură de chiciură. Toate trei ghemuite şi închircite pe tălpi, peste nişte pae aşternute la pământ, cu piepturile aduse aproape de genunchi, cu braţele încrucişate, stau posmol, de te luau toţi sperieţii, când îşi ridicau sprâncenele şi genele spre a te pironi.

Când Austrul văzu aceste băbătii, strigă încremenit:

— Cine sunteţi voi şi ce păziţi pe aici?

— Eu sunt Răceala, zise una din ele, cea de lângă mine e fiica mea Bruma şi aia de lângă ea este nepoata mea Ninsoarea. Ne-am oploşit aici de frica vijeliosului Crivăţ, care îngheţase toate apele mai acu câteva zile şi ne rebegise cu totul.

— Ia sculaţi-vă deacolo, strigă Crivăţul sburlit, să vedem pe ce staţi aşa cocoloşite?

Indată babornitele, care erau înţelese cu Crivăţul, se sculară, îşi luară broboada de chiciură din cap, se deteră laoparte, iar calendroiul de vânt, care ştia pe ce stau tupilate strigoaicele de babe, împrăştie paiele şi scoase de sub ele trei bulgări de ghiaţă groşi şi tari ca bolovanii, îi rostogoli dinaintea Austrului şi strigă biruitor:

— Ce sunt ăştia, fârtate?

Sărmanul Austru, neavând încotro îşi întinse braţul să i-l rateze după cum le-a fost legământul.

Şi când Crivăţul, ajutat de cele trei strigoaice, înşfăcă braţul sărmanului Austru, strigă acesta cu glas răsunător prin toate văile:

Voi, babe cloanţe
Şi cotoroanţe,
Răceala din oase
Să nu vă mai lase.
Să şedeţi deacum mereu
Bătute de Dumnezeu
Intreaga viaţă
Pe bulgări de ghiaţă.

CĂPRINA

A fost când a fost. Tare frumos a fost, de mergea vestea în lumea întreagă, de toţi rămâneau gură-cască şi se minunau. A fost un împărat aşa de bogat că nu mai avea loc pentru comorile lui. Toate bunurile i le dăruise Dumnezeu, dar ca să nu fie om fără necaz, şi el ducea dorul unui copil. Când vedea sărmanul de împărat cum lunecau anii unul după altul şi i se strângea inima că i se împuţinează viaţa şi ca mâine va da ortul popii, nu mai avea linişte şi pace. Nu-i era de moarte, că toţi merg pe acelaş lunecuş, dar îi era că i se stinge neamul şi nu lasă fiu să-i poarte numele şi să-i moştenească averea.

Şi prinse a se închina lui Dumnezeu şi a i se ruga: Dă-mi şi mie un suflet, măcar de-ar fi şi o căpriţă!

Dumnezeu îi ascultă glasul şi-i dete o fată cu pielea de capră. Impăratul o primi cu braţele deschise, îi luă o dădacă să vadă de ea, şi se uita la dânsa ca la un luceafăr. Şi-i tremura inima după ea mai mult ca după celelalte bogăţii cu care îl miluise Domnul. Cât era ziua de mare fata purta pielea de capră, dar seara când se desbrăca

era Mândra-Lumii, mai frumoasă ca steaua şi când se pieptăna, lumina casa toată !

Dar cine ştie când şi cum o văzu voinicul-voinicilor şi lui îi căzu cu drag. Nu mai bea, nu mai mânca, nu mai dormea fără a se gândi la ea.

Acesta, fără doar şi poate, era fiu de împărat. Cum ajunsese la anii de însurat, părinţii lui îi aduseră un şir întreg de fete de domni mari, care de care mai arătoase şi cu cele mai alese daruri din fire, dar el pe nici una n'o plăcu. După ce se perindase dinaintea lui sumedenie de domniţe şi la toate le făcu vânt, se răsti tatăl său :

— Ce e cu tine, fătul meu? Atâta mulţime de fete şi tu nici una nu găseşti pe plac? Astea sunt şi altele nu, închide ochii şi alege, că doar n'o să închipuim noi una pentru tine.

— Tată, răspunse feciorul, pe fată am ales-o, dar mi-e teamă că n'o să te învoeşti s'o iau de soţie.

— Ba de-ar fi şi o dihanie, tu vei trăi cu ea, nu eu; ca părinte vreau să te văd gospodărit şi să te îndrum spre bine, încolo fă cum ştii.

Atunci cu jumătate de glas murmură fiul:

— Tată, toată iubirea mea, tot dorul meu l-am dăruit capriţei împăratului vecin.

Părintelui i se păru că i se prăbuşi casa peste el. Să-l fi împuşcat cu glonţul şi tot nu s'ar fi simţit aşa rănit.

— Nenorocite, din toată puzderia de mândreţe văzute de tine, să iei o capră? Vrei să-mi cerneşti inima, să nu-mi râdă şi mie faţa? Vrei să mă îngropi cu zile ?

Zbură tot mai sus, până la nori, până la stele.

Dar feciorul neagă o ţinea mereu morţiş, ca măgarul îndărătnicit pe pod; sau îi dă capra de nevastă sau îşi pune capăt zilelor. Impăratul numai pe el îl avea şi după el se topea. Se frământa în tot chipul şi una sau alta tot rău era pentru el. Ce să se facă? Inchise ochii şi-i dete voe să se însoare cu capra. Că de nuntă nici pomeneală. De asta îi ardea împăratului? O cunună peste noapte cu un popă, ca pe cea mai oropsită fiinţă, cu jălanie de parcă era prohod, nu cununie.

Ci fiul de împărat era încredinţat că de-ar fi mers până la marginea pământului, n'ar fi dat de o astfel de cosinzeană. Seara ea îşi lepăda blana de capră, şi-i lua vederea cu atâta strălucire de pe faţa ei.

Intr'o zi fură poftiţi la nunta unui împărat din vecinătate, unde luară parte cu toţii; iar pe Căprina o lăsară acasă de a rămas de ruşine. Numai că ea, după plecarea celorlalţi, se despeliţă, aprinse un păr din pletele ei şi ură:

— Doamne, fă-mă să mă pomenesc la nuntă!

Şi acolo se pomeni.

Lumea toată se uita, se tot uita şi nu-şi mai lua ochii dela dânsa. Toţi dimprejur se minunau privind-o şi se întrebau cine să fie.

Că cine o vedea odată
Nu uita viaţa toată
Minunea asta de fată.

In cele din urmă soacră-sa nu se putu stăpâni şi zise fiului ei la ureche:

— Dacă nu-ţi puneai cenuşă în cap cu pustia de capră, era să-ţi dau frumuseţea asta de fată!

— Taci, mamă, că frumuseţea asta de fată este chiar nevasta mea, şopti fiul la urechea mamei sale.

— Dar cum, nu e capra?

— Aflǎ, mamă, că nevasta mea când îşi scoate pielea de capră, e aşa cum o vezi acum, dar te rog păstrează taina asta cu sfinţenie.

Mama ca mamă, se grăbi să le facă un mare bine şi o mare bucurie; deaceia părăsi nunta şi se întoarse acasă. Căută şi cotrobăi peste tot şi descoperi blana. O ia şi o aruncă într'un cuptor încins de nouă ori şi o face scrum.

Căprina, de unde juca sprintenă în horă, simţi miros de fum, aprinse părul şi sbură strigând:

— Vai, blana mea, sărmana mea blană!

Când ajunse acasă găsi numai o arsură. Ea isbucni în lacrimi şi netezind căprina arsă, sbură tot mai sus, până la nori, până la stele.

Deatunci a rămas în cer şi luminează în fiecare seară. Se cunoaşte dintre celelalte stele, fiindcă e cea mai mare şi lucitoare. Ea este luceafărul de noapte.

Soţul ei fugi după dânsa acasă şi auzind-o cum se vaetă, căută s'o împace, dar în zadar. La avântarea Căprinei spre cer se apucă de poalele ei să se sue şi el în slavă.

Dar cum a ajuns sus, sus de tot, nu se putu ţinea grapă de ea mai îndelung şi căzu sub bolta cerului şi se întrupă în luceafărul de dimineaţă.

Şi amândoi abia de se mai pot zări în faptul zilei, în topenie de dor unul după altul.

DAFINA

Daţi ascultare să vă înşir povestea celei mai frumoase, mai dulci şi mai dalbe dintre fete, Dafina.

A fost odată, cine ştie în ce veac, o împărăteasă, care simţea o dorinţă mare şi arzătoare să aibă o fetiţă. Şi fiindcă Dumnezeu nu se îndurase de ea, nenorocita plângea şi se jăluia toată ziua şi toată noaptea şi tot se ruga: Dă-mi Doamne, o fată, măcar de ar fi şi o Dafină!

Într'o zi cum şedea supărată, sufla un vânt şi-i aduse în casă o frunză de dafin. Frunza asta ca prin minune, se mişca singură şi umbla ca un om. Dar împărăteasa nu luă seama şi la măturat foaia fu culeasă în făraş şi aruncată la gunoiu. Dusă cu gunoiul în margine de sat, o sburătui vântul şi o purtă în pădure, într'o poiană ca un raiu de înflorită.

În acea pajişte crescu şi se învoltă Dafina ca o floare gingaşă şi miresmată, şi răspândea moscul ei fermecător în toată împrejurimea.

După multă vreme, nemeri într'acolo un fecior de împărat să vâneze. Tot zorind înainte, pe la amiazi se apropie de poiana unde râdea însorită Dafina. Şi cum ea îl ademenea cu apropierea ei, isbucni vrăjit prinţul:

— Aici e de trăit ca în sânul lui Avram. Doamne, ce raiu de frumuseţă şi desfătare a sufletului meu!

Aşeză cortul şi porunci bucătarului să-i întindă ospăţul sub umbra de dafin. Până să fie gata masa cu toate bunătăţile împărăteşti, el cutreera pădurea după vânat. Bucătarul obosit de grija prânzului, în aşteptare, se tolăni pe o dungă şi adormi.

Atunci glăsui un viers din dafin:

— *Deschide-te, dafine, să sbor afară*
Ca fluturaşul de uşoară.

Şi dafinul se deschise şi, ce să vezi: Albă ca neaua, roşie ca laleaua, uşurel ca un fluturel, se înfăţişă Dafina cu surâsul pe buze. Repejor în vârful picioarelor alergă la masa împărătească şi turnă cu mânuţa ei toată solniţa cu sare şi piper în mâncarea prinţului. Apoi repejor la copacul ei şi pieri în tulpină.

Veni prinţul, se aşeză la masă, făcu cruce şi vru să îmbuce. Dar mâncarea nu o putea ţinea în gură de atâta sărătură şi pipărătură.

— Măi bucătare, făcu el, unde îţi era mintea, când ai pospăit sare şi piper în bucate?

Bucătarul, ce să mai zică? Sărmanul de el se ştia fără vină. Se ruşină şi tăcu.

Cum îi fură tare dragi locurile acelea, prinţul mai întârzie o zi. Bucătarul cumpănea gustul bucatelor şi le potrivea de sare, ca să nu dea greş. După ce le bucătări bine, gândi în sine:

— Acum pot în toată liniştea să trag un pui

de somn, că de când bucătăresc, n'am mai gătit mâncări aşa gustoase.

Zis şi făcut. Se culcă fără grijă.

Dafina iar glăsui:

— *Deschide-te, dafine, să sbor afară*
Ca fluturaşul de uşoară.

Şi tot ca mai înainte fata trânti sare şi piper în mâncarea prinţului.

Când veni acesta dela vânătoare, găsi pe bucătar cufundat în somn sforăind. Il clinti din picior şi-l sculă:

— Ce trăsnae 'ţi veni să torni solniţa toată şi să nu păstrezi un pic de sare? Nu vezi că mâncarea e saramură?

— Cum aşa? Asta n'am făcut-o în viaţa mea!

— Gustă, să vezi ce otravă e.

Când dădu să guste bucătarul, scuipă din gură şi zise:

— Doamne! ăsta-i un loc necurat şi fermecat, Hai s'o ştergem de aici unde şi-a băgat dracul codiţa. De bună seamă el a venit şi a svârlit sarea când eu dormeam.

— Dece, omule, stai adormit şi nu ai grijă la gătit? se răsti prinţul.

— Iartă-mă, nu te supăra, că om sunt şi eu şi pot greşi!

Fiul de împărat rămase şi în ziua aceia nemâncat ca lumea, săturat numai cu pâine goală. Dimineaţa, când se trezi, grăi bucătarului:

— Astăzi veghez eu la mâncare, şi tu mergi la vânătoare.

Deschide-te, dafine, să zbor afară ca fluturaşul de uşoară.

Şi astfel şi făcu. Bucătarul aruncă puşca pe umăr, deşi nu era deprins s'o poarte, şi înaintă spre pădure, iar prinţul se suflecă la bucătărit măcar că nu ştia cum să umble cu polonicul. Dar lui 'i ardea să afle ce vietate, ce jivină sau gânganie vine tiptil de-i sărează bucatele. Se stârci după o tufă de jnepeni şi pândi. Pe la prânz, hop şi Dafina;

— Deschide-te, dafine, să sbor afară
Ca fluturaşul de uşoară.

Dafinul se deschise şi Dafina se desprinse din copac. Roti ochii în jur să caute dacă n'o adulmecă cineva, dar nu zări suflet de om. Şi iute la picior parcă dusă în sbor, împumnă sarea şi-o asvârli în mâncarea prinţului. Dar când fugi spre copac, flăcăul sosi din urmă, o cuprinse blajin spre a n'o înspulbera, de firavă ce era, şi o sărută.

Apoi Dafina încrinată, Dafina îmbujorată, Dafina uşoară ca un fluture, vru a se încopăci în dafin, dar tulpina se închise şi zise:

Pentru fată
Sărutată
Dafinul se strânge;
Afina, Dafina
De pomană plânge.

Dafina iar se milcui, ca dragul ei dafin să se deschidă spre a se cuibări în culcuşul ei, dar dafinul tot inimă de lemn:

Pentru fată
Sărutată
Dafinul se strânge;
Afina, Dafina
De pomană plânge.

Fiul de împărat o mângâe cu vorbele cele mai alintate şi dulci, îi şterse ochişorii înlăcrimaţi cu năframa-i de mătase, o netezi uşor pe frunte, o sărută, şi o luă cu uşorul şi cu binişorul şi o învălui cu tot farmecul întregei sale veselii şi drăgălăşii tinereşti, de nu mai credeau că sunt pe lumea asta. Zilele ce le-au trăit acolo ca în vis s'ar fi tot prelungit, dacă fericitul călător în raiul trecător nu-şi aducea aminte că e mare zor să se întoarcă la palatul lor unde îl aşteptau grijile şi trebile împărăţiei.

De ruşine şi de dragul părinţilor el se sbătea pe gânduri; i se strângea inima grozav şi se frământa întrânsul neştiind cum să se despartă de scumpa-i pereche găsită.

Intr'o zi umblând prin pajiştea frumoasă, el se apucă să-i culeagă la flori de tot felul şi albe şi roşii, galbene şi albastre, vineţii şi verzui, şi mai mari şi mai mărunte, şi i le înmănunchie în poală. Şi Dafina care înnebunea după flori, prinse a se alinta cu ele, a le înviora stropindu-le cu apă şi a se pierde de drag în tovărăşia lor, nesăţioasă să le soarbă mireasma, pânăce ameţită şi fericită adormi între ele şi uită de toate.

Atunci prinţul porunci să-i desfacă şi să-i ridice cortul, şi plecă, dupăce mai întâi puse pe

bucătar să-i îngroape vatra din pădure, pentru ca atunci, când se va trezi Dafina, să i se pară că totul a fost un vis.

Dormi ea cât dormi, dar când deschise ochii, se văzu biata singură ca o turturea. Incepu să suspine din adâncul sufletului şi să se jălue, drăguţa de ea, de-ţi era mai mare mila.

— Ce rău a fost voinicul-voinicilor, ce inimă împietrită a avut? Cum de s'a îndurat să-şi lase pustie pe Dafina lui? Şi-i tot picurau lacrimi peste floricele, le înmănunchea la sânu-i, le strângea şi le cânta:

Florilor, dragilor mele,
Albişoare, frumuşele
Peste foi de rămurele,
Roşioare, gălbinele,
Vineţele, albăstrele.
Voi surori de ale mele,
Rupte ca din raiu de stele,
Nu ştiţi unde mi-e bujorul
După care duc eu dorul?

Nemângâiată şi plânsă, se întoarce la dafin doinindu-i:

Dafine, mult căutat,
Dafine mult lăudat,
Tu din nou desfă-te 'n două
Că pe Dafina o plouă.

Dar ţi-ai găsit dafinul să se mlădie:

El una ştia
Că nu-i trebuia

Nici o fată
Sărutată
Şi 'nstrăinată.

Şi se topea Dafina ca şi ceara, când ursitoarea ei trimise un călugăr la pajiştea cea frumoasă. Acesta apropiindu-se, o întrebă:

— De ce plângi, tu sufleţele?
— Cum să nu plâng, părinţele?

Eu sunt Dafina slăvită
De un mare Domn iubită
Şi de dânsul părăsită.

Şi-i povesti tot ce a suferit, iar lui i se făcu tare milă de ea. O sfătui să se ducă după fiul de împărat, şi ca să fie necunoscută, ea îmbrăcată călugăreşte, o luă spre curtea împăratului.

Dar pică tocmai la nunta feciorului său. Când văzu lumea un călugărel aşa de mititel şi mărunţel, începură unul şi altul a râde de el.

Prin acele locuri era datina ca la nuntă să cânte fiecare. După ce isprăviră toţi, iată şi călugărul.

Dar el numai un cântec ştia:

Florilor, dragilor mele,
Albişoare, frumuşele
Peste foi de rămurele,
Roşioare, gălbinele,
Vineţele, albăstrele,
Rupte ca din raiu de stele,

Nu ştiţi unde mi-i bujorul
Pentru care duc eu dorul?

Eu sunt Dafina slăvită
De un mare Domn iubită
Şi de dânsul părăsită.

Cum el descânta,
Prinţul asculta,
Lacrima-i pica
Şi aşa zicea:

Drag călugărel,
Eu nu mă înşel
Că-i al meu cântecel.

Iar el răspundea:
Şi al meu era.

Şi călugărul se descoperi şi aruncă de pe el rasa neagră, şi rămase Dafina împăunată într'o rochie de flori, de parcă vedeai o minune din poveşti şi ai fi vrut să ai mii de ochi ca să stai şi s'o priveşti.

Fiul de împărat se desprinse dela mireasa lui şi cuprinse cu drag pe Dafina, juruindu-i că nici moartea nu-l va despărţi de ea.

PĂSTORELUL

A fost cândva în vremuri vechi un împărat mare cărturar şi mare de suflet.

Ca să-i meargă vestea şi să-i rămână numele de pomină, făcu o şcoală neasemuită în toată lumea, unde veneau tineri băeţi şi fete din cele mai mărginaşe împărăţii ca să înveţe carte.

Intre copiii de bogătaşi, de domni mari şi de împăraţi, îşi avea un locşor şi un fecioraş de păstor. In clasă cu el mai erau două fiice de împăraţi, fata împăratului Albu şi a împăratului Verde, trimise de părinţi ca să se lumineze la minte.

Conşcolarii nu-i ziceau pe nume fiului de păstor, ci îl botezaseră „Păstorel" şi din păstorel nu-l mai scoteau. El învăţa carte, nu glumă, şi la ce nu ştiau să răspundă fetele de împărat, le-o lua el pe dinainte, de parcă era un spiriduş. Şi fetele îl iubeau tare mult pentru agerimea lui de minte.

Intr'un ajun de sărbătoare, învăţătorul încredinţă pe şcolari că tot ce-ar visa peste noapte se va împlini, dacă ei nimănui nu vor destăinui.

Păstorel văzu în vis două ursitoare, una cu soarele în mână şi cealaltă cu luna; ele se apropiară de pat şi-i ziseră:

Păstorel frumos,
Păstorel frumos!
Soarele şi luna,
Luminează 'ntruna
Viaţa ta şi calea
Şi-ţi alungă jalea

Cum se deşteptă, îşi aminti de vorba învăţătorului şi stătu pe gânduri, plouat ca vai de el într'un colţ din odae. Maică-sa, găsindu-l mohorât, îl întrebă:

— Spune-mi şi mie, dragul meu de ce eşti tu mâhnit?

Dar cum el nu vru să descleşteze gura, se inciudă maică-sa şi-l dete pe uşă afară. Păstorel se plânse tatălui său şi, fiindcă nici lui nu-i mărturisi ce-i ascundea sufletul, se înverşună şi el şi mai tare, şi-l goni din casă.

— Cară-te, păcătosule, dacă nu ne asculţi, şi du-te de caută părinţi mai buni decât noi.

Băiatul aiurit, o luă rasna şi se purtă pe unde-l duceau picioarele. Şi tot bătu lela în pogheazuri, până ce ajunse la curtea împăratului Albu. Păstorel era arătos, cuminte şi ştiutor de carte. Se vedea că s'a prins învăţătura de el. Sfetnicul împăratului îl plăcu şi, cum el nu avea moştean, îl luă de suflet şi-l aduse la curte, de parcă era feciorul lui.

Intr'o zi fu poftit sfetnicul cu el la masa împăratului. Fata de împărat se înapoiase şi ea acasă ca să-şi petreacă vara pe lângă părinţi şi aduse şi pe surata ei de clasă. Amândouă îl cunoscură pe Păstorel şi-l iscodiră ca să afle cum se pripăşi pe acolo. El le povesti cum a fost alungat de acasă fiindcă n'a vrut să spue ce visase. Auzindu-l împăratul, îl prinse mirarea şi vru să ştie ce anume visă tânărul de ţine aşa de mult la tăinicia lui. Dar când văzu că el stărue cu muţenia lui până la urmă, l-a trimis în temniţă. Fetei împăratului i se făcu milă de tinereţea lui şi pe ascuns îi aducea hrană şi avea toată grija de dânsul.

In vremea asta fata lui Albu-Impărat trimise un răvaş de dor fetei lui Verde-Impărat, care şi ea petrecea acum la palatul părintesc. Aceasta îi răspunse cu drag, dar cum era mai hazlie şi mai scăpărătoare, îi puse trei întrebări, ca să râdă de ea dacă n'avea să le deslege.

Intâia era: cu ce se poate cântări coaja de ou? A doua: îi trimise doi cai paripi să aleagă pe cel mai şoiman. A treia: când va necheza iapa dela Albu-Impărat, să audă mânzul dela Verde-Impărat.

Tare 'i fu necaz bietei fete că nu-i putea da nici un răspuns şi că nici somnul nu se lipea de ea, fiind mereu bătută de gânduri şi neştiind cum să se descurce. Dimineaţa se întiptilă până la Păstorel cu merinde. El, când o văzu cam dusă şi trasă la faţă, începu a o descoase şi ea'şi deschise sufletul.

— Pentru asta eşti aşa de supărată? Ia coaja de ou şi pune-o într'un taler al balanţei, iar în cealaltă presară un pic de ţărână cât ai cuprinde trei degete şi gata.

— Bine, dar întrebarea cu caii?

— Şi asta e o nimica toată. Pune să-ţi sape

două gropi peste care să sară caii. Cel mai aprig va trece hopul, cel mai slab se va speria şi se va da înapoi.

— Bine, dar ce fac cu cea din urmă întrebare?

— Pentru asta nu mă prind, că e nevoe de mine la faţa locului.

Fata făcu tocmai după spusa flăcăului. Cumpăni coaja de ou cu firul de ţărână, opri calul cel mai bun şi înapoe pe celălalt. Şi făcu ce mai făcu de scoase pe Păstorel din închisoare şi-l trimise la fiica împăratului Verde. Aceasta, rămasă orfană de tată, împărăţea acum în locul lui.

Sosind la împărăţia fetei cu o ceată de slujitori, Păstorel îi puse pe aceştia să asmută toţi câinii de pe drum. Iar el cum intră la curte, trase cu pistolul într'un dulău împărătesc. Soldaţii l-au adus în faţa împărătesei, care-l întrebă ce are el cu câinii?

— Ce să am, când la munte au ajuns lupii să sfâşie pe păstori de vii şi potăile nu mai mişcă din loc!

— Dar de unde să auză câinii dela noi de lupii din pădure?

— Dacă ei de aici nu aud ce se întâmplă în pădure, te întreb cum vrei tu să audă mânzul din grajdul lui Albu-Impărat, calul tău de aici?

Fata văzu că nu-i om de rând păstorelul şi vru să-l ia de bărbat. Dar cealaltă fată a lui Albu-Impărat, care îl iubea mult, porni la drum şi veni la prietena ei.

El, ca să le împace, rămase cu amândouă. Şi

dimineaţa, când se spăla şi una îi turna cu cana de aur şi cealaltă cu ibricul de argint:

— Iată, zise el, visul meu, soarele şi luna sunteţi voi două.

Când se plimba în caleaşcă cu o fată la stânga şi alta la dreapta, toţi voinicii îl pismuiau şi toate fetele oftau.

Aşa se înscăună Păstorel pe tron şi domni în amândouă împărăţiile ca întruna singură şi trăi un veac cu toate bunurile şi frumuseţile lumii.

CENUŞOTCA

Au fost odată trei fraţi. Doi din ei roboteau zi şi noapte spre a agonisi pâinea de toate zilele, pe când al treilea era un leneş fără pereche, nici nu lucra, nici agonisea şi nici nu era de vre-o treabă fraţilor. De trândav ce era, tremura de frig ca un ţigan. Clănţănea dinţii cât era ziua de mare şi-şi îmbrobodea gaibele într'o desagă de cenuşă ca să nu îngheţe.

Fraţii nu-l mai puteau vedea în ochi de ponosul ce el le aducea şi după ce i-au dat tot ce i se cuvenea, îi întoarseră spatele. Partea lui fu un măgar.

Cenuşotcă îşi luă măgarul şi-l încălecă cu picioarele băgate în desagi. Călări o bucată până se opri la un isvor. Dar cum se lenea la descălecat, scoase căciula de-a călare, o puse la şipot, o umplu şi bău.

Apoi îşi văzu de drum. Cum îşi târa pe jos caţa, o prinse într'un tufiş şi trase cu ea o oală de galbeni afară. Îi veni greu să descalece şi se puse în aşteptare, doar o trece careva să-i dea o mână de ajutor.

Iată că doi drumeţi se apropiară de el şi-l întrebară:

— Ce stai lipcă aici?

— Aştept să-mi daţi oala cu galbeni că mi-e tare lene să descalec, zise povara pământului. Jumătate vouă, jumătate mie.

Aceştia îşi luară partea şi porniră cu Cenuşotcă tustrei înainte!

Inserară într'un bunget de pădure aşa de umbros de nu-şi vedeau faţa. Apoi descălecară să aprindă focul spre a se încălzi. Fiecare îşi luă pâinea din traistă. Cenuşotcă scoase şi el o bucată de caş ce o purta încă de acasă, fiindu-i lene să-l îmbuce.

Unul din tovarăşi îşi făcu cruce şi ducând bucata de brânză la gură, zise:

— Să dea Dumnezeu să fie cu spor şi pe lemne şi pe pietre, şi aici şi în oraş şi în satul nostru: dintr'o singură oaie o mie, celnicul poate şi şchiop să fie, dar păstorul să ne trăiască mulţi ani, că ne dete caş ca să ne înfruptăm.

Se pare că acel om nu gustase în viaţa lui caşul şi Cenuşotcă îşi râse de el şi de urarea-i lungă. Apoi se gândi c'ar fi bine să se bage păstor ca să înmieze numărul oilor, aşa cum îi urase tovarăşul de drum.

Căută şi găsi un oier, care îl primi bucuros, dar îi povesti mai întâi că în fiecare zi dă ocoale la stână un leu spre a se îndulci din caş şi din alte bunătăţi. Dar păstorul nostru nu se arătă înfricoşat de una ca asta.

Când veni leul, se gudură pe lângă Cenuşotcă să-i dea de gustărit. Dar el răscoli tăciunii şi-i răspunse:

— Nu-ţi dau nimic, nici măcar un pic!
— Ai aşa vârtute în tine să te pui cu mine?
— Sunt de sute de ori mai tare, ameninţă Cenuşotcă.
Vezi piatra asta? Şi-i arătă o turtă de caş.
— O văd, zise leul.
— Cum macin eu piatra asta, fă şi tu la fel.
Leul vru să facă întocmai şi se repezi să ia o piatră, o stoarse, dar nu pică un strop din ea.
Măi, se miră el, ăsta e tare de vârtute, nu-i ca ori şi care cioban.
Şi-l rugă pe Cenuşotcă să se lege fârtat cu el, dacă vrea. Dar Cenuşotcă, grozăvindu-se, nu se lăsa uşor, ca nu cumva leul să-şi închipue cine ştie ce, dar apoi se înhăită cu el şi o apucară amândoi în pădure. In drum găsiră o albie; se rămăşiră care de care s'o spargă. Leul o rostogoli până o plesni. Incercă şi Cenuşotcă, dar de pomană, că era toată ţăndurită de leu. Acesta neştiind că-i isprava lui umbla cu frica în sân.
Mai încolo au nemerit un râu mare. Cenuşotcă nu-l putea trece dincolo.
— Poţi, leule, să mă iei în spate?
— Ştiu şi eu, să încerc, fârtate.
Leul îl trânti pe spinare şi-l trecu de parcă ar fi fost un fulg.
Dupăce umblară şi alergară prin toată pădurea, leul se întâlni cu alţi lei, cărora le povesti cum un om e mai tare ca toţi leii. Fiarele îi cerură să-l aducă, anume ca să vadă şi ele năsdrăvănia asta de om. Pe înserate iată-l şi pe el.
Dihăniile stau adunate în preajma focului şi

frigeau nămaele răpite din turmă. Inainte de a se întinde la ospătare, s'au repezit după apă. Leii cărară apa, care cum putea, câte o bute, câte un burduf. Cenuşotcă înnoda fântâna cu frânghia şi trăgea din răsputeri ca s'o aducă pedeaîntregul. Deaceea el zăbovea şi leii se mirau, ce să fie oare? Unul dete fuga să vadă; îl găsi tocmai când lega fântâna cu funia şi se răsti:
— Ce faci acolo, bată-te Maica Domnului?
— Ce vrei să fac? Iată leg fântâna asta ca să avem apă pe totdeauna.
— Măi băete, las-o naibii, avem destulă apă, ne ajunge deocamdată. Ne trebue numai trunchiuri de lemne ca să aprindem foc deseară.
Deacolo porni Cenuşotcă însoţit de leu ca să adune lemnărie. El ştia că nu poate căra sarcinile de lemne şi lega copacii cu frânghia.
Deodată leul îl opri:
— Ei, ce faci tu acolo?
— Ce să fac? Eu aşa sunt: aduc odată pe totdeauna.
— Măi omule, lasă în pace arborii, ca să nu se nărue asupra noastră să ne facă plăcintă. Ne sunt deajuns stivele de lemne aduse de mine.
A doua oară ieşi cu obrazul curat Cenuşotcă. El se aşeză la vatra din pădure şi se puse pe mâncat şi pe băut de ajunse tobă.
Apoi se culcară cu toţii. Cenuşotcă nu adormea, ci trăgea cu urechea la mormăitul sălbăticiunilor. Ei se vorbeau între dânşii să-i facă felul, că de nu, el o să le vie de hac.
Deci puseră la cale ca a doua zi să-i facă

vânt de pe lume. Bietul ins o băgă pe mânecă. Culcându-se peste noapte, îndosi un bucium sub burcă în culcuşul lui, şi el se adăposti în altă parte. Leii, după cum s'au vorbit, au fiert apă şi au turnat-o clocotită peste ţoalele lui. Dar cine să moară? Butucul?

A doua zi leii s'au frecat la ochi, când l-au văzut teafăr. Il iscodiră ca să ştie cum a înnoptat?

— Nu se poate mai bine, numai cât m'a trecut năduful de căldură!

— Mai, măi! Lifta asta n'asudă nici la deal nici la vale!

După multe alte încercări din care el a putut ieşi cu pielea teafără, ei îl întrebară:

— *Cum de eşti aşa de voinic,*
De nu te birue nimic?
— *Iac'aşa, nimica toată!*
Mai întâi m'am prăjit,
Apoi m'am călit,
Deaceea nu-mi pasă deloc,
Nici de apă, nici de foc.
— *Nu vrei să ne frigi şi pe noi?*
— *Ba bine că nu, vă frig şi pe voi.*

Şi aşa îi legă vârtos de tot pe fiecare de câte o frigare, că nici naiba nu-i mai putea deslega, apoi aprinse un foc ce vulvăia şi tot mi ţi-i rotea în frigări, de răcneau leii şi răsunau văgăunele munţilor de răcnetul lor, dar ajutor de nicăiri.

Aşa îi pârjoli de vii, de a ajuns vestea şi povestea până la noi.

SOMNUL, ŞOBOLANUL ŞI GÂNDACUL

Era odată un Românaş, care, fiind sărac de orice avut, se năimi cioban la un celnic.

Trei ani de zile păscu oiţele celnicului nedespărţit de ele, cu aşa credinţă şi dragoste că auzea numai laude dela domnul său.

După trei ani i se făcu dor de casă şi de neamuri şi vru să plece în satul lui.

Celnicului îi venea greu să se despartă de un astfel de slujitor, dar tot nu-l putea sili să rămâe. Şi cum îi pusese la păstrare deoparte trei mii de galbeni, câte o mie pe an, şi trei oi bârsane, tot câte una pe an, când feciorul îşi ceru simbria, el îi zise:

— Fiule, nu am dece să mă plâng de tine, că mi-ai muncit cu prisosinţă şi cu toată inima. Mi-ar fi fost drag să te mai ţin la mine, dar peste voia ta nu te mai pot opri. Simbria ta asta este: sau trei mii de galbeni sau trei oi.

Ciobănaşul rămase dus pe gânduri: Ce fel vorbeşte stăpânul meu dacă vreau trei mii de galbeni sau trei oi? Trebue să ştie doar el, că oile preţuesc trei mii de galbeni.

Aşa că ciobănaşul slab de minte, alese oile. Şi cu caţa în mână le porni înainte spre satul lui.

In drum întâlni un moşneag. Acesta era Somnul. Păstorul, care se tot ducea fluerând ca în zi de sărbătoare, se opri şi-i ură bineţe.

— Bună ziua şi noroc, fârtate, îi răspunde Somnul. Incotro cu oile?

— Acasă, moşule. Ele îmi sunt simbria de trei ani de zile!

— Nu tai una s'o frigem şi să ne ospătăm, să ne facem fârtaţi, că şi eu mă voi plăti vreodată.

— Dacă vrei tu, moşule, eu o taiu!

Şi păstorul înjunghie o oaie, o înfrigări şi o făcură lată amândoi cu cântece şi voe bună. La despărţire Somnul apucă urcuşul şi ciobănaşul la vale spre sat.

Cum era în toiul verii şi era o arşiţă şi o mare zăpuşală, aciuă oile la mirez şi se întinse şi el la umbră. Pe când sforăia în somn, ieşi un chiţoran care îl trezi cu chiţăitul:

— Nu tai o oaie s'o ronţăim, că la vreme te-oi răsplăti îndoit şi eu.

Ciobănaşul, ori din prostie, ori neştiutor fiind, jertfi oaia ca să facă voia şoricelului. O pârjoli bine la jăratic şi prăznuiră fârtăţia lor.

Apoi cu singura lui oaie înaintă spre sat, până-i ieşi în cale un gândac meşter în cocoloaşe de balegă. Gândacul se ţinu grapă de el să taie oaia, că-i va face şi el un bine la rândul lui.

Ciobanul se purtă la fel şi mulţumi şi pe gândac cu un praznic tot aşa de bun. Şi rămase bietul de el numai cu caţa. O luă rasna şi tot fluerând ajunse într'o cetate. Dar acolo era mare sărbătoare. Ce se sărbătorea? Fata împăratului

ajunse la vârsta măritişului şi tatăl ei voia s'o mărite.

— Mă voiu căsători, zicea ea, numai cu acela care mă va face să râd din tot sufletul. Şi cine va cuteza asta cu mine şi nu va isbuti, nu mai are zile.

Dela toate hotarele împărăţiei au dat iureş băeţi voinici şi frumoşi cu soarele în frunte, dar niciunul n'a fost în stare să însenineze faţa domniţei.

Şi acum la sosirea ciobanului băteau tobele, de se sguduia tot pământul, ca să se adune lumea şi cine vrea să-şi încerce norocul. Ciobanul nostru, care munci trei ani în şir pe trei oiţe şi acelea duse de pomană, se grăbi şi el să-şi încerce puterile. Că nu ştii de unde sare iepurile.

Se înfăţişă împăratului şi-i aduse la ştiinţă vrerea lui. Când logofătul îl însemnă la catastif, suspină odată şi-i zise:

— Ia-ţi nădejdea, tinere! Numai că nu piere lumea fără dalde tine, că până acum s'au prăpădit voinici, nu glumă!

Ciobănaşul merse în grădina fetei de împărat. Ea şedea la ostreţe şi aştepta doar o va înveseli. Dar el nu ştia nici măcar o şotie. Făcu el câteva boscării cu mâinile, cu strâmbături şi schimonoseli, se suci, se învârti, dar unde voia să ştie fata de hazuri de astea nesărate? La mai mult nu se pricepea şi cum obosi, se lungi pe iarbă verde, de nu mai putu de somn. Şi dormi dus ca pe lumea ceialaltă.

Intr'o clipă sosesc şobolanul şi gândacul. Şi

ce crezi că fac? Şobolanul se caţără pe măr şi culege din mere şi le aruncă jos gândacului. Iar gândacul prindea mărul şi cu el de-a dura până-l aducea la gura ciobanului, iar ciobanul le mesteca şi le mânca prin somn.

Fata împăratului se stăpâni cât putu, dar în cele din urmă isbucni în hohote de râs să-i vie leşin, gata-gata să-şi rupă băierile. Râde fata de împărat, după ea împăratul, dela împărat prinseră a râde şi oamenii palatului, şi dela aceştia alţi oameni dinafară, că numai un râs şi un haz era cetatea toată.

Deabia atunci se lăsă somnul de cioban, şi deodată tresări şi văzu fata care hohotea nebună în râsete. Toată lumea îi ura lui: „A ta să fie, cu noroc!"

Cum se întâmplă, tocmai atunci trecu pe acolo şi un prinţ, şi cum împăratului îi venea greu să-şi mărite fata cu un cioban, scorni că prinţul stârni râsul fetei. După multă tura-vura, ba unul a făcut-o a râde, ba celălalt, împăratul era tot de partea prinţului.

Işi cunună fata cu prinţul şi sărmanul păstor rămase cu buza umflată. Vezi însă că păstorul nostru era bărbat, nu glumă! Nu se lăsă cu una cu două. Ţinu sfat cu Somnul, Şobolanul şi Gândacul, şi se vorbiră între ei.

„Nu te pierde cu firea, că tot tu ai să pui mâna pe fată la urmă", zise Somnul.

Când prinţul s'a dus în odaie să se culce, iacătă Somnul îl cuprinse în braţe şi-l ţinu douăzeci şi patru de ceasuri în adormire ţapăn,

de ziceai că-i mort. Îl mişcă fata de împărat, îl stropi cu apă rece să se deştepte, el buştean. La urmă ostenită, fata adormi şi ea.

Şobolanul vine la patul nesuferitului mire şi ronţ! ronţ! îi roade cămaşa, cioarecii şi hainele. Apoi cu ajutorul gândacului îi astupară gura cu scărmănătura şi-i unseră toată faţa, de-ţi era mai mare greaţa.

Cum îl văzu mireasa în starea asta, scârbită se răsti la el:

— Să-ţi fie ruşine, nemernicule, că te laşi tu aşa să te înghită şobolanii de viu, şi stai neurnit şi nesimţit, de parcă ai înţepenit.

A doua zi nenorocitul, înfrigurat de nesomn, se răcori la apă rece şi făcu tot ce-i cu putinţă să îmbrace cămaşă şi cioareci de meşină, dar tot în zadar. Nu poţi să te pui cu şobolanul şi cu somnul!

Şi tot aşa noapte după noapte o păţi voinicul, până ce după multe păţanii şi mai greţoase şi mai poznaşe, se mânie împăratul pe el şi înţelese că trebue să fi fost un blăstem dela Dumnezeu, că l-a năpăstuit pe păstor fără de vină.

Deaceia goni pe ginere şi în locul lui aduse pe păstor şi-l făcu moştenitor de împărăţie.

TANA-CĂPITANA

A fost oarecând un om bătrân, care avea trei fete mari. Într'o zi tatăl mâhnit şi necăjit şedea pe un steiu de piatră pe după casă, şi cum sta aşa cu mintea dusă, se pomeni cu cea înaintaşă că-i zice:

— Spune-mi, tată, de ce eşti aşa de amărît şi bătut de gânduri?

„Aşa mi-a venit mie, dar n'am nimica," îngână el.

Şi nu vru tatăl să-i dea vreo desluşire. Dar fiindcă ea tot stărui şi-l mişcă cu vorba ei aruncată într'o doară — că „dece sunt fiica ta şi la bine şi la rău" — oftă bătrânul şi se despovără din gură:

— Cu ce poţi, fata mea, să mi-ajuţi tu mie? La nevoia mea numai un bărbat e destoinic. Necazul meu e că m'au chemat la răsboiu, şi eu nevoiaş şi slăbit de greul anilor, nu mă mai simt în stare să-mi fac datoria pentru ţară. Dacă trăia fratele-ţi răposat, mie nu mi-ar fi păsat.

— Vai de mine, ce fel de tată eşti tu? Mi'nchipuiam că aveai grija nuntirii mele, şi tu te amărăşti că te-au chemat să pleci la răsboiu?

Bătrânul se încovoe mai tare şi rămase cu ochii

înlăcrimaţi. Peste puţin se apropie şi fata mijlocie:

— Spune-mi, tată, dece te mâhneşti şi te căinezi aşa?

— Lasă, fata mea, nu mă cihăi de cap, că tu eşti fată şi nu te priveşte pe tine!

— Nu, tată, nu se poate altfel, trebue să ştiu! Eu sunt fiica ta şi la bine şi la rău.

Dar tatăl său, temându-se nu cumva să aibe acelaş răspuns, n'a vrut să-i încredinţeze păsul. În cele din urmă, dacă stătu mult de capul lui, ca să-i facă voia, i se destăinui şi ei:

— Uite, fată, ce să fie? Iată m'au chemat sub arme şi trebue să plec!

— Vai, Doamne, ce fel de tată eşti tu? Credeam că-ţi băteai capul cu măritişul meu şi tu te superi că te-au chemat la răsboiu?

De ce s'a temut nu a scăpat. A înghiţit-o şi pe asta sărmanul de tată, a lăsat capul pe piept şi a rămas pe gânduri. Puţin după asta, trecu pe acolo şi fata mezină, Tana. Şi ea îl iscodi:

— Spune-mi, tată, dece stai aşa de supărat şi îndurerat?

Tatăl, fiind desamăgit cu celelalte surori, tăcu molcom. Părea că are gura cusută.

Tată, tată, nu-mi ascunde mie necazul; deşi sunt fată, la vreme grea mă fac fecior!

Tatăl, mut! Nici cu cleştele nu-i scoteai vorba din gură.

— Lasă-mă în pace, fata mea, că mi-i deajuns aleanul!

— Degeaba, tată! Să ştiu că vine potop şi tot nu mă las până nu-mi descoperi ce te doare!

— Le-am destăinuit şi surorilor tale, dar mi-au făcut obrazul de ruşine!

— Nu, tată, tot ai să-mi spui. Eu nu sunt ca ele, deşi sunt surorile mele.

Mai mult ca să scape de ea şi nu ca să aibe vrun folos, o lămuri bătrânul:

— Ce să fie, fata mea, m'au chemat la războiu! pe mine m'au părăsit puterile şi n'am nici băiat de trimis în locul meu. Cum să nu mi se aprindă părul în cap?

— Pentru aşa puţin lucru te otrăveşti în tine şi-ţi scurtezi zilele? Nu-ţi mai face inimă rea, că mă duc eu în locul tău.

— Cum o să te duci tu, că tu eşti fată?

— Las' să fiu! Fă-mi un port bărbătesc, dă-mi un murg de călărit, dă-mi flintă, un paloş, o căciulă şi s'o pornesc la drum.

Bătrânul se descreţea, îi râdea barba şi-i curgeau lacrimile de bucurie privind odorul lui de fată!

Puse de-i croi un port de oştean pe măsura ei, s'o vezi şi să zici: „ce mai voinic! ce mai voinic încinse paloşul!"

Îi arcăni un cal sirep din herghelie, care mânca pământ şi bea nouri, îi aruncă pe umeri armele şi apoi îi cuvântă:

— Deschide-ţi ochii bine, fată, ca să mă scoţi cu faţa curată. Ia seama şi nu te da de gol, că dacă or prinde de veste, mare ruşine este! Du-te şi dacă vei intra în oraş, caută să umbli pela dughenele de puşti şi de săbii, nu pela giuvaeruri, inele şi brăţări, cercei şi alte podoabe femeeşti. Şi mai ales, fata mea, pe la nuntit să nu te bagi

între femei, ci să stai numai alături de bărbaţi şi flăcăi!

Şi aşa a învăţat-o moşneagul mult şi bine cum să se poarte ea şi fata ascultă cu luare aminte. Şi tot ce vorbise bătrânul erau vorbe temeinice şi rostite numai în folosul ei. După ce el a tot dăscălit-o îndeajuns, i-a dat urările sale:

— Du-te fiica mea, drum bun! Dumnezeu să te aibă în pază şi să auzim numai de bine.

Tana-Căpitana, cu şiroaie de lacrimi în ochi, i-a sărutat mâna bătrânului şi apoi s'a repezit spre cal.

„Stai să te ajut", strigă taică-său, „ca să încaleci," dar el nici nu isprăvise vorba, că ea şi sărise în şea.

Moşul privind-o în goana calului, şi-a zis în sine: — Asta e mai dihai ca un flăcău!

După cale lungă ajunse la palatul împăratului. Acesta o întrebă:

— Măi băiete, măi voinice, cum de-ai venit?

I-a răspuns Tana-Căpitana:

— Eu, Măria-Ta, sunt fiul lui Mişchia, Domnul Munţilor. Tatăl meu neputincios de bătrâneţe, n'a putut să vină şi m'a trimis pe mine în locul lui la războiu. Şi iată, am venit, că de tineri ai mai multă nevoe la luptă.

Impăratul o plăcu de cum o văzu:

— „Ăsta o să fie voinicul voinicilor", se măguli el, doar se vede după vorbă!"

— Plimbă-te, fătul meu, dă o raită şi vezi cetatea şi apoi poftim la masa noastră!

Voinicul ieşi împreună cu fiul împăratului.

Au descălecat şi Tana-Căpitana începu să se poarte voiniceşte. Odată descălecaţi, zise fiului de împărat:

— Arată-mi, rogu-te, unde sunt grajdurile voastre?

— „Hai să te duc să le vezi," răspunse el.

Cum au intrat înăuntru, Tana-Căpitana şireată, s'a apropiat de cel mai nărăvaş cal, ca să nu dea de bănuit! Ştia doar dânsa că voinicii voinicilor pot să înfrâne caii cei aprigi.

Prinţul, ademenit de glasul fetei, după firea ei, după faţa gingaşă ca de femee, deloc nu-i venea a crede că-i fecior.

Seara se duse la mamă-sa şi i se destăinui:

— Dragă mamă, îmi pare că nu mă înşală ochii şi că oaspele nostru nu poate fi fecior. Mi se pare că e fată.

— Spune-mi cum a venit, unde e găzduit şi ce a întrebat?

— El întâi şi întâi a întrebat de caii cei mai nărăvaşi, dar totuşi:

Mă arde focu'n toiu,
E o fată la răsboiu.

Mamă-sa îl povăţui să se ia pe urma lui să vadă încotro va trage când va sosi la târg, pela lucruri femeeşti sau bărbăteşti şi s'o înştiinţeze pe ea.

Până una alta, porni oştirea la răsboiu. Fata tot mereu căuta să fie în fruntea oştirilor. Unde plouau gloanţele, acolo se îmbulzea şi ea şi cu ţipete însufleţea pe tineri, să nu dea înapoi, ci să

se arunce în foc. Voinicia ei, bărbăţia ei erau neîntrecute. Şi datorită ei, putură să birue. Aşa l-a încântat pe fiul de împărat, că nu se mai despărţea de dânsa.

— Fărtate, am să-ţi fac daruri pentru vrednicia ta!

Fata îi mulţumi şi prinţul o purtă pela prăvălii cu podoabe femeeşti, cu inele, cu cercei, cu marămi, dar ea nici că-şi îndrepta ochii spre ele.

— Astea toate sunt bune numai pentru fete, nu pentru băeţi!

Tana-Căpitana se oprea numai la puşti, la pistoale, la săbii şi la paloşe, tot la lucruri care şed bine voinicilor.

Fiul de împărat se întoarse şi povesti mamei cele întâmplate.

— Ei, dragul meu, fetele nu dau busna la răsboiu, că le tremură inima de frică. Apoi oricum să fie, fata când vede găteli femeeşti, chiar dacă nu le cumpără, se uită măcar cu coada ochiului. Acesta, cum vezi, nici o privire nu-şi aruncă la ele. O fi dar fecior.

Fiul său însă n'o mai slăbea:

Mă arde focu'n toiu,
E o fată la răsboiu.

„Incearcă-l şi cu altceva", zise maică-sa. „Pune sub perna ta şi a ei câte o steblă de busuioc şi să te uiţi dimineaţa: dacă busuiocul desub căpătâiul ei e înrourat, e fată cu adevărat.

Dar Tana-Căpitana prinse de veste, se sculă

de cu noapte, luă o garafă şi udă perna prinţului. Când se deşteptă el dimineaţa şi privi la busuiocul lui, era mai umezit decât al ei.

Ii zice iar mamă-sa:

— Deh, fiul meu! Pe semne că-i fecior!

Dar prinţul făcu:

Mă arde focu'n toiu,
E o fată la răsboiu.

Atunci ea îl îndeamnă să-i mai întindă şi o altă capcană. Şi aşa se făcu că prinţul porni cu voinicul la plimbare. Şi cum deteră de un râu, îl pofti să se scalde. Intâi Tana-Căpitana nu voia şi zicea că ea e dela munte şi nu ştie înnotatul. Dar fiul de împărat stărui:

Nu-mi strica voia, te rog, că apa nu-i afundă.

Când văzu şireata că i s'a înfundat, a dat busna la râu cu cal cu tot şi s'a pomenit dincolo. Cum trecu decindea pe mal, ea strigă feciorului:

Vezi cosiţele
Şi rochiţele!

Şi scutură capul odată, de-i căzură pletele aurite până la genunchi.

Feciorul scoate inelul de aur din deget, îl aruncă şi o nimereşte drept în dinte pe fată, care râdea. Şi dintele dintrodată se auri.

Apoi Tana Căpitana dete pinteni calului şi porni năvală spre tatăl ei care o aştepta.

Din acea clipă feciorul de împărat nu mai avu linişte şi pace. Se înţoli ca un fusar, încărcă un roib cu fuse, cu prisnele şi furci, şi luă satele rasna, doar va da de fata lui Mişchia, Domnul Munţilor.

Din sat în sat striga:

Hai la fuse!
Cine ia fuse?
Haide fată cu dinte înnoit,
Fată cu dinte aurit.

La urmă ajunse şi în satul lui Mişchia. Dar Mişchia era neam numeros, jumătate de sat îi purta numele. Cum s'o descopere? Incepu a umbla din poartă în poartă:

Hai la fuse, fuse!
Cine ia fuse?
Hai fetelor frumoase
Şi arătoase!
Hai fată cu dinte înnoit,
Cu dinte aurit!

Când trecu pe lângă casa fetei, aceasta lăsă vârtelniţa şi eşi afară să cumpere fuse:

— Fusare, fusare, cum dai fusele?

Când văzu el dintele aurit, pricepu că ea e a lui iubită dorită şi negăsită.

— Cum ţi-i voia, draga mea! Cu făină, cu grâu, cu meiu, cu ce v'a dăruit Dumnezeu!

Dar lui nu-i era de câştig, ci de socoteala lui. Fata se întoarse din casă cu o strachină de meiu,

fiindcă meiul avea o mare trecere pe vremea aceia. Când apucă el să-l toarne în traistă, greşi dinadins la turnat şi tot meiul se risipi pe jos.

— Nu-i nimic, că-ţi aduc altul.

— Nu vreau altul, ăsta mi-e norocul, fata mea.

Şi se puse s'adune grăunte cu grăunte tot meiul. Dar până să-l culeagă se întunecă şi fetei îi fu milă de el şi-l adăposti noaptea la ei cu învoirea tatălui ei. Ştia el, că nu are să-i surpe casa, dar odată intrat, gândi că fusarii au năravul să fure fete. Şi ca să nu-i joace el renghiul, o culcă pe fată într'o ladă. Dar fusarul asta vroia. Aşteaptă, până ce adormiră toţi, umflă în spate lada şi iute pe cal cu ladă cu tot şi pieri ca o nălucă.

Pe la cântători, sosi într'un sat. Prinseră cocoşii să cânte: Cucurigu!

Fata din ladă gândea că sunt cocoşii din ogradă şi dete să spună:

Bată'i pe cocoşi pustia-i bată!
Tată, ce mă ţii aşa'ncuiată?
Dă-mi drumul, tată,
Să mă scol odată.

Dar uitându-se prin crăpătura lăzii, zări pe fiul de împărat, care îşi luase căciula din cap, şi zise:

Tată, uite cocoşii au cântat,
Cocoşii fiului de împărat.

Fiul de împărat o auzia şi-i răspundea:

Bine stai cum stai,
Şezi acolo în raiu!

Cum o aduse acasă la el, prinţul o scoase din ladă. Fetei îi veni să intre în pământ, de ruşine. Şi cum tace piatra, aşa şi ea tăcea. Geaba i-au vorbit feciorul, tatăl său şi mama sa; dânsa se împietri. Aşa o cununară cu fiul de împărat, deşi ea se încăpăţină să nu sufle nici un cuvânt, vreme de trei ani, pentru toată păţania ei. Toţi în casă erau foc de necaz că mireasa nu vorbeşte, dar n'aveau încotro. Au rugat-o odată, de două ori, dar de pomană.

An cu an se roteşte şi p'aci să se încheie trei ani; erau nici mai mult nici mai puţin decât trei ani fără trei zile. Prinţul mai stărui încodată pe lângă Mută, că Muta se chema acuma: „Ai să vorbeşti sau nu?“ şi ea tot tăcu; atunci el şi-a luat nădejdea şi s'a gândit să facă nuntire cu alta. Şi cum era într'o Joi seară începu pregătiri de nuntă nouă.

O chiamă pe Mută şi-i zice:

— Du-te şi adu-ne aluatul de la balaur, ca să începem ospăţul de nuntă.

Dar ei, pasă-mi-te, voiau a se cotorosi de ea, deaceia o trimeteau la balaur. Sărmana de fată eşi din casă, şi se aşeză la marginea drumului, să plângă şi să ofteze din adânc. O bătrână — ursita ei — se îndură, o întâmpină şi-i zise:

— Dece plângi, fată, şi nu ţi-e milă de tine?

— Cum să nu plâng, maică, săraca-mi de mine? Iată şi iată ce mi s'a întâmplat.

— Ştergeţi ochii, fata mea, şi ia-o la drum, să nu te temi, că nu vei păţi nimic.

Muta ascultă povaţa bătrânei, că doar nu era fricoasă de felul ei. Se porni la drum. Pe calea unde mergea, i se puse dealatul un gard căzut pe jos. Ea, fată cuminte, îl ridică şi apoi trecu. Mai încolo îi tae drumul un măgar costeliv de-i numărai coastele. Ii culese un braţ de frunze şi i le puse dinainte. Ceva mai departe dete de o fântână plină cu paie şi gunoiu. Muta o curăţă, o spălă şi bău.

Apoi ajunse la balaur. Dar balaurul nu era acasă. O găsi numai pe fata balaurului, şi-i zise:

Fii bună, dă-mi aluatul
Că mi se'nsoară bărbatul.

Puica balaurului, necoaptă la minte, i-l dete. Cum fugi Muta cu aluatul, iată şi înciumatul de balaur.

— „Ce-ai făcut, muşca-te-ar şarpele“, sgâi el ochii la fii-sa şi fuga după Muta.

Striga balaurul:

— Fântână, fântână, prinde-o!

— Dar cum o să fac una ca asta, că tu mă umpleai cu gunoi, mă turburai, şi apoi beai, iar fata mă curăţi, mă spălă şi apoi bău din mine.

— Măgar, măgăruş, pune mâna pe fată!

— Ei aş! Că altă treabă n'am! Tu nu mi-ai aruncat nimic de mâncare şi ea mi-a pus dinainte un braţ de frunze.

— Gardule, strigă balaurul, prinde fata, că mi-o aduse aci ursita rea.

— „Lasă-te pe nădejdea asta“, se repezi gardul, „că tu mă calci în picioare şi treci, dar fata m'a ridicat şi apoi a trecut“.

Şi odată ce păşi dincolo de gard, fata era mântuită fiindcă balaurul nu putea călca peste hotarele împărăţiei sale. Astfel se întoarse ea teafără şi cu aluatul.

Când dădură cu ochii de dânsa, toţi se mirară cum de a scăpat din ghiarele balaurului; numai fiul de împărat, care o văzuse în răsboiu nu se miră deloc. El o mai rugă odată să spue o vorbă, dar dânsa ba. Se supără foarte fiul de împărat şi-i zise:

— Să porţi apa cu ciurul şi să stropeşti calea dela mire la mireasă!

Cum eşi Muta după casă, o podidi un plâns şi un bocet, de ţi se rupea inima de mila ei. Se ivi bătrâna, ursita ei, şi o întrebă iarăşi:

— Dece plângi, fata mea? cine te-a bătut?

— Dumnezeu, maică! Uite aşa şi aşa mi-au zis să fac şi să dreg.

— Nu plânge, fata mea, că Dumnezeu te iubeşte, şi ai să poţi îndeplini tot ce ţi s'a poruncit.

Şi baba chemă dintr'odată pasările cerului, care se gunoiră în ciur şi astupară toate găurelele. Şi astfel cără Muta apa cu ciurul şi stropi toată calea.

— „Acum trebue s'o mături“, îi zise fiul de împărat.

Iar se aşeză fata pe plâns şi iar veni ursita.

— Fă-ţi crucea, fata mea, şi roagă-te: Dă Doamne, vântul care mătură, să se facă drumul oglindă!

Nu sfârşi ruga şi Dumnezeu dete un vânt, care mătură calea şi o făcu netedă ca în palmă.

A sosit Duminica şi mireasa a fost adusă cu alaiu la biserică şi Muta tot nu voia să deschidă gura şi să i spue măcar o vorbă prinţului. Intrară în biserică şi popa începu slujba de cununie. Tuturora li se dete câte o lumânare în mână, numai Muta căpătă o zadă. Şi cum ardea zada, picura răşina pe mâna ei gata să-i frigă degeţelele. Atunci oamenii dimprejur strigară:

Te-ai ars, mută,
Mută şi pierdută.

Mai era o clipă până la împlinirea celor trei ani decând Muta era mută. Când trecu şi clipa aceia şi când toţi o luau în bătaie de joc, sări şi mireasa de sub văl:

Te-ai ars, mută,
Mută şi pierdută.

— Vai afurisită şi smolită, eu n'am crâcnit trei ani de zile, şi tu încă de sub cunună grăeşti?

Fiul de împărat când i-auzi glasul, părăsi pe mireasa cea nouă şi o luă pe cea dintâi, pentru care nu mai putea de dragoste.

Şi-au făcut nuntă mare, au jucat şi au săltat de bucurie şi l-au adus şi pe tatăl fetei să ia parte şi toate cele întâmplate au fost uitate.

CETATEA LUI GURIE

A fost odată un împărat, care avea trei fete şi trei feciori. Simţind că-i veni vremea să moară, lăsă cu limbă de moarte feciorilor săi de a se folosi de tot palatul şi numai o cămară să o lase încuiată şi necercetată şi-i mai îndatoră să-şi mărite surorile cu cel dintâi peţitor ca să aibă şi ele casa şi rostul lor cuvenit.

După ce rosti vrerea-i din urmă, lăsă pleoapele şi adormi întru Domnul.

Nu trecu multă vreme şi veni Amurgul spre a peţi pe cea mai mare dintre fete.

— Cum s'o dăm lui Murgilă, om nevăzut, umbră de om? se mirau fraţii mai mari, şi stau împotrivă; dar mezinul o ţinea morţis: S'o dăm, s'o dăm, cuvântul tatei să nu-l călcăm. Că era întreg la minte, şi poate cu înadinsul a făcut-o.

Şi aşa o gospodăriră pe sora mai mare cu Murgilă şi-i dăruiră o şerbă harnică.

La un an după asta vine Miază-Noapte să ceară pe mijlocia. Tot aşa se împotriviră fraţii mai mari nevoind să scoată din casă o soră iubită şi s'o înstrăineze după Noptilă, un om cu totul necunoscut de ei.

Cel mai mic iar se ţinu grapă: S'o dăm, s'o dăm, cuvântul răposatului să nu-l călcăm".

Aşa o măritară şi o înzestrară şi pe ea însoţind-o cu o fată de casă.

Peste un an vine Zorilă după sora cea mică. Fraţii mai mari nu mai vrură cu nici un chip să o dea, că pe celelalte două nu le mai văzuseră la faţă de când le măritaseră şi le era teamă să n'o piardă şi pe a treia şi să rămână săraci de surori. Dar mezinul îi tot ciocăni la cap, până ce şi-au căsătorit sora cu Zorilă şi-au petrecut-o cu doica ei.

După un an se socoti fratele mic:

— Noi am avut trei surori şi pe toate trei le-am măritat ca orbii noptiş. Nimic nu s'a ales din cuvântul tatei, ba am fost lipsiţi şi de surori. Eu sunt vinovat că pe seama mea le-am luat. Il mustra, vezi cugetul. Şi iar se mai chibzui: Am să merg şi odaia încuiată şi oprită.

Zis şi făcut. Acolo înăuntru era zugrăvită o icoană de fată, cum nu mai se afla alta pe pământ. Şi sub sticlă era scris că domniţa Piruşana trăeşte în cetatea lui Gurie. De cum dădu cu ochii de zugrăvitură, nu mai putu uita frumuseţea ei. Din acea clipă îşi puse în minte să cutreere pământul în lung şi în lat, s'o caute peste tot, şi să nu se întoarcă înapoi până ce n'ar găsi-o.

Aşa se călători el după Piruşana fără ştirea fraţilor lui. Şi după vânturare de un an de zile se înfundă într'un desiş de pădure şi nimeri la un palat aşa de măreţ şi strălucitor, de se minună el singur, cum în asemenea pustietate răsări o

Şi viteazul nostru fu răsplătit cu frumoasa frumoaselor Piruşana.

astfel de minunăţie. Curtea era împrejmuită de ziduri înalte şi la poartă şuruia o fântână cu apă limpede şi rece.

— „Ia să mă odihnesc puţintel“, îşi zise el, să-mi răcoresc sufleţelul la izvorul acesta de cleştar.

Şi abia poposi, că deodată s'apropie o fată cu ulciorul în mână. Aceasta era sluga surorii lui mai mari, şi el cum o văzu, o şi cunoscu; dar ea nu luă seama bine cine e. Voinicul ceru să-i dea de băut. Luă ulciorul, şi după ce-şi potoli setea, aruncă într'ânsul inelul său.

Fata l-a dus stăpânei. Şi ea, când să bea din ulcior, îi veni inelul la gură şi-l cunoscu că e al fratelui său şi începu a întreba pe femee: Cine era la fântână? Dece nu-mi spui şi mie?

— Ba mi se pare că era fratele tău, aşa de mult seamănă cu tine.

— Du-te 'n grabă şi adu-l încoace.

Ea se repezi şi veni cu el îndată. Ei amândoi se îmbrăţişară şi plânseră de bucurie, că nu se mai întâlniseră de doi ani şi mai bine.

— „Vai soră, pe ce mâni ai încăput! Noi ne am luat după vorba tatei şi te-am dat la cine n'am vrut“, se tângui fratele.

In acea clipă se auzi tropotul lui Murgilă, o sălbăticie de nămetenie, care înghite un om, cum înghite altul un pui de găină. Pe unde tropăia din bocanci tot pământul duduia. Tropăitul lui se auzea cale de trei zile departe, dar el din trei zile făcea una singură.

Sora se sperie: Ia seama, frate, că vine bărbatul şi e vai de tine. Şi iute îl făcu nevăzut într'o firidă.

Murgilă venia dela vânătoare aducând iepuri, cerbi, căprioare, mistreţi şi alte sălbăticiuni. Cum se înbusni pe uşă, bolborosi din gură:

— Muere, îmi miroase a om!

— Ţi se pare, bărbate. Cine se încumetă să vină prin coclaurile astea unde nici pasere nu sboară?

— Muere, muere, mie pe aici îmi miroase a om!

— Şi ce vei face, dacă e un om? îl iscodi ea.

— Dacă e vreo lighioae de frate mai mare al tău, îl dau întreg pe gură ca o îmbucătură.

De-i fratele tău mezin,
Eu lui am să mă închin,
Ba chiar l-ajut cu bucurie,
Că el mi te-a dat mie.
Cu el voios m'oiu înfrăţi
Şi toate voile i-oiu împlini.

Ea îl scoase de după firidă, şi Murgilă cu el se cuprinseră de drag şi o ţinură într'un ospăţ nouă zile în şir ca să se tot vadă fratele cu sora şi să le treacă dorul.

— Frate Murgilă, trebue să ştii că am zor şi nevoe mare să dau de Piruşana din cetatea lui Gurie. Asta mi-e dorinţa şi mai am una: Dumnezeu mi-a ajutat să văd pe sora mai mare, nu mai pot de nerăbdare să mă întâlnesc şi cu celelalte două surori ca să-mi alin şi dorul ăsta.

— Eu, răspunse Murgilă, bucuros ţi-oiu spune

prin ce meleaguri trăesc surorile tale. De aci e cale de un an până la împărăţia lui Noptilă, pe unde locueşte sora ta mijlocie. Despre cetatea lui Gurie eu n'am auzit niciodată vorbindu-se. Prin multe pustietăţi am umblat, dar de urma ei n'am dat. Poate că fratele meu Noptilă să ştie.

Tot merse şi merse flăcăul în răstimp de un an. Dar la urmă pătrunse într'o pădure înnoptată pe unde strălucea ca soarele un palat de aur şi de argint. Tot la fel i s'a întâmplat ca şi la Murgilă. Veni sluga să ia apă, el aruncă inelul, apoi fu poftit de soru-sa, care îl ascunse de teama bărbatului, iar acesta se purtă bine cu el, fiindcă era cel mai mic dintre fraţi.

Şi aci şezu voinicul nouă zile la ospăţ, apoi cuvântă lui Noptilă:

— Eu, de bună seamă, pentru soră-mea am venit, dar mai am un dor la inimă: caut cetatea lui Gurie, unde mă chiamă ursita.

Noptilă îi răspunde:

— Cale de un an vei bate până să ajungi la sora cea mai mică şi la bărbatul ei Zorilă. Doar el poate să te îndrume spre cetatea lui Gurie, că e un şoiman umblat în lume.

Sosi flăcăul până la sora mezină. Şi aci se petrecu în tocmai ca la surorile cele mai mari.

El îi vorbi şi lui Zorilă:

— Mă bucurai nespus de mult că-mi văzui surorile, dar mai am un singur dor la inimă. N'ai auzit cumva pe unde mai este aşa de mult îndepărtata cetate a lui Gurie?

Zorilă îi răspunse:

— Pe unde nu mi-am tocit tălpile? dar prin partea locului nu mi-a călcat niciodată piciorul. Numai Impăratul Pasărilor poate să-ţi dea vreo lămurire, că el adună odată pe an toate zburătoarele şi ele aduc ştiri despre tot ce pot vedea şi auzi prin ţările streine.

Şi tustrei cumnaţii la despărţire i-au dat câte un fir din creştetul capului, ca în vreme de cumpănă mare să le aprindă, şi ei să fie într'o clipă alăturea de el spre ajutorare.

Feciorul umbla repede repejor de dimineaţa şi până'n seară şi ajunse la Impăratul Pasărilor, care citi cartea dela prietenul său Zorilă şi-l întrebă ce nevoe îl îmboldi spre marginea lumii.

Voinicul îi căzu rugător:

— Am o rană la inimă, care se poate vindeca numai dacă voiu da de cetatea lui Gurie. De aceeia te rog să întrebi pasările de au zărit-o?

— „Măi, Măi", făcu Impăratul Pasărilor. Cum de n'ai fost cu o zi mai înainte, c-ai fi găsit păsărimea toată adunată în sobor. Abia se răsniră şi-şi luară sborul prin toate laturile.

— Şi acum ce-i de făcut? Să mă întorc fără nici o ispravă, după ani întregi de umblet şi alergătură? Mai bine să-mi pun capăt zilelor mele.

Impăratul se milostivi de tinereţea lui şi mai chemă odată toate înaripatele. Ele s'au speriat şi s'au întrebat oare ce să fie? Ştiau doar că numai odată pe an puteau să ia parte la mesele împărăteşti. Şi la adunarea lor începu împăratul să cerceteze:

— Pe unde voi aţi sburat şi colindat n'aţi

văzut cumva, n'aţi cunoscut cetatea mult îndepărtată a lui Gurie-Bărbat?

Ele tot piscuiră şi ciripiră între ele dar nimic nu desluşiră. Se numărară stol cu stol şi la urmă încheiară că numai o vultană pleşuvă, obosită de ospăţ, rămase pe drum. Impăratul trimise soli după ea şi îndată doi vulturi destinseră aripile mari şi se lăsară pe câmpul unde cuiba vultana bătrână, o luară pe sus şi, până să baţi din picior, iată-i sosiţi înapoi. O descusură pe vultana căruntă:

— D'apoi cum să nu ştiu de asta, că acolo pieri răposatul hultanul meu, acolo îi putreziră oasele. Spre Soare-Apune e durată şi întemeiată cetatea lui Gurie.

Tot Impăratul Pasărilor a fost şi mai departe binefăcător: îi scrise trei scrisori după a căror cetire avea să se preschimbe el în pasăre, furnică şi muscă.

Flăcăul îi mulţumi, îşi luă rămas bun şi se găti de drum. Cetind scrisoarea întâia se făcu o pajură, bătu din aripi şi sbură cu vultana împreună. Şi în loc de un an, călători numai trei zile şi ajunse în cetatea dela marginea pământului.

Vultana îi ură noroc şi sănătate şi o sbughi înapoi.

El mai ceti încăodată scrisoarea întâia şi se întromeni.

Cetatea era nemăsurat de mare, înconjurată de ziduri înturnurate până la nori. In umbra porţii stătea o babă, care, cum îl zări, prinse a-l întreba:

— Voinice între voinici, de ce mi te-ai pripăşit pe aici? Nu cumva ţi s'au aprins călcâiele după fiica împăratului? Că mulţi viteji, fii de domni mari şi de împăraţi, şi-au lăsat oasele prin aceste meleaguri.

Feciorul îi răspunse:

— Ba şi pe mine tot de asta mă împinse dorul până la marginea lumii.

— Păcat de tinereţele tale că fata e tare haină de suflet: pe mulţi i a mai înghiţit pământul de dragul ei. Că domniţa s'a jurat pe capul tatălui ei, că nu se va mărita până nu va găsi un om care-i va ghici semnele-i de pe trup. Şi nimeni până acum nu descoperi taina şi pieriră unul după altul.

Feciorul zise băbăţiei:

— Fie ce o fi, mie, babo, nu-mi pasă. Tânăr sau bătrân, odată am să mor. Dar să te rog de ceva: pot să am pe aci undeva un ungher peste noapte?

— Vino la mine, că am o căscioară.

A doua zi se sculă feciorul şi se împăună cu de toate şi încingându-şi sabia, se grăbi spre palat. Se înfăţişă împăratului şi-l vesti că vine pentru mâna domniţei.

Impăratul scoase şi-i ceti hrisovul cu învoelile alcătuite de fată. După aceia îl întrebă dacă mai ţine la legământul acesta.

— Cu amândouă mâinile, făcu el, că doară pentru asta am cutreerat tot pământul.

Dar împăratul nu se îndură să dea pierzaniei o asemenea mândreţe de şoim şi-i zise:

— Te mai păsuesc vreme de încă trei zile, să stai în chibzuri şi să te socoteşti cu sufletul şi cu mintea să-ţi dai seama bine de marile primejdii şi păţanii ale celor care au îndrăsnit să treacă prin astfel de cumpene.

Dar feciorul răspunse că e pregătit încă dinainte de a pleca de acasă, că e gata la orice şi nu se teme de nimic.

Ce-i scris să fie, mai bine un ceas mai devreme.

Impăratul orîndui:

— Vino mâne când se adună toţi sfetnicii mei.

Dar flăcăul nostru cetind scrisoarea a doua, se făcu furnică şi o luă tiptil pe dunga uşii în odaia domniţei. Cum intră în ea se întromeni. Piruşana dormea cu două lumânări aprinse: una la cap şi alta la picioare. Feciorul le schimbă una în locul celeilalte, apoi se aplecă şi o sărută pe obraz. Ea tresări pe loc dar pe cine să prindă? Că el ceti pe nerăsuflate scrisoarea a treia şi se făcu muscă. Domniţa se sculă, chemă slugile; ele căutară peste tot, dar nici un om, nici o vietate. Feciorul îi văzu semnele.

Dădaca domniţei o linişti zicându-i:

— Ţi s'a năzărit poate în vis, că pe aici nu se vede nimic.

Dar ea, deşteaptă cum era, nu lungi vorba, dar în sinea ei ştia ce se întâmplase.

In zori vine la curte voinicul, aşa cum a fost legământul, dar fata făcu pe bolnava şi-l amână pe a doua zi.

Spre seară voinicul-voinicilor se furişă la Piruşana, cu chip omenesc. Ea făcea pe moarta în

păpuşoiu. Când dădu el s'o cuprindă, atunci ea sări şi se răsti:

— Tu eşti meşterul năsdrăvan, care ai cutezat să unelteşti împotriva mea? Ai să mergi la spânzurătoare!

— Dacă tu mă vrei spânzurat, şi eu am să te trec prin sabie glăsui el îmbărbătat. Că mi-e pieptul ferecat, de nimic înfricoşat.

Fata de împărat, neobişnuită cu aşa bărbăţie de om, a băgat-o pe mânecă şi a schimbat vorba:

— Un astfel de bărbat caut şi eu. Cum ai răsbit până la mine?

El i-a arătat isvodul puterii lui.

— Cum de te-ai făcut nevăzut aseară în odaie?

— Nu m'ai putut descoperi că m'am făcut muscă.

— Aşa om mi-am căutat şi eu de soţ. Deacum îţi întind mâna, să ai toată încrederea în ajutorul meu.

Când se revărsară zorile, merse feciorul oblu şi nepregetat până la palat. Aci l-au pus la încercare în tot felul, aşa cum ceruse domniţa.

La început îi deteră un armăsar şi o cofă ca s'o umple din goană şi să se întoarne cu ea în trap fără să piardă o picătură. Dar Piruşana îi veni în ajutor cu o verigă, care avea darul ca odată aruncată în apă s'o soarbă toată, şi aşa putu să vie voinicul înapoi cu cofa plină.

Dar când el 'şi aruncă privirea în cofa cu apă, ce-i văzură ochii?

Fraţii lui duceau răsboiu cu un împărat şi el

plânse de mila lor şi trei picuri de rouă din pleoape se prelinseră în cofă şi tulburară apa.

— „Apa e tulbure, el trebue spânzurat“, strigară mai-marii împărăţiei.

— Apa s'a tulburat de lacrimile mele. Ea e totuş dela isvorul ei cărată şi nu-i de nici un strop împuţinată.

— „Dar de ce ai lăcrimat?“ l-au întrebat sfetnicii.

— Pentru că mi s'au arătat fraţii mei în luptă cu împăratul Negru.

— Cum şi tu eşti fiu de împărat?

— Dar ce? m'aţi socotit altfel?

Şi i a încredinţat că era cu adevărat fiu de împărat.

Cercetară apa şi văzură că era întocmai după mărturia lui. După asta începură a-l descoase:

— Care e copacul cu frunza jumătate albă şi jumătate neagră?

— „Anul cu zilele şi nopţile!“ răspunse frumosul fecior.

— Hai acum să vedem dacă cunoşti semnele domniţei noastre?

— Are pe piept o salbă de stele!

Toţi se cruciră când de asta auziră.

Piruşana luă aminte că feciorul o întrece în deşteptăciune şi nu-l mai voi de bărbat, se înciudă şi de faţă cu toată adunarea îşi descheie la piept rochia, împrăştiind o lumină ca de soare fulgerătoare, de-i luă ochii voinicului şi-l doborî la pământ. Atunci ea porunci ca el să fie trimis la închisoare.

— Ba nu, eu nu m'am pierdut cu firea, că iată vorbesc. Am căzut numai orbit de frumuseţea ei strălucitoare ca de răsărit de soare.

Mai avea încă un hop de trecut şi se împlinea voia lui. Deastădată era vorba să învedereze că el ca fiu de împărat are trei lei-paralei ca şi tatăl său.

Voinicul jurui că peste o zi se va arăta cu leii în faţa adunării. Stătu el copleşit de gânduri, dar la urmă şi-aduse aminte de firele de păr ale cumnaţilor lui, le aprinse şi tustrei fură de faţă într'o clipită. El le spuse păsul:

— „Nu-ţi frânge inima, că n'ai să paţi nici o răutate“ îl mângâiară cumnaţii.

Apoi ei făcură o tumbă şi se schimbară în trei lei: Aslan, Caplan şi Roiban.

Când se înfăţişă cu ei la palat, adunarea întreagă isbucni în strigăte şi în ropot de palme, iar împăratul fu scutit de jurământ. Domniţa, de ciudă, se înroşi până la urechi, că n'a fost după dorinţa ei, dar de pomană.

Voinicul-voinicilor se încumetă faţă de împărat:

— Deslănţue leii tăi, ca să se împieptue cu ai mei.

Deodată se repeziră leii din cuşcă dela palat, şi când au prins fiarele prinţului a răcni şi a mugi din rărunchi, toată lumea s'a ascuns ca în găuri de şarpe. Bietul împărat era gata-gata de a asurzi de urletele lor. Leii împărăteşti au fugit cu coada între picioare, ca nişte căţeluşi pe lângă un dulău.

Sfetnicii cutremuraţi se rugară de flăcău să-şi alunge dihăniile, juruind că-i vor face nunta.

Şi totul s'a întocmit aşa de bine că viteazul nostru fu răsplătit cu frumoasa-frumoaselor Piruşana pentru bărbăţia şi agerimea minţii lui.

Şi nu era pe lume altă pereche mai fericită ca dânşii, până într'o bună zi când porni el cu nişte oşteni să se plimbe pe malul mării spre a se răcori. Cum se tot plimba pe acolo, sări Smeul Mării să-l soarbă de viu. Paznicii de spaimă fugeau de mâncau pământul. Lăsară pe voinic să se sbucime singur singurel cu smeul.

Dar ce să se facă la palat fără fiul de împărat? Cum unul din ei semăna la făptură cu prinţul, îl îmbrăcară cu veşminte împărăteşti şi-l trimiseră seara la Piruşana. Acesta ceru să-i deschidă uşa, dar ea l-a încercat:

— Intră pe unde ştii tu, ca întotdeauna!

Dar prefăcutul prinţ habar n'avea de intrarea dosnică.

— Tu nu eşti soţul meu, strigă nevasta. Şi fugi la tatăl ei să afle ce s'a întâmplat. Împăratul auzi dela oşteni că voinicul fu înghiţit de Smeul Mării.

Dar Piruşana, ascuţită la minte, ceru dela taică-său patruzeci de mere de peste o sută de ocale fiecare. Apoi luă cu sine pe oşteni ca să-i arăte vâltoarea din care răsărise smeul.

Aruncă un măr în vânt, iar smeul ieşi la lumină şi-l apucă în gură. Îi plăcu mărul şi se linse pe buze.

— Ce bunătate de măr!

Şi fata i-asvârli unul după altul vreo treizeci din merele mai puţin grele. Când văzu că ea are mere şi mai încălate, îi zise:

— Dece nu-mi dai mere şi mai mari?

Ea luă un măr dolofan şi-l sburătui. Îi mai întinse unul neîntrecut în bunătate. Dar apoi Piruşana se mulcomi şi nu mai voi să mişte.

— Ştiu eu dece nu-mi mai dai; eşti supărată că ţi-am răpit soţiorul. Dar el trăeşte teafăr în mine.

— „Nu cred să mai vieze", răspunse ea.

Smeul vru să-i arate că e viu, se afundă în apă şi-l săltă afară.

Nevasta numai decât strigă la el:

— Adu-ţi aminte de scrisoarea scrisă de Împăratul Pasărilor.

Şi când Piruşana aieptă un măr şi smeul sări să-l prindă, prinţul citi cartea şi se închipă ca o pasăre şi pe loc sbură ca o rândunică.

Aşa ajunse el să scape sănătos cu ajutorul fetei înţelepte din laba smeului şi dacă nu a răposat mai dăinueşte şi azi, ca un vrednic bărbat şi îndeobşte lăudat.

CEI TREI LENEŞI

Au fost odată trei leneşi: Mit, Pit şi Chit, leneşi că nu se putea o mai netrebnică umbră a pământului.

Tustrei abia se urniră spre un sat. Şi ca nu care cumva să se spetească vreunul, mişcând un pas mai mult, se proptiră de umeri şi cum ridica unul piciorul să-l pue mai încolo, îl ridicau şi ceilalţi.

Tot drumul le-a fost silă de a-şi mai obosi gura, de părea că erau o muţenie călătoare. Şi cum se târau, bălăbănindu-se aşa, ochi unul din ei un galben pe jos şi spre a nu asuda sub limbă zise: „Luaţi-l". Acesta era Mit.

„Cine"? grăi Pit. „Să-l ia"? adaose Chit. „Tustrei" închee Mit. Tustrei, că deh, cum să se încovăe numai unul. Cu grijă zăbavnică înşfăcară tustrei galbenul, după ce le trebui un ceas până să se îndoae de şele şi să se ridice oblu în picioare. Şi tot de dugleşi ce erau, ca să nu-l poarte numai unul, îl ţinură tustrei de un deget fiecare.

Tărâş-mortiş sosiră în sat şi traseră la un han. Hangiul se tăvăli de râs, când văzu treimea asta posnaşă. Dar când zări galbenul în mâna lor,

Câinele se apropie de leneşi lingându-i de iaurt

tăcu chitic, şi bucuros de aşa muşterii întrebă cu ce-i poate ospăta:

„Plăcintă, carne, vin, iaurt“! cerură ei.

Hangiul, mare meşter în ale bucătăriei, nu aşteptă mai mult, înţelese ce vor, puse de le făcu o plăcintă, le fripse carne, le umplu plosca cu vin şi le aduse strachina cu iaurt. Le întinse masa, le dete cu tifla şi se cără pe uşă.

Toate bune, dar cine să taie plăcinta?

Tustrei se sprijiniră sdravăn de zid şi se învoiră ca oricare va mişca sau va sufla un cuvânt mai întâi, acela să pue cuţitul.

Şedeau ca nişte momâi.

Un milog uşernic se abătu pe la uşă, se iţii înăuntru şi se milogi:

— Faceţi-vă milă şi pomană!

Dar când văzu că nimic nu mişcă, începu a se da mai aproape. Tot mai aproape, mai aproape, îi veni miros de plăcintă pe la nas, şi când s'a pus a căra la gură, dă-i, dă-i, întâi foaia deasupra, apoi leguma, colţurile şi foaia dedesupt, n'a mai rămas fărâmă.

Dupăce înfulică plăcinta, începu să se îndoape cu friptura, de parcă se băteau lupii la gura lui, aşa de hămnesit era.

Când s'a pus la cale cu friptura, i s'a stârnit şi pofta de vin. Umflă plosca şi gâl-gâl duşcă pe gât. Tot câte o sorbitură şi se afumă cerşetorul chirchilindu-se, de se lăuda că el este împărat. Ba până la urmă îi vărui pe leneşi cu iaurt, adună cojile în desagă şi o şterse.

Dupăce se mistui el, un câine se strecură în odae şi apucă să roadă la oase. Şi dacă văzu că nimeni nu-l alungă, se apropie de leneşi, lingărindu-i de iaurt; linge pe unul, trece la altul şi când ajunge la al treilea, deodată-l muşcă de ureche, de-l duru până la inimă.

Leneşul nu-şi putu ţinea firea şi sbieră:

— Aoleu!

Şi cum aoli el, ceilalţi doi într'un glas: Tae plăcinta, că tu ai început a vorbi.

Ce plăcintă să taie, tăia-le-ar Domnul zilele, că nici urmă nu rămăsese!

Şi aşa a fost cu tigorile astea, de le-a râs tot satul şi natul pe pământ.

TREI HOŢOMANI

Au fost odată doi oameni, unul dela Răsărit şi altul dela Apus. Unul era Mit şi celălalt Pit. Şi amândoi mincinoşii-mincinoşilor, rupeau pământul de minciuni.

Într'o zi Mit încărcă o sarcină de balegi şi aruncă pe deasupra o mână de ceară, ca să pară că are de vânzare ceară şi nu balegă.

Pit luă şi el un braţ de pae şi pe deasupra presără mătase, cu gândul de a pârli pe careva la târg cu marfa lui.

Şi cum mergeau, unelti necuratul de se întâlniră amândoi. Din vorbă în vorbă se întrebară ce poartă în saci. Mit spuse: ceară. Pit: mătase.

Se gândesc în sinea lor: Dacă am face schimb? Intr'o clipă grăi Mit către Pit:

— Măi, prietene, nu te învoeşti la un schimb de ceară cu mătase? Nu de alta, dar pe unde mă duc eu se trece mai mult mătasea decât ceara.

Celălalt, care deabia aştepta cu gura căscată, zice:

— Bucuros! Că şi pe acolo unde neguţez eu, ceara are mai mare preţ.

Nici una, nici două şi gata tocmeala. Cum încărcară marfa, se despărţiră care de care mai pripit să plece, ca nu cumva să-şi dea arama pe

faţă. După ce merse o bucată, se socoti Pit:

— Ian să mă uit, ceară e sau mi-a făcut boaţa cumătrul?

Când deschide ochii mari, ce să vadă? Balegă.

— „Mi-a făcut-o", zise el, „eu barem i-am dat paie ce le poate mânca măgarul, dar balega nu o înghite nici porcul".

Şi fuga după el până-l ajunge.

— Ah! Mitule, ţi-ai râs de mine. Nu te ştiam aşa de năzdrăvan. Se face una ca asta, balegă în loc de ceară?

— Suntem tocmai pe tocmai, prietene: şi tu Păcală şi eu Păcală. Ne-am tras pe sfoară. Paie mi-ai dat, balegă ţi-am dat.

— Va să zică ai ştiut: şi tu Păcală şi eu Păcălici, ne prindem tovarăşi?

— Ne prindem!

Şi aşa amândoi şi-au vândut marfa, şi-au lăsat măgarii acasă, şi au pornit la gogonate prin sate.

Inserară într'un cătun. Un om se îndură de ei şi-i căpătui la el acasă. După ce luară cina frumos-frumuşel, Pit zări nişte cârnaţi spânzuraţi, buni de înhăţat. Se făcu că priveşte în afară să vadă cum e cerul:

— Ah, ce nori groşi se leagănă în astă seară!

Tovarăşul pricepu unde bate Pit, şi nu se lăsă mai prejos:

— Nori sunt ăştia? Se ridică un vânt la noapte şi mi ţi-i mătură, de rămâne cerul limpede-senin.

Pit, când zicea nori, înţelegea cârnaţi; iar Mit

îl făcea să priceapă că nu-i om de ispravă dacă nu e în stare de a-i şterpeli.

Stăpâna casei ştia că afară cerul e senin şi nu da deloc de rostul vorbelor lor. Trecu în odaia de alături şi zise bărbatului ei:

— Oaspeţii noştri sunt nişte nătărăi: troncănesc verzi şi uscate.

Dar bărbatul dete de tâlcul vorbirii lor şi o lămuri:

— Măi muere, să ştii că şi-au pus în minte să ne facă şotia cu cârnaţii. Strânge-i mai iute.

Femeia nu pierde vremea, ia un sac, îi adună până la unul, şi-i îndoseşte în odaia alăturată. Mit însă nu o slăbea din vedere. Se scoală în miezul nopţii, şi în vârful picioarelor, umflă sacul şi cu el pe poartă.

Gospodarul, cu grija la cârnăciorii lui, nu putea închide ochii, ci se tot trezea şi pipăia să vadă de este sacul la locul lui. Când se pomeni că nu i nici urmă de sac, se scoală, caută pe mosafiri... nicăiri...

— Repede opincile, muere, că s'a dus sacul!

Se încalţă şi se ia după chilipirgii. Şi fuga încoa şi fuga încolo, s'aţinea după ei, şi cum luna lumina de găseai şi un ban rătăcit pe jos, îi ajunse dintr'o suflare.

Să se îndese la ei, să le ceară sacul, se temea de păruială. Spre norocul lui, unul din ei rămase mai înapoi. Se repede atunci la cel cu sacul şi-i zice:

— Dă mi-l să-l car şi eu o lecuţă.

Acesta crezu că-i tovarăşul, i-l dete şi-şi văzu

de drum. Cu sacul pe umăr, gospodarul îşi făcu vânt până acasă.

Când vine Pit din urmă, vede că Mit e fără sac.

— Unde ţi-e sacul, îl întrebă el.

— Cum, nu-l ai tu?

Unul pe altul se închipuiau traşi pe sfoară.

— Mă, acum ţi l-am dat, zice Mit.

— Nu-i adevărat, răspunde Pit.

— Să ştii că a pus mâna pe el, gazda noastră.

Nici una, nici două, au luat-o la picior după el. Tot fugind îi taie drumul pe o potecă şi-l aşteptă în pragul uşii.

Unul din ei se legă pe cap cu un tulpan ca o femee şi cum îl văzu, îşi drese glasul:

— L-ai luat, bărbate? Dă-mi-l să-l ascund în casă.

Bărbatul, rupt de oboseală cum era de atâta alergătură, ce crezu? Că-i femeia lui. Nu-şi dete seama, şi lăsă din mână sacul.

Hoţomanii pe cealaltă uşă o sbughiră afară, şi pe aici ţi-e drumul, frăţioare.

După ce răsuflă puţin bărbatul, odihnind pe prispă, eşi femeea lui şi-l întrebă, de a găsit sacul.

— Cum, muere, nu ţi l-am dat chiar adineaori?

— Te înşeli, bărbate, eu acum te văd la faţă, de când te-ai dat după ei.

— Spui drept, muere?

— Doar nu spun vorbe goale.

— Ni l-au ciordit din nou, grăi el.

Şi fuga după dânşii. După o bucată bună îi ajunse.

— Ah, oaspeţi, oaspeţi, nu vă ştiam aşa de gata la pungăşii!

— Noi la pungăşii şi tu la potlogării.

— Dacă-i vorba pe aşa, ne-am găsit unul mai breaz ca celălalt. Daţi-mi sacul şi mă fac ortac cu voi.

A tunat şi i-a adunat!

O apucară încolo şi eşiră într'un oraş. Gologani în pungă: tufă. Ce aveau cu totului-tot? Câte un ban de fiecare. Cum să facă acuma, ca să poată mânca şi bea pe neplătite? Se vorbiră ca unul să aducă pânea, al doilea mâncarea şi al treilea vinul, că deh! fără un pic de udeală, nu se poate.

Pit, cel cu pânea, se duse la un brutar, şi-i zise:

— Poftim gologanul ce ţi-l datoresc.

— Decând mi-eşti dator? că eu nu-mi aduc aminte.

— Nu ţii tu minte, dar ţin eu; ia-l, că ţi-s dator.

— Dacă îl ai de dat, dă-mi-l, zise brutarul; dar eu iţi spun că nu-mi vine amite de aşa ceva.

După puţin se întoarce iar la brutar şi-i cere zece pâni. Acesta îi alege una şi una pe numărate zece pânişoare căldişoare.

— Ştii ce, adaose Pit, gologani ţi-aduc numai decât, că nu am mărunţi la mine.

— Haide, prietene, vezi-ţi de treabă, că n'am să pierd eu banii dela tine.

Ce se socoti brutarul? Omul ăsta mi-a adus banul uitat de mine, şi n'o să-mi aducă acuma când îl cunosc bine?

Luă pânea în desagă Pit, şi să-l mai prindă la brutărie, când are să-şi vadă străbunicul.

Mit, cel cu mâncarea, iese la piaţă, alege un peşte de nu ştiu câte ocale, cel mai barosan peşte, şi-i zice pescarului:

— Ai vreun băiat să mi-l ducă până acasă şi să-şi ia plata? că nu am mărunţi la mine.

— De ce nu, răspunse pescarul.

Şi-i dete un fecior să-i care peştele şi să aducă banii. Pe cale Mit ia peştele dela băiat, îi dă un ban şi-l trimete după nişte tutun la tutungerie.

— Du-te peste drum, că eu te aştept aici.

Cum porni acesta, Mit o dosi pe altă uliţă şi ieşi drept la hanul unde conăciseră.

Al treilea, cu numele Chit, se prinsese să aducă vinul. Luă un burduf, îl umplu jumătate cu apă şi se duse la un vinar; se făcu chipurile că vrea să cumpere.

— Pune-mi cinci ocale de vin, să se facă burduful de zece.

Acesta se grăbi a-i turna cinci ocale de vin.

— Cât am de plată? întrebă Chit.

Negustorul îi zise cât face, dar Chit nu se lăsa deloc, ci îi da un preţ foarte scăzut.

— Dacă nu te învoeşti cu preţul meu, adăogă negustorul, dă-mi vinul înapoi.

Dar Chit ce alta aştepta? Să-i toarne înapoi cinci ocale de vin botezat. Şi dela o prăvălie la alta, cu şmecheria asta, ajunse Chit să facă din apă vin curat.

Şi tot aşa cu minciuni, care de care mai şu-

gubeţe, au dus-o ei în orăşelul acela mai bine de o săptămână.

Când să plece, trebuiau să facă şi plata la han. Dar nici tu bani, nici nimic. In ajunul plecării, cerură hangiului să le dea un prânz, că au de gând să-şi ia rămas bun şi să se despartă a doua zi.

Hangiul crezu că are de-a face cu ceva negustori chiaburi, şi nu ieşi din vorba lor. Au mâncat şi au băut din belşug, până veni ora de plată.

Pehlivanii ăştia se făceau că pun mâna în sân să scoată punga, care de care arătându-se gata de-a plăti.

— Eu, făcu Pit, eu trebue să plătesc, că eu v'am adus aici.

— Ba să mă ierţi, sări Mit, tu ai plătit mai înainte; acum e rândul meu.

— E ruşinos, se repezi Chit, să plătiţi voi! Mie mi se cade să vă cinstesc.

Ba că se cade, ba că nu se cade, cât p'aci să se ia la harţă.

— Staţi, măi creştini! Staţi, oameni buni, nu vă încăeraţi, făcu omul hangiului. Să vă arăt eu, cum e mai bine ca să vă împăcaţi, să nu vă supăraţi între voi. Legaţi-mă la ochi, şi oricine va fi prins de mine, acela va plăti.

Asta plăcu la toţi.

Aşa dar îl legară la ochi frumos-frumuşel, apoi îşi scoaseră încetişor papucii şi unul câte unul, în vârful picioarelor, o şterseră pe uşă afară. Omul hangiului umbla de-a baba oarba: da să prindă pe unul, da să prindă pe altul şi nimeni nicăiri.

Din întâmplare intră în odae hangiul să vadă ce tot orbecăia pe-acolo feciorul legat la ochi.

Acesta sări la el cu mânile întinse:

— Tu ai să plăteşti!

Hangiul pe loc îl deslegă, dar el ce să vadă? Hoţomanii îşi luaseră tălpăşiţa la vreme.

— Noroc, băete, că eu le-am plătit şi pace bună, zise hangiul.

Şi aşa sărmanul hangiu rămase cu buzele umflate şi cu buzunarele goale, că n'au deschis ochii mai curând, şi că se lăsă îmbrobodit, cum zice vorba

Poveste am ştiut,
Poveste am povestit.
Dar nu ştiu cum am făcut
Că nu v'am păcălit.

ŢILA

Intr'o vreme depărtată, când Sfântul Petru umbla pe pământ, de-i lingeau mâna plăvanii, a fost o femee poale lungi şi minte scurtă. Numele ei era Ţila.

Intr'una din zile îşi luă ea curmeiul şi porni în pădure după lemne. De şue ce era, nu-şi strânse curmeiul frumuşel la subţioară, cum face toată lumea, ci-l tot târa pe jos. Şi târîş-grăpiş merse, până ce capătul curmeiului se prinse de un scaete. Ţila abraşa nu se gândi să-l descurce deacolo, ci îşi puse puterile cu spinul, şi trage ea, ţine spinul, şi iar trage din nou ca o smintită până ce-l smuci cu rădăcini cu tot. Când colo ce descoperi? O comoară întreagă, numai galbeni de tot felul, dela cei mai mărunţi până la cei mai mari.

— Ei, făcu Ţila, până acum nu-mi văzură ochii potcoave galbene.

Zărghita de ea, credea că sunt potcoave. Şi astfel îşi umplu poala cu ele să le ducă acasă, să-şi potcovească porcii, că numai de ei făceau potcovioare aşa de mici. Zărind de departe pe bărbatul ei, prinse a-i striga şi a ţopăi:

— Bărbate, bărbate, ghici ce am aici?

— Ce ai? o întrebă el.

— Ce să am, potcoave pentru porci.

Când desface poala, îi luă ochii de atâta strălucire. Dar ca să nu se dea de gol prin vecini, fiindcă o cunoştea cine-mi este, se făcu şi el a crede că sunt adevărate potcoave de porci, şi le îndosi în casă spre a potcovi râtanii.

Apoi cu ea înainte alergă la spiniş, mai culese ce mai rămăsese şi îngropă monedele în chelar. Dar, pe când el le făcea nevăzute, Ţila se iţiea pela uşă.

A doua zi după ce plecă bărbatul său la câmp, aude Ţila un olar:

— Cine schimbă strachine, oale şi ulcioare, cu lână, călimări şi potcoave vechi?

Cum îl auzi ea, îşi zise:—dacă ar vrea şi cu potcoave de porci? Şi fuga-fuguliţa prin chepeng intră în chelar şi poc-poc! cu un târnăcop, desgropă galbenii, luă un pumn în poală, şi-i strigă olarului:

— Hei, olare, dai străchini pe potcoave de porci?

Acesta pricepu că-i minte scurtă, nu pierdu vremea, ci o întrebă de are multe la fel.

— Un chiup plin, răspunse ea.

— Dacă îmi aduci tot chiupul, ţi-oiu da strachinile şi oalele şi ulcioarele toate.

Când auzi Ţila de una ca asta, bucuria în casă: credea că îl potcoveşte pe olar. Numaidecât făcu schimbul, dete galbenii, luă olăria şi înzorzonă casa cu ele.

Apoi ieşi pe prag să-şi aştepte bărbatul, să-i

dea veste despre renghiul jucat olarului. Cum îl zări de departe, începu:

— Bărbate, bărbate, ce-am făcut!

Şi tot sărea şi ţopăia de besmetică ce era. Bărbatul păli dintr'o dată, gândind la vreo ispravă, dar tot nu'şi închipui una ca asta.

Cum intră în casă, şi dete un ocol cu ochii, ce să vadă? Strachini, oale, ulcioare, chiupuri, fel de fel.

— Unde le-ai găsit, bătu-te-ar Dumnezeu!

— De unde putea să fie? am înşelat un olar: i-am dat potcoavele şi am luat oalele ca să împodobesc casa.

— Vai de mine şi de mine, ce mi-ai făcut!

Şi când o luă la bătaie, ea ţipa ca din gura şarpelui.

— Nu mă bate, că-ţi aduc alte potcoave, se milogea dânsa. Şi la ce s'o mai bată şi la ce să-i mai scoată ochii? O lăsă în plata Domnului. Ce-i făcut, e făcut. Dar el se mâhni aşa de tare, de-i pierise pofta de mâncare.

Într'una din zile când Ţila se prăjea la soare în ogradă, că de nici o treabă nu era în stare, trecură pe lângă casa lor cămile împărăteşti încărcate cu comori. O cămilă prea împovărată şchiopăta şi rămase mai în urmă. Ţila o trase de căpăstru şi o furişă în casă. Cum era în amurg, nici n'o simţi careva.

Pică atunci şi bărbatul întors dela câmp. Sări la el Ţila să-i dea de ştire, că ce a găsit ea n'a mai găsit nimenea. Bărbatul, cum era tare socotit, pricepu că iar i-a adus vreo visterie. Când văzu

cămila, nu zăbovi, ci o descărcă şi-i dădu drumul.

Apoi trimise pe Ţila după apă şi, până să se întoarcă ea, îngropă averea în fundul pământului de nici dracul să nu-i dea de urmă. A doua zi nu mai plecă la câmp. Îi era frică de vreun pocinog de al femeii.

Dar şi împăratul năimi a doua zi un telal, pentru cămila prădată, juruind jumătate din galbeni celui care va descoperi pe hoţ.

Când telalul ajunse pe uliţa lor, bărbatul său o ascunse pe Ţila sub o albie şi o ciocănea la cap cu o tingire ca să nu audă porunca împăratului, şi-i striga:

— Taci, Ţila, căci vin ciorile să-ţi scoată ochii.

Dar cum făcu şi cum drese Ţila, că tot fugi de sub albie şi se înţelese cu crainicul că ea va găsi hoţul.

Astfel fură duşi pe nepusă-masă şi ea şi bărbatul ei la palat.

— Măi, oameni buni, nu vă puneţi cu femeia mea, că-i o tehue, sbiera soţul.

Dar nimeni nu-l auzea. Spre norocul lui judecătorul, care trebuia să-i judece, suferea de un ochiu şi era legat.

O întrebă judecătorul:

— Măi femee, ce comoară ai găsit tu?

— Cum, ce comoară? Un balaur plin cu potcoave de porci.

Neroadă mai e, gândi în sinea lui judecătorul.

— Când ai găsit-o?

— Când veniră ciorile să-ţi scoată ochiul! Buf! Aşa!

Şi-i dă una cu degetul în ochiul bun al judecătorului, de văzu el numai stele verzi.

— Nu v'am spus că e smintită, făcu bărbatul.

Se încredinţară cu toţii că i-o smintită, şi-i dădură drumul.

Numai aşa au rămas ei bogaţi.

GHICITORUL NĂSDRĂVAN

A fost odată pe când puricele se încălţa, când sburătoarele umblau pe jos, iar animalele vorbeau cu oamenii, a fost un împărat.

El avea un inel nespus de frumos şi de scump. Dar nu ştiu cum îl pierdu, şi nu se putea mângăia fără el. Ca împărat ce era, nu se lăsa cu una cu două, şi puse un pristav să strige că acel care îi va descoperi inelul va avea mare răsplată.

Vieţuia în acea împărăţie un peticar aşa de scăpătat, că nu avea cu ce îndestula pe ai lui: în afară de nevastă, mamă şi soacră, încă opt feciori cari aşteptau ca puii golaşi mură în gură.

Aşa fiind, îşi luă el inima în dinţi, se duse la pristav şi-i zise:

— Eu am să găsesc inelul, dacă împăratul ne va hrăni pe mine şi ai mei patruzeci de zile cu gâşte, curci şi alte orătănii.

— Dar dacă n'ai să aduci inelul, cum rămâne cu tine?

— Nu-mi pasă, îmi pun capul meu.

Pristavul avu cuvântul împăratului şi îi trimise prânz şi cină: gâsculiţe, găinuţe, cocoşei, pui, mă rog de toate, de tot îmbucau cârpaciul şi ai lui până se îmbuibau.

El tot se lăuda la străjeri că ştie unde-i inelul, dar nu-l va da de gol pe hoţ până la împlinirea zilelor sorocite. Dar ce se întâmplă? Străjerul care aducea bucatele era chiar cel care furase inelul. Acesta tot auzind pe cârpaciu că cunoaşte cu vrăjile lui cine e hoţ şi cine nu, se îngrozi. Şi când văzu că se apropie ziua, veni la cârpaciu şi se milogi la el:

— Ai milă! Să-ţi dea Domnul sănătate şi ţie şi copiilor tăi! Nu-ţi face păcate cu mine! Eu am luat inelul şi ţi-l dau; fă ce vrei cu el, numai să nu mă dai de gol.

Dar cârpaciul ce alta vroia: — Ei! şi eu aşteptam să văd dacă are să-ţi vie mintea la cap, să mărturiseşti singur, că eu am ştiut din ziua întâia cine e hoţul. Fiindcă te pocăeşti de fapta asta, te iert şi nu te dau pe mâna împăratului; dar acum să-mi spui ce are mai drag şi mai iubit în lumea asta împăratul?

— Un gâscan! zise străjerul. Toată ziua e cu gândul la el şi-i dă grăunţe din mâna lui.

Ce-i trecu prin minte cârpaciului, că nici Ucigă-l toaca nu o brodea mai bine, de strecură inelul în mălaiul gânsacului iubit al împăratului.

Apoi luă o carte şi o ceti chipurile dinaintea împăratului: băr-băr-băr, bah-bah-bah,—inelul se află în gâtlejul gâscanului.

Se poate, nu se poate, nu ştiu, dar fapt e că nici unul din vraci nu fu în stare să descopere inelul fără să omoare pe gânsac. Adevărul era că împăratul ţinea mai mult la inel ca la pasăre.

Puse de-i scoase măruntaiele şi inelul ieşi la iveală nou-nouţ şi lucitor ca un bănuţ.

— Măre! strigară cu toţii într'un glas, ia te uită ce s'a ales din păcătosul de peticar, un mare firoscos. Ăsta s'a făcut frate cu aghiuţă! Şi se minunau care de care mai tare.

Împăratul se ţinu de cuvânt şi dete cârpaciului tot ce dorise: îi înţoli prichindeii ca să nu mai umble cu bulendre şi rupturi, îi trimise la învăţătură ca să ajungă şi ei oameni odată, şi-i clădi o casă aşa de arătoasă de i se păru lui că nu mai trăeste pe pământ.

Doar un cuget îl muncea, să nu fie chemat şi alt-undeva şi ce să se facă el? că doar nu era cetitor de stele şi că numai Domnul, de mila copiilor lui, îl scoase odată cu faţa curată.

Dar vestea merse peste tot locul că în acea împărăţie vieţueşte un mare cărturar şi prinseră a se îmbulzi din toate părţile crainici dela alţi împăraţi ca să-l cheme.

Porni bietul cu frica în sân şi cu inima îngheţată la un alt împărat; şi cum ajunse, acesta îi zise:

— Am auzit că eşti burduf de carte şi a-toate-ştiutor. Mi-am pierdut pecetea. Dacă tu eşti cu adevărat mare învăţat, trebue să-i dai de urmă, iar de nu, ţi s'a împlinit veleatul.

Aici a dat de dracu. Dar tot nu-şi pierdu firea: Lasă, îşi zise el, că poate mi-ajută Domnul să dau pe undeva de pecete.

Se brodi ca hoţul să fie tocmai omul împăratului. Acesta cum auzi de cărturar, nu-l mai

pridîdi somnul şi liniştea. Să fugă, nu era timp, să stea locului, era să fie zăpsit şi pedepsit. Ce să se facă? În noaptea târzie se furişă încet-încetişor în odaia cărturarului şi-i precăzu:

— Îndură-te de mine, că în mânile tale e viaţa mea. Scapă-mă dela prăpastie! Pecetea o am eu.

— Nu te speria. Fiindcă ai mărturisit, vei fi miluit. Spune-mi numai ce are mai drag în lumea asta împăratul?

— Un samurache!

Şi a doua zi ghicitorul şi hoţul făcură ce făcură şi aruncară javrei pecetea învelită într'o bucată de carne. Cânele o înghiţi şi nu păţi nimic. Apoi ieşiră amândoi, împăratul cu ghicitorul la plimbare. Cânele mergea ca de obiceiu în urma împăratului şi nu se depărta nici măcar cu un pas de el. Ghicitorul luă o carte şi se făcu că ceteşte: băr-băr-băr, bah-bah-bah—pecetea este în burta cânelui!

— Repede un vraciu să o scoată afară, porunci împăratul.

Dar ce leac putea fi unde trebuia cuţit? Dacă văzu şi văzu împăratul că nu e chip, altfel dete voie să-l spintece şi aşa dădu de pecete.

Dar tot nu crezu că are în faţa lui un cărturar:

— Ah, socoti el, am să-ţi dau un lucru şi, de-l ghiceşti, nu-i nici o îndoială că eşti mare firoscos! Până atunci degeaba te grozăveşti şi-ţi dai ifose de învăţat.

Împăratul puse pe cineva să le arunce dinainte, când se vor plimba el şi cu ghicitorul, un sac în care să fie băgată o pisică.

După ce rânduiră asta, pofti împăratul la plimbare pe ghicitor şi se făcu că se împiedecă de sac.

— Acum să te văd, bănueşti ce cuprinde sacul ăsta?

Ghicitorul se simţi cuprins în mreajă, şi cum sta nedumerit şi tot tremura de năpasta ce-l aştepta, strigă repede:

— S'a prins mâţa în sac!

— Mâţă e, strigă deodată împăratul, iscusit cărturar mai eşti!

Şi luă şi dela împăratul acesta o răsplată mare, şi, ca să nu-l mai înhaţe cu vreo altă încurcătură împăraţii, scorni că-i sosi carte să plece acasă unde-i tare aşteptat şi dorit. Dus acolo era grozav de îngrijorat să nu-şi dea în petec cu meşteria şi nu se lipea somnul de el pânăce a fost silit să dea foc casei. Pe când vuiau vălvătăile, el striga:

— Cartea, cartea! Mi-a ars cartea! Şi de nevoe mare ce avea pentru carte, se arăta gata să se arunce în flacări până l-a oprit cineva.

Dar nu era nici o carte, ci minciună gogonată, cu care-şi râdea de oameni. Împăratul îl mângâe zicându-i că Domnul a dat Domnul a luat şi puse de-i zidi un palat, aşa că de unde era un biet cârpaciu muritor de foame, ajunse cu scornitura om de frunte, bogat şi mare.

GUGU-GAGA

A fost odată un om bogat, aşa de bogat că nu ştia pe unde ţine bănetul. Dar era şi tare calic, cum nu mai făcuse Dumnezeu pe altul. O lăscae nu-i venea să dea, şi gologanul care intra în punga lui, acolo ruginea. Zi cărpănos şi lasă-l naibii.

Era într'o zi de post. Se duseră oamenii în piaţă, se duse şi el. Toţi cumpărau, toţi plăteau, numai el se sucea, se învârtea că prea i se păreau peştii scumpi. Nu-i da mâna, sărac de el, să se atingă de vrunul, ca să nu ştirbească din avutul său. Aştepta să scadă preţul.

Vecin cu cărpănosul era un om nevoiaş, de nu avea nici măcar cenuşă în vatră. Imbuca un dărab de mălaiu la trei zile odată. Cu toate astea nu se căina vreodată şi, când îi pica în mână vreun ban, ştia pe ce să-l dea: friptura cea mai bună, vinul cel mai vechiu, dânsul le cumpăra. Ce-şi zicea săracul: o viaţă avem şi un suflet şi trebue să-l îndulcim.

În ziua aceia cine ştie cum făcu, puse mâna pe cinci gologani şi porni şi el la târgueli. Cum văzu un peşte barosan şi proaspăt, îl luă şi-l cară acasă.

Bogatul rămase cu gura căscată. Cum vine asta? Omul acesta nu are ce mânca şi cumpără cogeamite peşte?

Fuga după el şi-l ajunge:

— Vecine, cum vine treaba asta? Tu ai un peşte mai mare ca devla ta. De unde atâtea parale?

— Am vândut lemne şi am căpătat cinci gologani. Patru i-am dat la peşte, unul la pâne şi o fac lată în astă seară, ca să-i meargă fulgi şi pară! O viaţă avem, s'o trăim până putem!

— Dacă-i aşa, am să vin şi eu să mă înfrupt!

— Vino, îl pofti săracul.

Şi bietul om dacă văzu că bogatul voeşte a-l cinsti venind la ospeţia lui, ca să nu rămâie mai prejos, fugi la han de se veresi cu vinul.

Şi a mers totul în plin. S'au pus pe mâncate şi pe băute numai cu râsete, cu cântări şi joc.

— Ai svântat tot ce ai avut în astă seară, mâine ce ai de îmbucătură? întrebă cărpănosul.

— Mâine, bun e Dumnezeu: ziuă nouă, noroc nou, spune vorba. Apuc sapa şi mă pun la lucru, şi traiu neică!

Cum văzu aşa bogatul, stătu îngândurat. Se socoti şi se tot socoti până ce la urmă zise:

— Mă, tu o duci mai bine ca mine. Ştii că asta e o învăţătură bună? De azi încolo nu mă mai prostesc, sfrijindu-mă. Află că am bănet şi galbeni cu sacul. Toată viaţa mea de i-aş mânca şi tot nu le dau de fund. De asta am să-mi fac o pomană cu tine. Ia cheile şi du-te de-ţi umple

o traistă cu galbeni şi a ta să fie. Destul m'am chinuit cu calicia.

Săracul, ce alta aştepta? Apucă cheia şi se repezi la chelarul bogatului. Acesta ţinea galbenii în putini. Când îşi înfundă mâna să ia un pumn, se săltă un arap cu o măciucă în mână şi-i zise:

— Ce coteleşti pe aici?

— Domnul tău m'a trimis după o traistă de galbeni.

— Care domn?

— Stăpânul casei.

Arapul isbucni în râs şi-l lămuri:

— Sărac de tine! Cum te înşeală mintea! Aceşti galbeni nu sunt ai lui. El îi culege pentru Gugu-Gaga. Ai auzit de Gugu-Gaga? Ai lui sunt.

Săracul se înapoe acasă ca un miel flămând, şi povesti bogatului întâmplarea.

— Cum, nu pot eu să-mi fac pofta cu averea mea?

— De, ştiu şi eu? Îţi spun doar ce-mi văzură ochii!

Se făcu foc bogătaşul, se sculă, merse acasă, şi chemă doi meşteri. El avea în curte un stejar bătrân de patru sute de ani. Puse de-l trunchiă şi-l goli de miez. Pe nevăzute, îl ticsi cu galbenii din chelar şi-l astupă bine. La urmă, cu ajutorul meşterilor îl rostogoli în mare, uşurându-se:

— Poftim şi pentru mine şi pentru Gugu-Gaga!

Dar dece ţi-e ursit, nu poţi fi scutit!

Trunchiul luat de valuri fu aruncat tocmai pe

locul lui Gugu-Gaga. Gugu-Gaga era putred de bogat. Aşa bogăţie avea, că nu mai ştia de ea! Şi era bun ca pânea caldă: nu-i bătea în poartă om bogat sau sărac care să nu se poată oploşi la el. Toţi mâncau şi beau la dânsul şi plecau îndestulaţi. Calicii trepăduşi o duceau ca în sânul lui Avram. Acolo era împărăţia lor.

Într'o zi milogii plimbăreţi pe malul mării văzură un buştean revărsat de ape. Ce le veni lor, să-l care acasă la Gugu-Gaga, să dureze scaune din el.

Zis şi făcut.

Bogatul pocăit, după ce svârli trunchiul plin cu galbeni în mare, vru să se încredinţeze: soseşte sau nu la Gugu-Gaga.

Încălecă pe cal şi porni. Intrebă ba pe unul ba pe altul – cine nu-l cunoştea pe Gugu-Gaga? şi nimeri la el.

Cum descălecă, în curte, dete cu ochii de buştean. Îşi făcu cruce de minunea asta. Că nu-i venea să-şi creadă ochilor.

Gugu-Gaga îl omeni cu toate bunătăţile lăsate de Dumnezeu. După ce prânziră frumos şi se lăfăiră bine la taifas, bogatul rugă pe Gugu-Gaga să iasă în curte. Cum coborau în ogradă, îl întrebă pe Gugu-Gaga:

— Spune-mi de unde ai buşteanul?

— Pomanagii mi l-au cărat dela marginea mării.

— Adu o secure să-l despicăm, să vezi minune ce n'ai mai văzut!

Gugu-Gaga, nu ca să strice cheful cerşetorilor, ci ca să fie pe placul oaspelui, se învoi. Poc

poc cu toporul, despicară trunchiul. O despicătură şi galbenii se risipiră pe jos.

— Iată ce noroc ne pică în casă, grăi Gugu-Gaga. Jumătate să fie al tău, oaspe.

— Nu-mi trebue nici o lăscae.

— Dar dece aşa?

— Un lucru am vrut să văd; l-am văzut şi mi-e deajuns!

— Nu se poate, trebue să-i primeşti.

Dar bogatul nici nu voi să audă de una ca asta. Atunci Gugu-Gaga ceru nevestei sale să facă o turtă cu atâta măestrie, încât s'o umple toată cu galbeni. Şi femeia o bucătări întocmai cum i-o ceruse.

În zorii zilei oaspele îşi luă rămas bun, se aruncă pe cal şi se depărtă. Cum e obiceiul îi umplură desaga cu una şi alta de drum, pui, plăcintă şi turta cu galbeni.

Gugu-Gaga avea vie şi oricare se abătea pe acolo, după porunca lăsată de el, se putea odihni şi hrăni ca să prindă noi puteri de călătorie. Trecând pe acolo şi bogatul, se opri la vie spre a se răcori puţin după calea făcută pe arşiţă. Oamenii au cules cei mai gustoşi ciorchini de struguri şi i-au dat. Dar el cu ce se putea plăti? Scoate turta şi le-o îmbie.

Oamenii o primiră, dar cum erau sătui de toate, nu au rupt-o, ci au dus-o seara acasă. Când o zări Gugu-Gaga întrebă:

— De unde v'aţi procopsit cu asta?

Ne-a dat-o un drumeţ, dar fiindcă nu ne-a ost foame, nu ne-am atins de ea.

— Nu aţi şterpelit-o cumva?

— Ba, ferit-a Sfântul! De când ne hrănim cu pânea ta, aşa ne cunoşti pe noi?

Şi numai atunci luă aminte Gugu-Gaga, că nu e dat dela Dumnezeu, să se înstrăineze avutul său.

Pe acolo întâmplător
Si eu am fost călător.
La Gugu-Gaga 'n casă am fost
Un căuş de galbeni mi-a dat,
Dar cum n'avui nici un rost,
Din nou am scăpătat.

FATA ISTEAŢĂ A MOŞULUI

A fost într'o vreme mai de mult un împărat care avea un sfetnic. Dar nu se ştie de ce şi cum împăratul încurca pe bietul sfetnic în treburi din cele mai anevoioase.

Intr'o bună zi tocmai la prânzul mare, ce-i căşună împăratului, că orândui sfetnicului:

— Dragul meu sfetnic, iată galbenul acesta, din el să-mi faci un chilim şi să-mi cumperi şi un berbec, dar galbenul să mi-l aduci înapoi.

Măi, măi, oftă sfetnicul. Ce l-a ispitit naiba să-mi ceară şi grasă şi lăptoasă şi devreme acasă.

— Ascultă sfetnice, îţi dau soroc un an de gândit şi chitit, şi dacă nu vei isbuti după voia mea, să ştii că e gata cu tine. Te-ai lămurit?

— M'am lămurit; şi oile bob numărat şi lupul săturat.

Se îndepărtă sfetnicul cu capul spânzurat, de parcă i se înnecară corăbiile; mai că nu-i dau lacrimi în ochi de inimă rea. Se tot purta la dreapta, la stânga ca să dea de o fiinţă care să-l lumineze. Avea el bănet să-şi facă rost de chilim şi berbec, dar cum s'o dreagă să fie pe placul împăratului?

Iată că pe cale, cum colinda din sat în sat, dădu peste un moşneag:

„Ceas bun" îi ură unul, „noroc" celălalt, şi o întinseră amândoi către un cătun. Era în toiul căldurii. Sfetnicul îi făcu moşneagului mocnit:

— Moşule, să te iau în cârcă, mai încolo să mă iei tu pe mine, altfel nu-i chip cu căldura asta,

Moşul îl pironi cu ochii şi gândi în sine:

— O fi sărmanul într'o ureche! Auzi colo să-l iau deaumăr pe aşa urcuş şi pe arşiţa asta?

Din vorbă în vorbă sosiră în sat şi moşul îl pofti la el acasă. Moşul avea o fetişcană, Berbecuşa, tare ageră la minte. Ea întrebă pe tatăl ei ce fel de om e oaspele:

— Ce fel să fie? Nici eu nu ştiu, răspunse moşul, dar îmi pare că bietul de el nu e întreg la minte.

— Cum asta?

— Uite şi uite ce bodogăni pe drum. Să-l duc eu în spate, să mă ducă el în spate, ca să ne uşurăm suişul la deal.

— Ba să mă ierţi, tată, oaspele nu e tocmai aşa. E cu scaun la cap şi a vrut cu vorba lui să te facă să spui o snoavă şi el alta, ca în vremea asta să uitaţi greul suişului şi să vă uşuraţi mersul.

Peste puţin, sfetnicul luă seama că fata şchiopăta şi, de unde tăia verzi şi uscate, îndrugă:

— Bună-i casa, dar strâmb e hornul.

Moşul se holbă la el, şi socoti: orice ar zice fata, sărmanul nu e întreg.

Dar Berbecuşa auzindu-l, îl şi pocni cu vorba:

—Hornul e strâmb, dar fumul merge drept.

Apoi ieşi din odaie spre a găti masa ca să ospăteze pe musafir.

Iscusită fată ai, moşule, glăsui sfetnicul.

— Mulţumesc lui Dumnezeu. Asta-i bucuria şi mângâerea bătrâneţei mele!

După una alta îl înştiinţă moşul cum a murit în ziua aceia un om înstărit din satul lor.

A murit viu sau mort? întrebă sfetnicul.

Bătrânul căscă ochii la el şi gândi:—Nu mai încape vorbă, ăsta e scos din sărite!

Apoi trecu dincolo şi încredinţă pe fiica sa că oaspele nu-i în toată firea.

— Auzi tu ce nerozii: casa-i bună, hornu-i strâmb! şi mai drept ca hornul nostru, mai e altul?

— Tată, el alta vru să înţeleagă: când mă văzu pe mine că şchiopătez, el îşi închipui că sunt şchicapă. Nu ştie că mi-a intrat un cuiu în picior. Dar ai văzut cum i-am răspuns şi eu?

— Hai să zicem că asta-i aşa cum spui tu, dar auzi altă bazaconie a lui. I-am amintit de moartea bogătaşului îngropat astăzi şi ştii ce m'a întrebat: „A murit viu sau mort“? Hei mai spune acum că nu-i lovit cu leuca.

— Şi cu asta te înşeli, tată, oaspele vrea să întrebe: — „Lasă copii după moarte să-i poarte numele? Atunci trăeşte încă. Iar dacă nu, e mort pe totdeauna“.

Sfetnicul, ca om care îşi caută leacul, puse urechea la uşă şi auzi ce vorbeau amândoi. Când se aşezară la masă, el aduse vorba:

— Am înţeles că eşti fată deşteaptă şi ştii multe, poate că mă vei lumina şi pe mine: Iată şi iată peste ce bucluc am dat: cu un singur galben trebue să iau un chilim şi un berbec, şi galbenul să rămână tot galben.

Asta-i nimica toată, grăi Berbecuşa. Du-te la păstor şi cumpără cu galbenul un berbec netuns; tunde-i lâna şi dă-o să ţeasă din ea două scoarţe frumoase, de să nu te mai saturi privindu-le; una din ele s'o vinzi cu un galben şi alta s'o păstrezi: aşa le ai pe toate şi chilimul şi berbecul şi galbenul.

Sfetnicul auzind asta, rămase cu ochii buimaci la ea. Işi luă rămas bun şi se călători înapoi. Făcu întocmai după vorba fetei şi iată-l la împărat. Lui nu-i venea a crede, că sfetnicul lucra de capul lui. Deaceea îl sili să spue drept cine l-a învăţat să se descurce, jurându-i că nu i se va întâmpla nimic rău. Sfetnicul mărturisi totul.

Impăratul era tânăr şi neînsurat şi cum auzi de o fată aşa de minunată, o luă de soţie. Peste câtăva vreme i se ivi prilejul să meargă la răsboiu. Şi de pe câmpul de bătălie, ce-i veni să trimeată o carte soţiei şi să-i ceară: să ia bani din ladă fără a o despecetlui.

Dar femeia nu-şi pierdu cumpătul, şi nu se sperie câtuş de puţin. Işi răteză pletele, se învăscu bărbăteşte fără să-i prindă nimeni de veste, şi purcese cu oştire nouă la răsboiu, chipurile ca să-şi ajute bărbatul. Ea îşi prefăcu numele, cum nici nu-i trecea prin minte împăratului. Aşeză tabăra ei alături de a lui şi în răstimp de pace petrecea fără grijă în cortul împăratului.

Intr'o seară s'au pus la joc de cărţi cu învoiala ca cel care bate să ia pecetea celuilalt şi s'o

întrebuinţeze după plac. Ea, jucătoare pricepută, îl dovedi şi-i lua pecetea.

Cum se isprăvi războiul, Berbecuşa s'a întors la palat înaintea soţului. Despecetlui lădiţa, luă banii dinăuntru, şi o pecetlui la loc.

Se înapoie şi împăratul voios şi rumen la faţă ca mărul şi întâia întrebare i-a fost ce a făcut cu lada?

— Ce mi-ai cerut, aceia am făcut.

Iar când el văzu că femeia asta ştie să se descurce din toate cele, se minună aşa de mult că nu se mai îndoi de vrednicia ei, se coborî depe tron şi o înscăună în locu-i.

Lumea toată nu mai putea după ea,
şi numai pe capu-i drag jura
şi mulţi ani îi ura.
Şi tot pe ea o întreba
La orice treabă grea.

Pe-acolo dus, am prins de veste
De tot ce-am spus şi nu mai este,
C'am isprăvit a mea poveste
Ce-i toată aşa de minunată,
De n'o să fie în veci uitată.

MORIŞGA DRACULUI

A fost odată ce n'a fost!

Au fost odată doi fraţi, unul bogat de nu ştia prin ce unghere să şi ascundă avutul, iar celălalt nevoiaş, de nu avea nici după ce bea apă. Nu-i era de ajuns sărăcia, ci îi mai dete Dumnezeu şi o spuză de copii, de nu avea ce-şi face capului.

Şi să nu zici că era vre-un Paşte-vânt sau Linge-talere, fiindcă din zori şi până în seară nu se da bătut la lucru, dar bietul om, iac'aşa nu avea spor şi pace. Dacă s'aţinea de aur, se alegea cu pulberea. Aşa-i mergea deandoaselea. O cârpea de azi pe mâine ca pe sponci.

Lucrătoarele treceau cum treceau, dar când venea vreo sărbătoare, simţea că-l apucă frigurile Aşa de Paşti: lumea toată care cu miel, care cu veşminte noi, numai el lipit-pământului, şedea la oparte şi privea ca un mieluşel înţărcat.

Şi când voia să dea pe acasă, părul din cap i se aprindea. Că deh! Copiii sunt copii, şi cum erau flămânzi nu se putea să nu sară la el, să nu se ţie scai de el.

— Ce ne-ai cumpărat, tată? unul; ce ne-ai adus, tată? altul. N'ai luat şi tu miel? şi nu-l mai slăbeau cu sâcâelile.

Şi dacă se socoti şi se mai socoti, se sculă şi, tam-nesam, se înfiinţă la frate-său.

— Să-mi faci parte de un miel, că nu mă urnesc de aici să mă omori.

Dar frate-său, şi dacă era îmbogăţit, era însă un Frige-linte, aşa de înţestat în calicia lui, de ajunsese de râsul lumii. Se făcea n'aude, n'avede.

Dar el n'o slăbi, ci tot se milogi, şi se smiorcăi până ce îl înnebuni de cap.

— Na, făcu calicul, ia mielul şi du-te la necuratul cu el.

Săracul luă mielul deaumăr şi porni. Cum mergea pe drum, întâlneşte un drăculeţ, care-l opri:

— Incotro, fârtate?

— M'a trimes frate-meu cu mielul la necuratul!

Mare fu bucuria împielițatului când auzi una ca asta.

— Fârtate, tu eşti singurul suflet de om, care ţi-ai adus aminte şi de noi. Deaceia am să-ţi fac un bine. Ai să mergi la tartorul mare să-i duci mielul şi el are să te întrebe ce vrei în schimb, argint, galbeni, diamante, dar tu să zici că nu vrei nimic din astea.

— Ba să mă ierţi, asta n'o zic.

— Ascultă ce te învăţ eu. Tu să ceri morişca de piper de sub aşternutul satanei.

— Dar prost mai eşti, încornorate! Să las bănet şi aur pentru o sărăcie de morişcă.

— Tu îndrugi aşa, fiindcă nu cunoşti minunăţia asta de morişcă. Dar nu-i ca toate celelalte: orice pofteşti dela ea ţi-o dă plocon nu maidecât. Te-ai dumerit?

— Dacă-i aşa, atunci e o minunată născocitură.

Vorbind şi umblând, umblând şi vorbind, au ajuns în valea-încornoratului. Săracul ia mielul şi-l dăruieşte necuratului. Acesta îl întrebă ce-i doreşte inima? Dar săracul, sfătuit şi dăscălit încă de pe drum, se milogi către el:

— Vreau aşa o nimica toată, fârtate, că am cale lungă şi cine să mi le care? Vreau să-mi dai morişca de piper de sub aşternutul tău.

La auzul acestor vorbe satanei îi fulgerau ochii I-ar fi dăruit el alte bunuri, galbeni cât o pofti numai să nu-i ceară drăcovenia lui. Nu a fost chip să-i înduplece voia. Săracul o ţinea într'una „sau morişca sau nimic".

Fiindcă îşi dase cuvântul, nu-l putea lua înapoi. Nu avu ce face şi i-o asvârli. Dar Maţe-fripte ce aştepta? Cum ajunse într'o livadă, şi cum era supt de foame, se aşeză şi bosconi:

Morişcă, morişcă frumoasă,
Intinde-mi îndată o masă
Şi pune-mi mâncare aleasă.

Şi unde începură a se căra la bucate, care de care mai căutate, de tot te minunai de unde mai vin, măi frate. Că nici împăratul cât e de împărat nu mai gustase aşa rare bucate şi nemâncate.

Apoi, după ce se ghiftui ca niciodată, o luă

sdravăn spre casă. Cum mergea lălăind, iată în faţă-i un om care ţinea o vargă în mână.

— Bună vreme! unul.

— Noroc! celălalt.

— Încotro, întrebă săracul.

— Nu mă întreba, se plânse streinul, că „nici eu singur nu ştiu dincotro viu şi încotro mă duc. Umblu şi eu forfota ca un câne fără stăpân.

Şi ca să n'o lungim: n'ai vreo bucată de pâne, că sunt lihnit de foame.

— Altceva n'am, făcu râşniţarul, dar de mâncat şi de băut, berechet.

Râş! şi începu a râşni şi porunci:

Morişcă, morişcă frumoasă,
Intinde-mi îndată o masă
Şi pune-mi mâncare aleasă.

Şi bucate care de care mai gustoase prinseră iar a forfăi în faţa lor.

— Măi, înghiţi-te-ar lupul să te înghită! de unde ai scos bucatele astea cu toptanul? Cum le-ai avut în buzunar?

— Morişca, morişca, prietene, asta mi-i bucătăreasa.

— Cum aşa?

Şi sărăcilă îi înşiră una câte una şi-i destăinui tot.

— Sărac de mine, grăi străinul, eu care credeam că numai varga mea este ce este.

— Ce-i cu varga ta?

— Ce să fie! Când vreau să scap de cineva, jart una cu varga şi o tulesc!

— Facem schimb? zise săracul.

— Facem.

— Dă morişca şi ia varga. Şi cum o luă, săracul strigă la vargă:

— Croeşte-i una, tu nuiaua mea, celui care te vându!

Varga nu aşteptă să-i mai zică odată şi-l lăţi la pământ. Apoi îşi luă şi morişca şi porni la drum.

Ajuns acasă, să fi văzut ce frumuseţe făcu din căsulia lui. Să tot priveşti şi să te cruceşti! Veşminte noi curate pentru el şi ai lui, cum numai vodă putea să îmbrace, apoi tot felul de gustări şi mezeluri curgeau la masa lor de parcă izvorau bunătăţi din sânul raiului. Lumea care-l ştia coate-goale, când îl văzu în biserică la înviere pe el cu familia în haine de mătase lucrate în fir, nu-şi mai lua ochii dela ei.

„Aici nu e lucru curat", socotiră aceştia. „Trebue să fi jecmănit casa vreunui bogătaş!"

Nu-şi putea închipui, că mai are altul aşa comori. Fratele-i, cu toată averea lui, părea pe lângă sărăntocul de odinioară ca un căţeluş, cu coada învârtecuş faţă de un ursoiu. Iar feciorii lui, ca nişte lăeţi, pe lângă fii de ortomani vestiţi.

Din vorbă în vorbă se svoni şi la urechea împăratului despre nemaipomenitul noroc al supusului său şi el trimise după dânsul.

— Dacă vrea să mă vadă, poftească la mine acasă! se obrăsnici săracul de odinioară.

Împăratul ieşit din sarite, se răsti cu înverşunare:

— Pe loc să mi-l aduceți viu sau mort, că-i vai de sufletul vostru.

Dar geaba trimetea împăratul pe străjerii lui la îmbogăţitul nostru. Cum se apropia unul de el, cum îi ardea una cu varga, de pica ghemotoc jos muşcând ţărâna.

Dacă văzu împăratul că se îngroaşă gluma şi că-i pier oamenii, se socoti că-i mai cuminte să schimbe foaia şi să-l ia cu binele. Şi astfel potolit se sculă şi merse la casa lui, îl luă frumos şi prietenos şi-l îmbună şi se apropie de el de-i şi înfrânse toată mândria şi trufia; ba până la urmă îl câştigă aşa de mult că-i dărui varga pentru nevoile împărăţiei.

Pe acolo şi eu mă aflai,
Încălecai pe şoimi de cai
Şi mă 'ntrecui ca să vă spuiu
Povestea mea cum alta nu-i.
Să ştii, soro, şi tu, frate,
Că a lumii răutate
Numai binele o bate.

MOŞUL ŞI BABA

A fost cândva o babă şi un moş. Baba avea o colibă de sare şi moşul una de smoală.

Intr'o zi moşul s'a pus de gătit ceva de mâncare şi cum nu avea sare, ceru dela babă:

— Babă, să-mi dai un pic de sare să pun în mâncare!

— Sare şi alta nu mai vrei? zise baba şi-i întoarse spatele.

Atunci moşul îşi aţinti ochii spre cer şi se rugă:

— Oh Doamne, Dumnezeule! Dă o ploae să se topească toată colibioara babei!

Şi se porni o ploae şi un potop, de se topi sălaşul babei, şi biata babă a rămas pe drumuri. Şi bătută de nevoe, veni la moş şi-i precăzu:

— Moşule, moşulică, nu mă iei şi pe mine în cocioaba ta?

— Te iau, răspunse moşul, dar mă tem nu cumva peste noapte să sforăi prea tare şi să-mi sperii caprele, să-mi fugă.

— Doamne fereşte!

Şi moşul o pofti în colibă. Dar la miezul nopţii, când e somnul mai uituc, unde începu baba

a-i trage la aghioase, de se speriară toate caprele şi luară câmpii. Apoi prinde-le de mai poţi!

— Ah, ce mi-ai făcut, păcatele mele, tu babă spurcată!

Şi fugi moşul după capre să le ajungă din urmă şi să le întoarcă. Şi tot le fugări prin cotituri, ba aici, ba colea, până intră în stufişuri şi le pierdu din ochi.

Şi cum alerga necăjitul de moş de-l treceau năduşelile, îi tăe calea o vulpe.

— Vulpe, vulpe! Nu ai văzut nişte capre?

— Ba da, zise vulpea, dacă îmi dai şi mie una, am să-ţi spun încotro au luat-o.

— S'a făcut! Numai zi odată mai repede.

Şi vulpea îl îndreptă pe cărarea unde o tuliră caprele.

Cum merse moşul mai încolo, se întâlni cu un lup.

— Lupe, lupe, n'ai întâlnit cumva nişte căpriţe, să-mi arăţi pe unde au apucat-o?

Şi cum lăcomi şi el la o căpriţă, se învoi să-i dea şi lui una şi astfel se luă după urmele lor.

Tot fuga fuguliţa merse moşul cu limba scoasă de osteneală şi bătrâneţe şi mai departe se pomeni cu un urs.

— Ursule, ursule nu mi-ai zărit nişte capre, pe unde s'au aciolat?

— Ba le-am zărit, dar nu-ţi spun până nu mi dărueşti una şi mie.

Moşul, neavând ce face, primeşte tocmeala şi ursul îi arată unde sunt caprele. Moşneagul cum

le brodi, le mână înapoi cu caţa. Trecu pela urs şi el îi ceru o capră.

— La colibă, zise moşul, că aici nu am vreme.

Mai încolo dete de lup şi sări şi el.

— La colibă, făcu moşul, că acum mă grăbesc ca să nu înnoptez în pădure.

După o bucată ajunse şi la vulpe. Dar vicleana, nici una nici două, înhaţă capra de un picior.

Poc! lovi moşul odată cu caţa peste grumazul vulpei.

— Cum, aşa ne-a fost vorba? grăi vulpea.

— Cumetria se cere, nu se ia! zise moşul, pofteşte la colibă să-ţi iei partea.

Ajuns la colibă, înţărcui frumos caprele.

— Haide acum, făcu el dihăniilor, să vă luaţi caprele".

Când ele se băgară în colibă, în loc de capre întâmpinară dulăi care se săltară asupra lor, le făcură papară şi le cărară sfâşiate afară.

CIUCIULI-MUCIULI

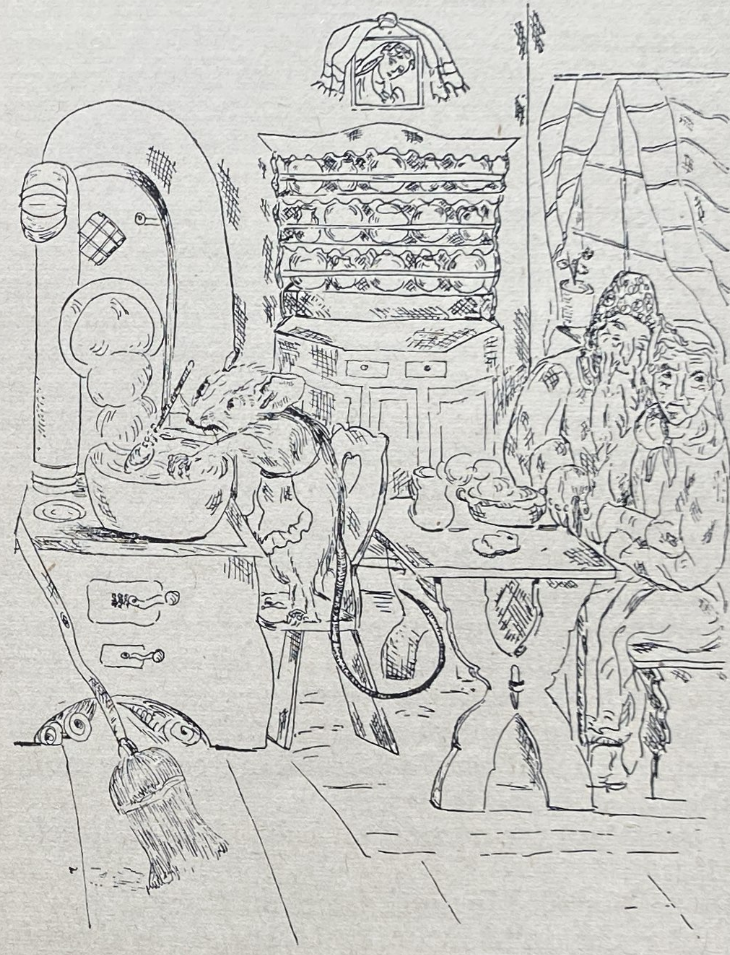
A fost odată un moş şi o babă, care nu aveau copii şi nici vreo altă vietate pe lângă casa lor.

Într'o zi baba vru să facă o plăcintă, că îi plăcea moşului tare mult. Şi se gândi s'o umple cu dovleac, fiindcă aşa îi plăcea moşului mai mult. Rupse din grădină un bostan, îl aşeză pe un fund şi-l despică cu satârul. Bostanul se crăpă în trei părţi—şi ce să vadă—mişunau şoarecii în el.

Cum ieşiră la lumină, o sbughiră spre găuri Numai unul mărunt-mărunţel nu nimeri nici o ascunzătoare şi se dosi după uşă sub mătură.

Baba făcu plăcinta, o duse la cuptor, o coapse şi o aduse acasă, o întinse pe masă, o stropi cu apă rece, că moşul şi baba erau ştirbi şi se fereau de fierbinţeală şi uscătură. S'au aşezat la masă şi au îndopat cât au putut, iar rămăşiţa au păstrat-o pentru cină.

Când se sculă baba să ia mătura de după uşă, să strângă firimiturile şi o ridică din loc — odată ţuşti—şoricelul. Baba pune mâna pe el şi îl ia binişor ca pe un fecior al lor; ba îl şi botează cu numele: Ciuciuli-Muciuli. Ciuciuli-Muciuli se făcu din ce în ce mai durduliu şi mai sglobiu şi mai crescu de o şchioapă.

După ce potrivi căldarea cu grâu pe roate să fiarbă, o lăsă în paza lui Ciuciuli-Muciuli.

Intr'o zi baba a pus grâu să fiarbă într'o căldare. După ce potrivi căldarea pe roate, o lăsă în paza lui Ciuciuli, cerându-i să mestece grâu cu polonicul, ca nu cumva să cadă în căldare.

Ţi-ai găsit ca el să fie în stare de una ca asta!

Cum plecară moşul şi baba, alergă în grădină la fraţii lui şi-i chemă în casă, vorba ceia, să joace pe masă. Cu toţii se repeziră la colţar, răsturnară capacul dela zaharniţă, se urcară pe punga de făină, o ciupiră de se împrăştie toată peste ceşti şi farfurii, ba grăbiţi cum erau să umble cu botul peste tot, au ciocnit din olăria cumpărată pentru praznic şi au spart o căniţă de au lăsat-o fără coadă. La urmă au descoperit şi plăcinta într'un blid, au tras-o jos şi au linciurit-o cei mai voinicoşi, care s'au putut îndesa şi ajunge la ea.

După ce s'au săturat au început giumbuşurile. Care de care mai cu moţ, se cocoţa într'un vârf de mătură şi-şi făcea vânt tocmai pe masă; iar Ciuciuli, mestecând de zor în căldare ca să se arate neîntrecut în salturi, înfipse lingura în mijlocul grâului şi începu a se legăna pe ea sărind când pe un picior când pe altul.

Dar lingura se povârni dintr'odată şi bietul Ciuciuli-Muciuli căzu în fiertură. Ingroziţi de moarte chiţcanii o tuliră în borte.

Inapoindu-se moşul şi baba dela biserică, îl strigară:

— Ciuciuli-Muciuli! Ciuciuli-Muciuli!

Dar Ciuciuli-Muciuli nu veni să le deschidă uşa.

Incotro să apuce? Impinge moşul, împinge baba cu umărul şi dau uşa la laoparte.

Il caută, îl caută în toate părţile, dar Ciuciuli nicăiri. Când să mestece în căldare, deodată îl descoperiră fiert ca oul roşu.

Ciuciuli a jucat tontoroiul
Şi n'a mestecat cu linguroiul.
De aceea a fost aşa de pedepsit
Să cadă în grâu opărit.
Moşul şi baba îl îngropară
Pe Ciuciuli cu jale amară
Şi viaţa toată
Le-a fost nemângâiată.

MINTEA ŞI NOROCUL

Mintea şi Norocul s'au întâlnit la casa unui om. Acesta, suflet bun, le primi cu drag şi le rugă pe amândouă să lucreze fiecare cu ce poate: Norocul să-i care cu sacul, iar Mintea cu isteţimea ei să-i toace gura.

Şi aşa în scurtă vreme omul nostru întrecu din bogăţie pe împărat, c'avea argint cât stelele cerului şi nisipul mării, şi minte cu carul, de-i merse vestea de înţelept ce era—că vorbele ieşite din gura lui plăteau cât aurul.

Impăratul, dacă-l văzu aşa de bogat şi cuminte de nu mai avea pereche, îl luă de ginere. Şi aşa ajutat de noroc ajunse bietul om să-şi vadă visul cu ochii.

Până aici îi merse totul ca pe roate. Dar într'o zi, cum o duse naiba ca Mintea şi Norocul, din vorbă în vorbă, să se încaere; el zicea, că „eu l-am căpătuit la împărat" şi ea că „neajutorat de mine şi azi îşi trăgea sufletul în cocioaba lui".

— Dar ce mai tura-vura, adaogă Mintea, poftim la întrecere şi arată ce-ţi poate osul. Iată eu mă dau laoparte şi rămâi tu singur pe seama ta.

— „Prea bine", încheie Norocul, „şi cu tine şi fără tine".

Mintea se călători din casa omului, şi Norocul rămase de capul lui. Işi sumese mânecile şi purcese să-i care la averi, de nu mai ştia unde le putea zăvori. Il noroci el astfel, că pe unde punea mâna omul, totul era prefăcut în aur.

Norocul îi merse tot sporind, dar mintea i se scurtă tot mai mult. Nici o vorbă ca lumea, nici un cuvânt la locul său. De unde până atunci toţi se îmbulzeau la el după sfat, omul se prosti acum aşa de tare, de râdea de el şi un prichindel.

Aşa era de nerozit, că nu mai ştia să împartă paie la doi măgari.

Intr'o bună zi se pregătea o mare sărbătoare la palat. Impăraţi şi crai din cele patru colţuri ale lumii erau poftiţi la praznic şi ginerele împăratului avea loc de frunte la ziafetul boerilor. Lume peste lume venise să-l vadă că vuia pământul de vâlva ce o făcuse cu avuţia şi cuminţenia lui. Şi mulţi mai aşteptau s'audă o vorbă de aur pentru toate nevoile lor.

Se ospătară frumos cu toţii, şi împăratul întinse cu mâna sa fieştecăruia câte o ramură cu mere de pe masă. Toţi mesenii curăţiră de coji merele şi le mâncară; numai ginerele ca un netot înghiţi ramura de mere cu frunză cu tot.

Musafirii strâmbară din nas şi se uitară unul la altul înciudaţi. Impăratul să intre în pământ de ruşine. Ceru să-l umfle pe sus şi să-l ducă la spânzurătoare, că numai aşa îşi putea spăla jignirea suferită.

Era aproape să-i tragă ştreangul la beregată

şi ginerele care altădată era cu vorba aşa bogată acuma tăia numai palavre.

Norocul săracul mergea dearacul cu mintea Câte nu meşteri şi nu învârti spre a-l mântui dar de pomană. Iar când se încredinţă că nu-i merge roata şi că-i pârjolul omului, se dădu bătut şi se supuse Minţii:

— In numele lui Dumnezeu te rog, surată scapă-l dela pieire, ca să nu-l port pe sufletul meu viaţa-mi toată. Eu am făcut-o lată, tu să nu faci ca mine, o minte aşa de înzestrată şi lăudată!

Mintea, ca un înger de bună, nu-şi risipi vremea şi se aşternu la lucru. Voinicul îşi veni în fire şi i se păru că s'a deşteptat ca din somn adânc. Limba i se deslegă dintr'odată şi când prinse a împleti din gură nu mai avea măsură:

— Ce v'aţi năpustit la mine, ce aveţi cu mine? Unde s'a mai pomenit spânzurat nejudecat! Luaţi-mă şi întrebaţi-mă şi dacă îmi veţi găsi vre-o vină să-mi daţi pedeapsă şi mai mare.

Şi tot aşa i-a luat la vale încât l-au dus chiar la împăratul să-l judece. Acesta aşa din gură mi-l croi:

— Nu-i deajuns batjocura ce mi-ai făcut la masă? Ai mai văzut om să rumege frunze şi ramuri?

— Vina e a ta, dacă mă spânzuri. Eu am socotit că un dar împărătesc nu-l despreţuesc decât obraznicii şi nerozii. Ca să-mi cinstesc împăratul am făcut ce nimeni n'a făcut. Dar numai eu ştiu ce am pătimit în mine crezând că am să fiu mai lăudat de tine.

Impăratul îşi dete seama dealungul vorbei că ginerele nu semăna cu cel dinainte. Se simţea parcă stingherit de valul vorbelor lui.

De atunci se pomeni norocul rămas cu slăbiciunea lui de minte. Deaci şi vorba aceia: mai bine un dram de minte decât un car de noroc.

FECIORUL FARA NOROC

A fost odată un băiat de bogătaş care, de când se născu în casa tatălui său, se bucură de toate bunurile şi bunătăţile din lume. Turme de oi câtă frunză şi iarbă, capre câte stele. Când punea să le înşire primăvara ca să le sue la munte, mişunau ca furnicile şi zumzăiau ca albinele: atâta puzderie de avere mişcătoare. Apoi cirezi de boi şi herghelii, duduia pământul de copitele lor. Dar s'o mai lungim? Cu un cuvânt: avea bănet de nu ştia de el şi avea un nume pizmuit de toată suflarea.

Dar încă nu deschise ochii bietul copil, Florul—Floriorul mamei, şi iată că şi sosiră la leagănu-i de argint ursitoarele care-l boscorodiră şi-i meniră nici mai mult nici mai puţin, ca la urmă să ajungă un sărman milog.

Câtă vreme îi mai prii norocul tatălui său, treburile mergeau tot înainte. Dar cum părinţii puseră mânile cruce pe piept, toate o porniră la vale. Azi gălbeaza, mâine colia, mai hoţii, mai lupii, mai alte dihănii, piereau oile văzând cu ochii. Azi o turmă, mâne alta, mai dete urgia în cai şi începu a tremura cămaşa depe sărmanul Floru, când i-aduceau pieile haidăii.

Nici doi ani nu trecură dela moartea părinţilor lui şi năpăstuitul de Floru rămase gol-golişor, cum îl făcuse maică-sa. Şi să nu credeţi că era vreun Cenuşotcă, sau dealde Taie-frunză-câinilor! Nu. Muncea zi şi noapte cu amândouă mânile, şi avea ochi de văzut şi minte de gândit mai abitir ca alţii, dar ce să-i faci când nu mişcă roata norocului.

Iar dacă văzu el şi văzu că se 'nnomoli, încălţă nişte opinci de oţel, luă un toiag de fier, îşi făcu cruce şi se călători în largul lumii, unde să caute pe Domnul nostru ca să afle dela el dece il oropsi cu totul şi nu-l mai milue.

Şi hoinărind aşa neobosit zi şi noapte, iată că dete pe undeva de două fete nemulţumite de soarta lor. Cum ele auziră că merge în cer la Dumnezeu, se rugară de el să-l întrebe dece sunt necăutate şi stau nemăritate şi n'au norocul suratelor lor.

Floru, înduioşat de starea lor, se legătui că are să le ducă jalba la Dumnezeu.

După ce umblă cât mai umblă încolo, dete de un pom care se pipernicea şi nu mai da roade. Când şi el cunoscu rostul acestui drum, îl rugă la fel să se milostivească şi de el cerând cuvântul lui Dumnezeu. Apoi Floru zori mai departe.

Iar merse ce mai merse şi la urmă se opri la un râu revărsat şi aşa de învălurat, de nu-l putea trece picior de om.

— Râule, râule, fă-mi tu vad să trec dincolo!

— Bucuros, dacă-mi spui încotro ţi-i mersul!

După ce se dumeri şi el, îl rugă să-l întrebe

pe bunul Dumnezeu dece-l tot lasă aşa înglodit şi potopit.

Floru, după ce-l mulţumi şi pe el cu răspunsul lui, îşi urmă drumul.

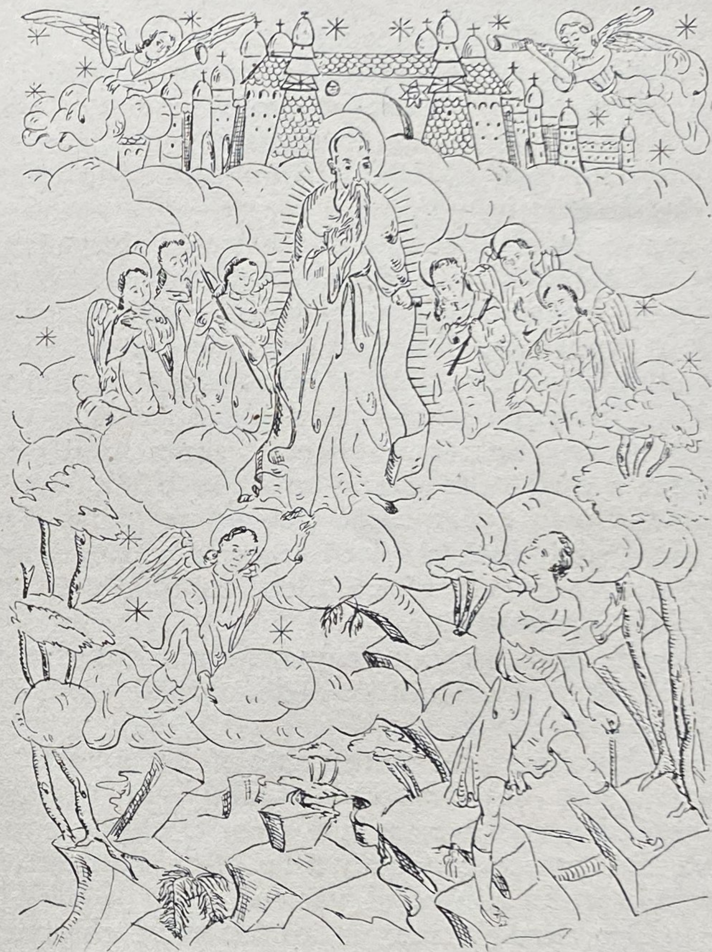
Mai merse la deal la vale şi mai iscodind pe unul, mai ştiricind pe altul, în cele din urmă se pomeni în nemărginitul văzduh, unde străluceşte întronat în palatu-i Atotputernicul, tocmai când era el sleit de trudă, opincile-i se roseseră cu totul şi toiagul i se ştirbise de o palmă. Noroc că tot nu-i ieşise sufletul până ce sosi la capătul lumii.

Când să se apropie, ce minune îi văzură ochii? Un palat care se ridica uimitor deasupra norilor şi vânturilor, înconjurat de o nemargine albastră şi senină semănată numai de luceferi şi de stele. Palatul era cu totul măestrit din aurul de soare, de-ţi lua vederile, iar toată ograda lui de jur împrejur era bătută numai cu pietre scumpe, cu diamante şi mărgăritare.

Călătorul nostru, rămas ca şi încremenit de atâta strălucire, frumuseţe şi măreţie, se dete o clipă înapoi. Dar la urmă îşi veni în ori şi, îmbărbătat, înaintă aşa într'o doară şi fie ce o fi. El sui şi tot sui o scară de aur până ce ajunse la coviltirul orbitor de luminos al lui Dumnezeu, care era aşezat pe tron şi înconjurat numai de cete îngereşti, de serafimi şi heruvimi.

Prea Iubitorul şi Miluitorul de oameni îl aştepta şi pe el ca pe ori care fiu al său de pe pământ şi-i zise:

— Fătul meu, asta ţi-a fost ursita. Te trimit

Se pomeni în nemărgenitul văzduh, unde străluceşte înconjurat de îngeri palatu-i Atotputernicul deasupra norilor şi vânturilor.

acolo ca s'o vezi, că ea nu stă departe de palatul împărăţiei mele.

Se duse bietul om cu inima îngheţată, şi ce să vadă? O casă, o căsuţă, aproape o cocioabă, fără uşi şi fără geamuri, acoperită numai cu paie şi bătută de ploaie, cu ţurţuri de ghiaţă, care tot picurau într'una şi îngânau un cântec de plâns şi de jălanie!

Iar în fundul cocioabei se cruci îndată de ce-i văzură ochii: o babă cloanţă, gheboasă, cu picioare stafidite băgate în vatră, cu bărbia proptită în genunchi, costelivă de-i numărai oasele şi tot clănţănind din dinţi şi din măsele şi dârdâind de înfrigurare chiar în arşiţa de vară.

Floru înverşunat se aruncă asupra ei, şi când începu a o ghionti şi a o stâlci în bătăi, îi muie oasele, dar în zadar că ea rămase ca piatra şi nu se clinti din loc. Şi dacă văzu şi văzu că nu face nimica cu răutatea, îi dete cu tifla şi o lăsă în plata Domnului.

Se întoarse iar la Dumnezeu, să-l întrebe de ce-i obijduit şi prigonit aşa de amarnic, sărmanul de el nevinovatul?

— In zadar, fiule, te vaeţi şi te plângi, că aşa ţi-a fost dat. Norocul omului cum vezi nu se schimbă, odată ce-a fost sorocit. Dar e împotriva lui un leac pentru tine, să te nunteşti cu fata morarului din satul vostru.

—Dar cum s'o iau pe ea că nu-i chipoasă, nici arătoasă.

—E drept că nu e frumoasă, dar norocul ei e împărătesc.

— Fie, Doamne, după voia ta.

Când era să plece, îşi aduse aminte de însărcinările ce le primise pe drum şi întrebă despre astea pe Dumnezeu. Domnul îi răspunse ca atunci au să se mărite fetele, când au să ţie post Vinerea ca şi suratele lor; iar pomul atunci va da rod, când drumeţii o să-l sburătue cu pietrele de nouăzeci şi nouă de ori şi râul atunci se va limpezi şi se va lăfăi în albia lui, când nouăzeci şi nouă de suflete nemernice se vor înneca în apele lui.

La întoarcere poposi întâi la râu, îl trecu dincolo şi îi împărtăşi voia lui Dumnezeu. Şi cum el plecă, iată că râul se potopi şi mai tare; şi pe când trecea pe acolo oastea împăratului, veni un vânt viforatic, de înnecă nouăzeci şi nouă de suflete de păcătoşi şi ca prin minune apele i se limpeziră şi intrară în albia lor unduioase şi voioase scurgându-se înainte.

Apoi tot aşa aduse vorba Domnului şi la pom. Şi tot aşa Floru ferici şi pomul care se rugă de el să fie bătut cu nouăzeci şi nouă de pietre şi după ce a fost bătut cu cea din urmă, deodată dete frunză şi floare şi rodi poame minunate.

Tot astfel şi fetele ţinură post Vinerea şi în curând se nuntiră şi se gospodăriră.

Flăcăul nostru sosind acasă se nunti cu fata morarului şi de atunci toate îi mergeau în plin. Că iar începu a se îmbogăţi ca şi tatăl său înmulţindu-şi ca prin minune turmele de oi şi ca-

pre, herghelii şi cirezi şi galbeni, de întrecu în toate avuţia-i pierdută.

Toate bune, dar bogăţia de acum avea un clenciu: bietul bogătaş trebuia să spună că e averea nevestei, altfel nu mai avea parte de ea, căci îndată era spulberată.

Iar nevasta lui Floru era o femee aleasă de Dumnezeu, deaceia era cumpănită şi înţeleaptă şi ştia cum să cinstească bărbatul şi-i dădea întâietate şi-l apăra de toţi bârfitorii şi gurile rele.

Şi aşa trăi Floru vieaţă îndelungată încoronată de tot ce are pământul mai bun şi frumos mulţumită darului binecuvântat cu care il dăruise mila Atotputernicului.

BOBUŞOR

A fost odată o pereche de oameni care doreau tare mult să aibă un copil ca să le fie de sprijin şi mângâere la bătrâneţe. Se uitau cu jind la părinţii cu câte un prunc în braţe sau la cei care aveau fii tineri însurăţei şi cu nepoţei.

Nu era seară lăsată dela Dumnezeu să nu se închine şi să se roage:

— Doamne, Dumnezeule, dărueşte-ne şi pe noi cu un copilaş!

Dar rugămintea lor nu fu ascultată. Atunci ei se rugară şi mai fierbinte:

— Doamne, dă-ne un copilaş cât de mărunţel, măcar cât un fir de bob!

Se milostivi Dumnezeu şi le dete un băeţel mititel cât bobul! Dar părinţilor li s'a părut că s'a născut Hristos în casă! Il iubeau ca ochii din cap şi-i făceau toate voile.

Se socotiră cum să-l boteze şi în cele din urmă i-au zis: „Bobuşor".

Intr'o zi tatăl său se duse la ţarină să are. Maică-sa se tot căina şi văicăra, că nu are cu cine să-i trimită prânzul la muncă. Bobuşor, cum auzi că maica sa e supărată, sări de colo:

— Mamă, dece eşti necăjită? lasă că duc eu mâncarea tatei.
— Cum să te duci tu, dragul mamei, că eşti prichindel şi nu poţi?
— Şi dacă sunt mic, sunt voinic. Incarcă pe măgar tot ce ai şi merg eu cu el.
— Bine, răspunse mama sa, dacă te crezi în stare. Dar ia seama să nu pierzi ceva pe drum.
Bobuşor călare pe măgar, sărea de pe o ureche pe cealaltă a măgarului şi ţipa din răsputeri: Di, di măgăruş!
Şi picnindu-l când de grumaz când de şale, sosi la câmp. Tatăl său, cum îl zări, de bucurie nu-şi mai încăpea în piele. Il luă în palmă, îl pupă şi-i zise:
— Ai prins cheag şi tu, de-ai ajuns să fii de ajutor părinţilor!
Amândoi prânziră frumos de tot, desjugară boii şi se lungiră la umbră să-i tragă un pui de somn până să treacă zăduful. După ce odihniră la umbra copacilor decum începu a se răcori, ei se suflecară de muncă. Lui Bobuşor îi căşună să se pue şi el la treabă.
— Nu, drăguţule, că eşti încă micuţ, îi zicea tatăl lui.
Dar el se încăpăţină:
— Ba eu vreau să ar numaidecât.
Şi tatăl n'avu încotro şi se învoi.
Ghiduş cum era, tot sărind de pe un bou pe celălalt, mergea plugul pe ogor strună. Mai trecu o bucată de vreme şi iată o caravană mare de

negustori. Drumeţii văd boii, văd aratul, dar nu văd ţipenie de om.
— Măi! Parcă l-a înghiţit pământul! îşi ziseră negustorii.
Tatăl lui Bobuşor grăbi spre ei şi glăsui:
— Oameni buni, nu vedeţi pe feciorul meu?
— Care fecior? răspunseră ei.
Bobuşor, care ciulea urechile şi auzi vorba lor, isbucni de colo:
— Eu sunt acela, nu mă vedeţi voi, măi creştini?
Drumeţii auziră un glas piţigăiat, dar nici urmă de om nu zăriră. Tot căutând prin bălării, ce să vadă? Bobuşor întreg.
Şi nu mai puteau de râs privind la Statu-palmă şi auzind trăsnăile lui. Mic şi michiduţă.
Un negustor puse ochiul pe el şi vru să-l ia:
— Nu mi-l dai mie pe prichindelul ăsta să vadă de cai, şi-ţi dau oricât mi-i cere?
—Cum să-ţi dau sufleţelul şi comoara mea? Numai eu ştiu ce casne am avut până l-am văzut cu ochii!
Bobuşor stărui: — Eu mă duc. Ia tu galbenii, că eu mă duc.
Oricât se puse în poară cu taică său, el ţinea morţiş: Mă duc şi deloc să nu-ţi pese, şi pune toată nădejdea în mine!
Şi-i făcu din ochi semn că nu pleacă pe totdeauna. Când îşi luă rămas-bun, îi şopti la ureche, că îl va păcăli pe străin şi va veni teafăr înapoi. Tatăl său pe vrute pe nevrute îl dete şi ciupi galbenii.

Bobuşorul de-a călare,
Pe spinare el tot sare,
Mână caii
Pe strunite,
Pe gonite
În cetate.

Negustorul nu mai putea de haz, dar nici că-i mai păsa de cai. Aşa au poposit la un han, unde se opriră să umple ploştile cu vin, şi să cumpere cele trebuitoare.

Bobuşor rămas singur cu caii, descălecă, se oploşi sub un maldăr de paie şi se făcu nevăzut. Se întorc negustorii, ia-l pe Bobuşor de unde nu-i. Il chemară, dar el mort în păpusoiu. Caii călcaseră ogorul şi de frica pândarului, negustorii nu-l mai căutară, ci o luară la picior.

Abia scăpătă caravana după deal şi Bobuşor o porni spre casă. Merse ce merse şi ajunse la un copac, sub care se hodinea un popă, şi lângă el sta măgarul încărcat cu colivă. Incet încetişor se aplecă la urechea popii şi chiui cât putu de tare:

— Prindeţi popa să-l jupuim de viu!

Popa se sculă ars în picioare, şi cum era adormit, crezu că dau hoţii peste el. Îşi luă papucii în mână şi p'aci îi fu drumul. Nici nu privi înapoi la măgar şi la colivă, numai să-şi scape el pielea.

Curând după aceia, veni şi un arnăut cu o traistă plină de galbeni şi găsind măgar fără stăpân, puse mâna pe el şi îndosi sub oblânca şelii

traista cu galbeni. Apoi se tolăni şi aţipi sub umbra copacului.

Bobuşor se apropie binişor şi chiui la urechea arnăutului, gata gata să-l asurzească. Şi arnăutul o luă la sănătoasa.

Atunci încălecă Bobuşor pe măgar şi strunindu-l, ba pe stânga, ba pe dreapta, sosi acasă.

— Unde ai dat de colivă şi de galbeni? îl întrebă taică-său.

— Unde să dau? Coliva am luat-o dela un popă, că şi el a căpătat-o de pomană, iar galbenii dela un arnăut, că şi el îi avea chilipir dela alţii.

Ast'a fost povestea nouă;
M'am brodit şi eu pe-acolo,
Galbeni mulţi am căpătat.
Şi-am vrut să v'aduc şi vouă,
Dar pe drum unde-am umblat
Nu ştiu cum, mi s'au furat.

BARBĂ-COT-ŞI-PALMĂ-OM.

A fost odată, dragii mei, trei feciori ca trei sori, şi aşa de iubitori de maica lor dragă, că tot despre ea vorbeau ziua întreagă. Dar cum s'a întâmplat că soarta nu i-a lăsat cu inima netulburată, că de unde le mergea în toate strună, iată că într'o zi mama lor le-a fost luată de Dumnezeu şi ei au rămas ca puii fără cloşcă. Plânseră şi se văetară şi n'o mai uitară. Că nu era zi să nu meargă la mormânt şi să nu-i ude florile cu lacrimile lor.

Odată veni la groapă băiatul cel mai mare şi căută împrejur foc de aprins făclia, dar foc nicăiri. Veni şi mijlocanul, păţi la fel. Dar când veni micul Gioga, roti privirea peste tot, şi tocmai în depărtare în fund de zare, desluşi o lumină.

O luă dar la picior şi fuga peste dealuri şi peste văi, până ce, după trei zile de umblet neobosit, iată-l sosit la focurină. Şi ce era? Pe jăratic un cazan în care fierbeau patruzeci şi unu de miei. Imprejur stau patruzeci şi unu de Ucigă-i-toaca, de haramini, mai ştiu eu ce? Toţi erau pe brânci şi dormeau buştean, şi numai unul era treaz.

Gioga păşi pe vârful picioarelor şi, aplecân-

du-se, mişcă într'o parte cazanul, aprinse lumânarea şi trebălui înainte. Tâlharul treaz, minunându-se de aşa voinicie de băiat, care a împins cazanul cu o mână, încremeni şi i se împletici limba în gură. Cum îşi veni în fire, deşteptă pe ortacii lui. Aceştia strigară la el:

— Tu, băete, ai dat la o parte cazanul de pe foc?

— „Eu“, făcu Gioga, „că doar nu e mare lucru. Vreţi să vă arăt încăodată“?

Şi cu o mână el într'o clipă dete jos cazanul depe pirostie şi apoi iar îl aşeză la loc.

— Nu vrei să rămâi la noi? Il îmbiară hoţii.

— Bucuros stau cu voi, că şi acasă nu m'aşteaptă nici o treabă. Eu bat lela aşa cum mă vedeţi.

— Ascultă încoace, noi vom călca palatul împăratului şi-l vom prăda de bani.

Se înserase deabinelea, şi hoţii unul după altul împreună cu Gioga împresurară palatul. S'a încovoiat unul din ei, peste el voinicul nostru şi ţinându-se tot grapă de zid, se strecură pe fereşti la împăratul. După el, unul câte unul, hoţii pe rând se urcară şi cum se lăsau în sală, odată cădeau morţi prin lovitura lui Gioga, că el cu sabia în mână, cum păşeau ei pe podea, deodată le reteza capul.

După ce-i doborî pe toţi, el intră în sala împăratului. Tocmai atunci o viperă se apropia de împărat ca să-l muşte. Feciorul năvăli spre ea şi-i sbură ţeasta. Apoi ce mai făcu el? Grămădi la un loc capetele şi picioarele hoţilor, se asvârli

pe fereastră şi fugi. Dar la fugă un papuc i-alunecă din picior şi rămase în palat.

A doua zi dimineaţa, sculându-se, împăratul uimit vede lângă el şarpele trunchiat şi în cealaltă odae patruzeci şi unu de leşuri de tâlhari retezaţi.

— Cine-i acest mare făcător de bine? Cine? Dar n'a putut să afle. Spre norocul lui dete de papuc şi porunci să fie atârnat la poarta palatului şi puse crainic să strige ca toţi oamenii să treacă pela poartă, să încerce papucul şi să-l ia, dacă-i vine cuiva în picior.

Era cu totul sigur că stăpânul papucului este voinicul ales şi meşter care l-a scăpat cu vieaţă ca printr'un fir de aţă şi tot el e cel care a ucis pe sălbatecii din pădure.

Se perindară tot felul de drumeţi, dar nici unuia nu i se potrivi papucul în picior. A trecut şi flăcăul nostru şi l-a încălţat, dar lui i-a stat ca şi turnat.

Impăratul îl pofti la el şi-i glăsui astfel:

— Tu eşti ucigătorul hoţilor?

— Chiar eu, Măria-Ta.

— Tu ai strivit şarpele?

— Eu, zise Gioga, el se apropia să te muşte, dar într'o clipă i-am pus capul.

— Tot ce poate pofti sufleţelul şi inima ta, vor fi ale tale: de vrei galbeni, de vrei pe fiica-mi de soţie, sau vrei să te fac împărat în locul meu. Totul va fi după voia ta.

Dar feciorul ca fecior, îl trăgea inima spre fata împăratului şi răspunse:

— Ţineţi galbenii, Măria-Ta, că-ţi vor folosi la împărăţire; nici scaunul împărătesc nu-i încă pentru mintea mea fragedă. Dacă te înduri, mie să-mi dai mâna fiicei tale, că numai aşa voiu fi mai bogat decât oricine.

— Facă-se voia ta, voinice între voinici!

Şi porniră nuntă mare împărătească şi chemară la oaspeţi din toate ţările, de forfăiau acolo ca un muşuroiu de furnici. Când veni rândul miresei să sărute mâna la toţi cei mai mari, se feri să sărute şi mâna lui Barbă-Cot-şi-Palmă-Om, cu toate că avea o barbă ca zăpada de albă şi vrednică de închinăciune.

Cum luă seama împăratul, stătu îngândurat:

— Ce-i cu tine, fata mea, de mă ruşinezi tocmai într'o zi ca asta?

Ba bine că nu, răspunse ea, să mă aplec eu până la pământ, ca să-i sărut mâna piticului.

Dar Barbă-Cot-şi-Palmă-Om, tare înverşunat de ruşinea ce păţise dela mireasă în faţa lumii întregi, suflă odată în barbă, şi dintr'odată sforăi înainte-i un roib înaripat. Răpi fata, o aruncă pe zburător şi se făcu vânt. Şi astfel zbură pânăce o aduse acasă la el, ca să se înveţe minte fetele care nu se ţin de datină.

Impăratul şi toţi care erau de faţă înmărmuriră. Toţi nuntaşii se grăbiră să se răsfire. Au amuţit toate veseliile şi auzeai numai plângeri şi tânguiri. Toţi erau cuprinşi de mare ciudă şi mâhnire, numai voinicul nostru nu-şi pierdu cumpătul:

— Nu mai plângeţi, nu vă necăjiţi, batjocura

a fost numai pentru mine. Eu mă duc să-mi caut ursita, să dau de urma ei şi s'o aduc înapoi.

Se încălţă cu opinci de fier şi luând un toiag, o porni şi tot umblă cale lungă până să ajungă. Dar iată că prin pădure se încrucişă cu un urs:

— Bună ziua, bunicule, îi ură el.

— Bun sosit, fătul meu; de nu-mi ziceai bunicule te îmbucam de viu, mormăi ursul.

— Vreau să te întreb: ştii cam dincotro îşi aduse merindea acel câine de Barbă-Cot-şi-Palmă-Om, care îmi răpi mireasa de sub sovon?

— N'am auzit, fiule. Intreabă lupul, că el o fi având ştire despre daldeastea.

Pe drum întrebă şi pe lup şi el îi trimise la vulpe.

— Vulpea, poate săte în drume, zice lupul. „Ea umblă cu astfel de ştafete. De n'o fi ştiind ea, n'ai de unde să afli.

Când a dat de vulpe, o întreabă:

— Bună ziua, jupâneasă vulpe. N'ai cumva ştire pe unde naiba o fi locuind Barbă-Cot-şi-Palmă-Om, care-mi răpi mireasa de sub sovon?

— Cum se poate să nu ştiu? glăpăi vulpea.

— Dacă-i aşa, fii bună şi du-te de întreabă pe mireasa mea de unde are Barbă-Cot-şi-Palmă-Om sirepul sburător?

— Mă duc, zise vulpea, „dar găteşte-mi de masă găinile".

— Găini câte pofteşti, grăi feciorul, numai lucru bun să-mi faci.

Se dichisi şi se îmblâni bine jupâneasa vulpe

Barbă-Cot-şi-Palmă-Om cu mireasa răpită.

şi tot sărind şi deşelându-se prin tufişuri, se pomeni la casa lui Barbă-Cot-şi-Palmă Om.

— Pe aici şade Barbă-Cot-şi-Palmă-Om, întrebă dânsa?

— Aici, zise mireasa! Dar deocamdată nu e acasă. Ce vrei cu el?

— Mă trimise mirele tău ca să te întreb: de unde are Barbă-Cot calul sburător?

— Eu n'am ştiinţă despre asta, cumătră, dar du-te şi ascunde-te pe după grindă şi diseară. când el va veni dela vânătoare, am să-l descos eu,

Vulpea se ascunse şi pe înserate se 'ntoarse Barbă-Cot-şi-Palmă-Om. Mireasa îl luă cu binişorul, ba cu râsul, ba cu vorba dulce până ce-l descusu şi-l făcu să spue adevărul.

— Să-ţi spun, dar încet la ureche ca să nu ne audă nimeni.

— Da, cine s'audă pe aici, unde nu sboară nici o pasăre?

— Aveam o iapă care mi-a dat un mânz. După ce mânzul crescuse, i l-am dat de l-a mâncat. Ea avu un al doilea mânz şi pe acesta i l-am dat de l-a mâncat. Dar când am avut dela ea un al treilea, i l-am dat iarăş de l-a mâncat şi, astfel hrănită, ea s'a făcut un cal aşa de puternic, de s'avântă până la nouri.

Vulpea auzi aceste toate de pe grindă şi luând fuga se înapoie şi le aduse la cunoştinţă mirelui. Acesta nu pierdu vreme, găsi o iapă şi făcu la fel cu mânzul. Numai că a treia oară nu dete mânzul să-l înghită iapa, deaceia calul lui nu era aşa voinic şi vânturatic ca al lui Barbă-Cot.

Dimineaţa, ca totdeauna, Barbă-Cot-şi-Palmă-Om ieşi la vânătoare. În vremea asta mirele răpi pe mireasă şi se făcu nevăzut. La întoarcere Barbă-Cot găsi vatra rece. Căută pe fată, ea nicăiri. Intrebă calul, şi acesta-i spune că ea fugi, că o răpi un haiduş străin. Barbă-Cot dădu fuga după el. Dă încoace, dă încolo, până-l ajunse; îi smunci pe fată din călare şi pe mire îl ciopârţi cu sabia.

Dar vulpea era de faţă. Ea strânse ciolanele bucată cu bucată, le unse cu iarbă de şarpe şi îndată înviară şi se îmbinară.

Apoi Gioga şi-a dat încăodată mânzul şi l-a mâncat încăodată iapa, de se făcu un sirep ce svânta pământul şi bea norii de vânjos şi de avântos ce era. Nici la degetul cel mic nu-i ajungea calul lui Barbă-Cot. Sboară păsăreşte până la Barbă-Cot, răpeşte din nou pe mireasă şi s'aşterne câmpului. Fulgera pământul în fuga lui, de te întrebai ce e asta? Dar nici Barbă-Cot nu se lăsă moale; îl auzeai cum da ghies calului ca să-l ajungă.

Şi voinicul învăţă calul său să spue calului piticului, cum de nu-i ruşine să ducă în spate pe Barbă-Cot-şi-Palmă-Om.

— De-aş fi fost eu în locul tău, îl sdupuiam şi-l băgam de un stânjen în pământ.

Calul lui Gioga necheză, suflă văpăi din nări şi rosti vorbele stăpânului său. Atunci calul lui Barbă-Cot se ridică până la nouri, se suci şi se răsuci odată şi-l cufundă pe pitic până în fundul pământului.

Aşa rămase teafăr viteazul nostru şi la sositul lui au pus la cale o nuntă şi mai strălucită, care ţinu zile şi săptămâni întregi şi la care roiră oaspeţii din ţară şi de peste hotare, de s'au ospătat şi s'au desfătat cu cântece şi hore cum nu s'a mai cântat şi jucat vreodată.

CURCUBETA.

Iată o poveste ca nealta, povestită şi auzită.

A fost odată, cam de multişor, acum vreo mie de ani, o văduvă fără copii, care trăia din greu singuratică şi neajutată de nimeni. Se necăjea ziulica întreagă, că nu are şi ea un copil ca să-i deschidă uşa, să nu fie singură cuc. Se scula şi se culca tot cu aceiaş rugăminte: Dă-mi, Doamne, dă-mi un sufleţel în casă, ca să-mi deschidă uşa, să-mi lumineze nopţile şi zilele!

Dar Dumnezeu nu voia să-i dea un copil fără tată. Iată însă că într'o bună zi, auzind-o cum se ruga:—Dă-mi, Doamne, o fetiţă, să fie măcar şi o curcubetă.—Domnul se înduioşă şi-i trimise în vis o ursitoare, care o povăţui să ia calea pădurii neumblate, unde va nemeri, ce doreşte.

A doua zi biata femee, încrezută visului, se pregăti de drum şi o luă încetişor spre pădure. Şi tot rătăci prin desiş până ce pierdu cărările şi încăpu într'un rămuriş. Când şi-aţinti ochii, văzu un colţişor care semăna a sălaş omenesc: cu acoperiş însăilat în scânduri, cu pereţi din trunchiuri de copaci şi cu o uşă din împletitură de nuele. Se tot suci şi se învârti, dar nu zări

pe nimeni. Şi cum era sleită de oboseală şi foame, bătu în leasă: Cine şade aici?

Deodată se înlătură un trunchiu şi muma-pădurii i se năluci dinainte şi o pofti înăuntru. Acolo ce să vadă? Masa şi scaunele erau numai buturugi, patul o scorbură mare peste care era întins un aşternut de frunze şi perne de muşchiu verde şi moale. Pe masă era o oală cu floarea-şarpelui, iar într'un ungher stau adunate tot felul de buruene de leac.

Vrăjitoarea îi ghici vrerea, o privi cu ochii boldiţi, apoi scotoci prin ierburi, găsi o curcubetă şi o descântă astfel:

Curcubetă-betă,
Curcubetă fiartă,
Domnul mi te iartă!
Linte amestecaţă
Şi pâne de secară
Şi de viaţ'amară!

După ce isprăvi cu solomonitul, ea dărui femeii curcubeta. Incă nu apucă văduva să calce pragul ei la înapoiere şi curcubeta prinse a glăsui. Biata femee de dragă ce-i era, se purta cu ea ca şi, un ou, de teamă să nu se spargă.

Curcubeta-beta văzu fete din vecinătate coborîndu-se la râu după apă şi zise maicii sale că vrea şi ea să meargă cu ele.

— Cum să te duci, draga mea, că tu nu poţi umbla?

— Ba eu pot, mamă!

Când văzu mama că-i peste putinţă să-i strice voia o lăsă la râu cu fetele. Ea rotindu-se merse de-a rostogolul de sosi mai curând decât toate suratele. Acolo se ţinu mai deoparte.

Unele au început să se scalde, altele să spele, altele înălbiau sau întindeau pânza, fiecare cu lucrul ei.

Beta îşi scoase cămaşa de dovleac şi ce să vezi? Nu mai era o curcubetă, ci o sânziană. Fetişoara ca spuma, perişorul ca aurul şi ochii negri ca măslina! Şi rumenă-rumeioară ca bujorul, o minunăţie vie!

Incepu Beta să-şi numere inelele pe degete: — un ineluş, două ineluşe, trei ineluşe. Cum isprăvea de numărat, iar o lua dela capăt: — un ineluş, două ineluşe...

Inelele erau toate din pietre scumpe, şi jucându-se cu ele, pleosc îi pică unul dintrânsele în râu. Fata se afundă în apă şi-l căută scormonind în prundul râului.

Dar iată că trecu pe acolo călare un fiu argintat şi luminat de împărat. Il aduse aţa să-şi adape calul tocmai unde se juca mândreţea de fată jucăuşă. Ea, cum îi auzi tropotul, se dete la fundul apei şi rămase tupilată acolo, ca să nu fie zărită cumva de prinţ.

Dădu să-şi adape el calul, dar n'a fost chip: roibul numai ce-şi pleca botul şi se isbea înapoi speriat.

— Oare ce are smeul meu de se sperie?

Mai încercă odată să-l împingă spre apă, în zadar. Calul se da tot înapoi,

— Mânca-te-ar dihăniile, de te-ar mânca! Ce ai astăzi de te încăprui aşa!

Prinţul descălică şi se aplecă să bea el întâi din apă şi i se păru că miroase a trandafir, şi cum îngenunche, minune mare! oglindea în apă făptura fetei mai tare ca soarele. Şi de atâta strălucire mai că-l orbi!

Se rugă el frumos de ea ca să iasă din râu, o întrebă ce caută acolo şi cum o cheamă. Ea se plânse că-i alunecă inelul în apă şi acum îl caută prin pietriş unde s'o fi rătăcit.

— N'ai nevoe de asta, îi zise prinţul, că inele poţi avea dela mine câte vrei!

Dar ţi-ai găsit fata să asculte. Cu nimic n'a putut s'o înduplece. Fuga atunci prinţul după ajutorul unei babe, care îşi făcuse drum pe acolo. După ce se vorbi cu ea, el se îndosi după un copac. Băbuşca vine la marginea râului şi se preface că vrea să spele. Dar ce fel de spălat? Răsturna albia pe dos, şi se făcea astfel că punea apă să spele.

— Nu aşa, mătuşă, sări Beta, nu se spală aşa!

— Dar cum se spală, că eu nu ştiu altfel, făcu baba.

Beta tot o învăţa, dar vrăjitoarea făcea tot pe dos.

— Nu aşa, mătuşă, nu se spală aşa! strigă fata încăodată.

— Deh, fata mea, dacă eu nu mă pricep, de ce nu vii să mă înveţi?

Fata tot apropiindu-se să-i arate, nu luă seama că era afară din râu. Prinţul ieşi din ascunzătoare

şi puse mâna pe ea. O urcă pe cal şi fuga la palat, unde dădu de ştire mamei sale că şi-a găsit mireasă.

— Cum, fiul meu, dintr'o cetate plină de fete, nu ai ales decât pocitania aceia de Beta?

Îl mustră aspru, dar feciorul nu se dete bătut. Ştia el ce nu ştia nimeni şi îi era deajuns. Împărăteasa-mamă, după ce se plânse şi se frământă ceasuri întregi de durere şi nu-l putu clinti, se supuse soartei, închise ochii şi-l lăsă de capul lui.

Lumea se mira că un fiu de împărat poate să se însoare cu o asemenea fată şi credea că nu e în toate minţile. Se făcu nunta, dar ce nuntă? In loc de joc şi cântece, numai plânsete şi vaete!

Dar când rămaseră singuri, mirele şi mireasa, ea se desbrăcă de cămaşa dovleacului şi se arătă strălucind de atâta farmec şi frumuseţe, de nu se putea spune şi scrie în graiul pământului.

Fata îi zise: Să te fereşti de un singur lucru, să nu te atingi de cămaşa dovleacului ce ţi-o las în seamă, că are să fie foc şi pară.

Astfel îşi petrecură vreme îndelungă laolaltă, Ea avea grijă să tăinue cămaşa-i de dovleac sub o tipsie.

Intr'o zi au fost chemaţi la o nuntă împărătească.

— Deh, făcu împărăteasa, toate măririle din lume merg cu nurori la nuntă, numai eu fără noră, că doar n'o să car o tărtăcuţă după mine!

Beta, după ce plecară toţi, îşi scoase cămaşa de dovleac şi veni şi ea la nuntă, şi se încinse la horă cu mireasa. Toată lumea se mirà. Era o

fată sau o zână din altă lume? Numai unul singur ştia adevărul şi nu mai putea de bucurie.

Impărăteasa zise împăratului:

— Vezi ce frumuseţe de bălăioară! Asta era de băiatul nostru. Şi şterse cu năframa o lacrimă de pe gene.

Fiul lor o aude şi-i zice:

— Nu-ţi strica inima, dragă mamă, că asta-i chiar aleasa şi mireasa mea!

— Cum poate să fie asta? Dar unde-i pielea ei de dovleac?

— E acasă sub tipsie.

Fuga împărăteasa-mamă la ea acasă, caută sub tipsie şi descopere cămaşa de dovleac. Aprinde îndată focul şi o aruncă în flacări, de se făcu fum şi cenuşă.

Beta, de unde juca sprintenă şi fericită în horă, simţi mirosul de scrum, şi deodată o tuli spre casă, strigând:

Cămaşa mea, cămăşuţă,
De ce mi-ai ars-o, măicuţă?

De plâns aşa se muie şi se subţie sărăcuţa, până se făcu o păsăruică şi luându-şi sborul, se cocoţă pe o ramură de pom în grădina palatului. Prinţul fugi după ea şi o urmări cu ochii din creangă în creangă până nu-i mai zări urma. Apoi îşi aruncă tolba cu săgeţi pe umăr şi se repezi în căutarea ei.

Ajunse în pădurea întunecată şi dibuind pe unde era rămurişul stufos, nemeri tocmai la vrăjitoare. Ea îl pofti în sălaşul ei. Voinicul nostru se îndoi de mijloc ca să intre înăuntru. Ea îl întreabă ce zor îl aduce pe acolo? Şi el o lămuri că e în căutarea pasării dragi.

Baba bosconind în voroava ei de vrăjitoare chemă pe şoimul ei şi-i porunci să întindă laţuri în toată pădurea ca să pue mâna pe fată. Pasărea neştiutoare se apropie ciripind şi odată căzu în cursă.

Şi cum muma-pădurii avea o mulţime de leacuri pentru tămăduire, pregăti o minune de balsam pentru pasăre şi o unse de câte trei ori pe zi, iar pasărea se învoltă dintr'odată şi luă o înfăţişare de fată frumoasă aşa cum alta nu mai este. Prinţul o cuprinse în braţele lui şi iute ca vântul şi ca gândul o duse până la el acasă şi se nunti cu ea, dăruindu-i inele de pietre scumpe şi o înzestră cu toate podoabele din vistieria împărăţiei. N'a fost uitată nici mama-văduvă, care şi ea se bucură până la moarte. de o viaţă cum nici măcar în visul ei nu-şi închipuise.

PIATRA FERMECATĂ

A fost un biet om scăpătat şi bătut de nevoi, numit Mitruş, singurul sprijin al unor părinţi încovoiaţi de bătrâneţe. De lucrat lucra el, dar aşa-i era soarta să nu-i meargă şi pace.

Dacă văzu şi văzu că în zadar se trudeşte şi se sbate pe acasă, se socoti în sine:

— Hai să primenesc aerul, să mă port în străinătate pe undeva, că cine ştie ce noroc mă aşteaptă.

Işi făcu cruce şi porni într'un ceas bun, cu Dumnezeu înainte. Dar nici acolo nu făcu mare ispravă. Munci trei ani dearândul şi agonisi numai trei gologani. Numai cu asta îl milui Dumnezeu! I-aruncă în pungă şi apucă drumul spre casă cu dor de ai săi.

Umblă, umblă cale lungă. Şi când rămase puţin până să ajungă, văzu o ceată de băeţi, care legaseră un câine şi erau gata a-l ciomăgi. Lui i se făcu milă:

— Ce să vă dau, ca să lăsaţi în pace câinele?

— Un gologan! răspunseră toţi într'un glas.

— Poftim! şi scoase din pungă banul, luă câinele şi înaintă spre casă.

Mai merse o leacă şi văzu alţi băetani. Aceştia legaseră o pisică şi o chinuiau. Lui Mitruş i se făcu milă şi de ea:

— Hai să vă dau un gologan şi să-i daţi drumul.

— Dă-ni-l, îi ziseră cu toţii.

Şi după ce le svîrli şi lor bănuţul, plecă îndată cu pisica.

In pungă îi mai rămase încă unul. Dar nici de el n'avu parte până acasă, că aşa era felul lui. Că trebue să-ţi meargă şi norocul, dar aşa îi era dat pe semne. Mai încolo întâlni şi pe alţii, care prinseseră un şarpe şi voiau să-l ucidă. Dar Mitruş, milos cum era, se înduioşă şi plăti şarpele pe gologanul rămas.

Când se apropie de satul lui, i-au ieşit în cale oamenii, după cum e datina: vine Mitruş, vine Mitruş!

Că omul venea din străinătate îndepărtată, unde petrecuse trei ani, nu glumă! Şi astfel îi săreau toţi înainte, care îi strângea mâna, care îl îmbrăţişa, care îl săruta, pânăce pe înserate poposiră acasă.

Intinseră masa, mâncară şi băură cu ce brumă avură, şi la urmă cuvântă maică-sa:

— Scoate acum, fiule, să vedem ce ne-ai adus din neagra străinătate.

— Dă încoace desaga, grăi el.

Aducându-i-se desaga, Mitruş scoase pe rând tot ce avea într'însa: câinele, pisica şi şarpele.

— Iată ce am adus, şi înşiră din fir a păr tot ce păţise

Când auziră şi văzură părinţii toate astea, grozav se mâhniră. Sărmanii de ei, se aşteptau să vie cu câştiguri bănoase şi cu lucruri multe şi mărunte şi el vine cu prostia şi sărăcia.

Trecură zile de atunci. Instrăinatul şedea hurind pe acasă. Oamenii ziceau: Nu vezi, dacă s'a dus, ce procopseală? Gaură în apă!

Cânele, pisica şi şarpele trăiau la Mitruş şi petreceau ca fraţii, numai că şarpelui i se făcu dor de părinţi. Se rugă de Mitruş să-l ducă înapoi la ai lui, şi să nu aibă nici o teamă, când are să vadă şerpăria dela ei, că lui nu au să-i facă nici un rău. Dar îi ceru un lucru mai presus de orice: să nu uite să ceară dela tatăl său, împăratul şerpilor cel cu trei capete, „piatra raiului".

Această pietricică era vrăjită şi cum o puneai în gură sub limbă, avea darul să împlinească pe loc orice dorinţă.

Mitruş luă aminte toate astea şi încolăcind şarpele, o întinse la drum. Umblară cât umblară, pânăce sosiră la curtea şerpilor. Acolo ce să vadă? De peste tot şerpuiau şi şuerau fel de fel de şerpi, de ţi se cutremura inima de frică. Dar lui Mitruş nu i s'au speriat ochii: ştia dânsul că nu i se întâmplă nimic.

Părinţii, când îşi văzură puiul, se săltau de bucurie, că ei de mult îi semnaseră numele în pomelnicul celor plecaţi din lume. Il poftiră să le spue tot ce-i doreşte inima, că un astfel de bine nu se răscumpără uşor. Ii cărară pe dinainte saci cu galbeni şi sarcini din tot felul de scumpeturi, gata să i le dea fără multă tevatură. Dar Mitruş ştia ce să ceară, că nu era om nechitit şi încă îl învăţase şarpele:

— Vreau, zise el, „piatra raiului".

Nici nu le trecea şerpilor prin minte că Mitruş le va cere talismanul acesta. Se suciră se învârtiră, că le venea anevoe s'o dea; pe vrute pe nevrute, ca să nu-i calce cuvântul, i-o dăruiră.

Mitruş o îndosi la sân, îşi luă rămas bun dela târâtoare şi drum bun.

Incă nu intrase în casă, potrivi piatra sub limbă şi se rugă:

— Casa mea, prefacă-se în clipa asta într'un palat mai luminat ca al împăratului!

Abia respicase cuvântul şi ce să-i vadă ochii? căscioara lui răsărită cât un boiu de om, se mări ca un palat aşa de înălţat şi luminat, de-ţi lua vederile privindu-l. Toţi oamenii rămaseră cu ochii beţi de uimire la vederea lui şi se întrebau:

— Cum putu omul acesta să facă o aşa minune?

Până şi împăratul se minuna şi el şi tot clătina din cap şi nu-i venea să creadă ochilor. Il chemă pe Mitruş şi-l întrebă:

— Cum ai putut închipui astfel de minunăţie?

— Am rostit un cuvânt tainic!

— Dacă nu ţi-a fost greu să-l înalţi, până mâine să-mi aşterni o cale argintată între palatul meu şi al tău. De vei isbuti, îţi voiu dărui jumătate de împărăţie şi pe fiica mea de soţie.

— S'a făcut, Măria-Ta, răspunse Mitruş.

Fuga acasă, pune piatra sub limbă şi cum a cerut: „să se bată o cale de argint dela împărat până la mine" s'a întins numai decât un drum alburiu-lucios între cele două palate.

Aşa că împăratul trebui să-şi ţină cuvântul dat, să-l ia pe el de ginere şi să-i facă parte din împărăţie.

Dar vezi că nenorocul îl păştea şi nu îl păsui să se bucure aşa curând de mare fericire.

Împăratul Arapilor, care ceruse mâna prinţesei, de ciudă că ea s'a măritat cu altul, căuta răsbunare şi trimise la curtea acestuia pe un Arap spre iscodire. Arapul iscodi ce iscodi şi prinse de veste despre taina puterii lui Mitruş. Şi într'o miazănoapte, când Mitruş uitase pe masă piatra nestimată şi era cufundat în somn, se sui hoţiş în iatacul lui şi o fură.

— Piatră, zise el vreau să mă aflu la stăpânul meu, Împăratul Arapilor, de peste mare!

Când se sculă Mitruş, caută piatra, nu găseşte piatra. Plesnea de ciudă mai ales când privea în jurul său şi nu mai zărea nici un palat, nici nimic din toate măreţiile lui, fiindcă Arapul, trecând pe mare, ceru pietrei fermecate să se şteargă toate. Bietul Mitruş, era aşa de amărât şi cătrănit în toată fiinţa lui că de l-ai fi împuşcat, nu s'ar fi simţit mai îndurerat.

Şi tocmai când plănuia cu închipuirea lui cum să bată marea, că nu e lucru uşor s'o străbată toată, se pomeni în odae la el cu Miţuluiu şi Cuţuluiu, dragii lui. Ei îl luară pe departe şi întrebară ce i s'a întâmplat de e aşa de îngrijo-

Pisica mai drăcoasă zări în apă un peşte.

rat şi înnorat, de parcă i-au mâncat ogorul ciorile şi corbii?

Şi Mitruş le povesti cum i-au şterpelit talismanul.

— Nu te speria şi nu te învenina că ne însărcinăm noi să-ţi aducem înapoi piatra dela Arap.

Şi o iau într'o fugă amândoi, Miţuluiu şi Cuţuluiu, şi vânturându-se pe mare, se aciolară la curtea împăratului Arapilor.

Era cu totul pe înserate când Cuţuluiu se pripăşi la poartă şi Miţuluiu se sui şerpuind ca o hoaţă de pisică în casă. Cum pândea nevăzută dintr'un colţ, odată îi iese înainte un şoarec. Hop! se aruncă asupra-i şi-l înşfăcă în gherişoare.

— Nu mă păpa! se ruga sărmanul şoricel, că şi eu ţi-oiu fi de folos.

— Te las, miorlăi mâţa, ca peste noapte să te strecori la Arap şi să pui laba pe piatra de sub limbă.

Şi numai după jurământul dat, rămase şoricelul nevătămat. El se săltă pe masă, îşi muie codiţa în solniţa cu piper roşu; apoi pe nesimţite ajunse la patul împăratului Arapilor şi când acesta se afla adâncit în somn, ii furişă coada în nară. Impăratul strănută şi piatra sări cât colo. Atunci şoricelul o apucă repede în bot şi fuga cu ea la pisică. Pisica o apucă şi ea în bot şi fuga cu ea la câine.

Apoi Miţuluiu şi Cuţuluiu într'un suflet alergară până la marginea mării.

— Acum, hămăi Cuţuluiu, încalecă pe mine şi ţine încleştată piatra în dinţi; să nu-ţi cadă în apă, că te-ai dus pe copcă.

Tocmai când se străduiau să răsbată mijlocul mării, ce-i vine cânelui, că se întoarce spre pisică şi-i spune:

— Aş vrea să ştiu cum e piatra fermecată?

Dar cum să-i spue ea câinelui, că i-ar fi căzut piatra din bot la cea dintâi vorbă.

— Sau îmi spui sau te dau huştiuluc în mare.

Miţuluiu înfricoşat, vru să-i dea o lămurire şi hop! piatra în mare.

Acum ce să se facă ei? Cum să se ducă acasă fără piatră? Dar pisica, mai drăcoasă într'astea, cum ochi in apă un peşte, îl prinse în ghiare.

— Nu mă înghiţi, că ţi-oiu fi şi eu bun la ceva, doar eu sunt mai-marele peştilor.

— Te las, dacă mi-aduci piatra fermecată din fundul mării.

Impăratul peştilor face adunare de peşti, se uită unul la altul, dar nimeni nu avea piatra, şi nimeni nu ştia de ea. Se numără şi văd că lipseşte o plevuşcă, cel mai mărunt şi mai mărunţel peştişor dintre ei. Il căutară şi pe acesta şi-l descoperiră tocmai când scotea piatra la liman.

Şi mâţa pune laba pe talisman şi dă drumul peştelui împărat. Şi tot fuga într'un suflet ajunseră la stăpânul lor acasă, pe care îl găsiră bolnav de moarte din pricina talismanului. Când l-au vestit că Miţuluiu şi Cuţuluiu se zăresc în largul mării, se desmeteci socotind că-i semn bun,

iar, când văzu piatra, se însdrăveni cu totul şi era tare ca fierul şi oţelul.

Şi cu piatra fermecată făcu din nou un palat cu tot saltanatul împărătesc, de-şi petrecu viaţa desfătată în toate bunurile şi fericirile lumii.

FIUL SĂRACULUI ŞI FIUL BOGATULUI.

A fost odată un împărat, care porni să cutreere cetăţile din cuprinsul împărăţiei. Voia să afle cum se poartă şi trăesc oamenii sub stăpânirea lui. Dar nu ştiu cu ce prilej rămase să înnopteze într'o cetate îndepărtată unde nici el nici însoţitorii lui nu cunoşteau pe nimeni. Şi voind să tragă undeva, bocăni la o uşă pe la o casă de om nevoiaş şi împovărat cu o droae de copii. Acesta îl primi cu toată bucuria.

A doua zi dimineaţa, împăratul se vorbi cu acest om necăjit să-i dea de suflet pe unul din copii, care era mai aşezat şi mai cuminte. Părinţii îi răspunseră într'un glas:

— Toţi sunt copiii tăi, Măria-Ta să aleagă pe care vrea!

— Eu îl vreau pe acela de acolo, aşa de cuviincios şi cumpănit, pe care l-am ochit dela început, şi care mi se pare că-i mai deosebit decât alţii.

Şi aşa împăratul luă pe alesul lui la palat şi-l dete la carte. Feciorul, minte ageră, se ciopli repede şi se dăscăli în toate; deaceia era iubit şi de împărat şi de împărăteasă.

După ce fu gata cu şcoala, împăratul încre-

dinţat că băiatul e înzestrat cu darurile dorite, îl găsi bun de ginere, căci el ca împărat bătrân şi înţelept preţuia pe oameni nu după neam şi bogăţie, ci după vrednicie. Nevoind a face singur pasul acesta şi a jigni pe soţia sa, o întrebă şi pe ea, dar împărăteasa nu gândea la fel cu împăratul. Ea ţinea mai mult la mărire şi socotea că o astfel de legătură nu e pentru fata ei şi că vrea ca ginerele lor să fie din neam domnitor şi nu din popor.

De-aici se iscă zarvă şi după multă cicăleală şi nepotriveală între ei, se gândi împăratul la o împăcare:

— Ca să nu fie pe deplin după cum ţine fiecare dintre noi, atunci să cădem la învoială. Să trimitem în ţări străine doi feciori, pe săracul nostru şi pe un Domnişor, cărora să le dăm câte o corabie cu oameni înarmaţi şi câte două mii de galbeni. Iar care din doi se va întoarce mai câştigat şi mai înaintat, acela să ne fie ginere.

Impărăteasa nu se împotrivi, dar ca să-şi facă mendrele, chemă pe feciorul de Domn dorit de dânsa şi-i măsură pe ascuns încă două mii de galbeni ca să-l ajute spre a ieşi învingător faţă de alesul soţului ei.

Amândoi feciorii s'au înfăţişat înaintea împăratului şi a îmăprătesei, primiră poruncile şi o luară pe două căi deosebite. Domnişorul şi-a ieşit din minţi când s'a văzut cu atâta bănet în chimir şi suindu-se în corabie, se călători tot mai departe, sigur că are să se întoarne în ţară înaintea celuilalt şi cu mai multă vază şi avuţie.

Dar socoteala de acasă nu se potriveşte cu cea din lume. El, după drum de mai multe zile, sosi într'o cetate unde împărăţea o vestită farmazoană, o femee din cele mai îndrăcite şi gata a te fura văzând cu ochii. Ea, auzind de el, îl pofti ca pe un fiu de Domn la masă şi după ce ospătară cu prisos din toate cele, îi zise:

— Ai să auzi dela mine ce n'ai mai auzit, şi nu mă îndoesc că are să-ţi placă. Am o pisică jucăuşă care joacă şi sare în două labe douăzeci şi patru de ceasuri necontenit în vreme ce cu celelalte două ţine dinainte două lumânări aprinse. Ce crezi despre minunea asta?

— Ce să cred? Nu cred nimic. Unde poţi vedea vreodată ciudăţenia asta?

— Ba se poate vedea, dă mâna încoa, să facem prinsoare.

— Poftim, făcu feciorul.

— Pe ce? îl ispiti ea.

— Pe tot ce vrea Măria-Ta, răspunse feciorul.

— Eu zic pe toată averea ta, încheie dânsa.

Şi el nu o deszise. Iar ca să fie lucrul şi mai temeinic, făcură carte şi legătură din care să nu poată ieşi niciunul.

Tânărul se bucură că dintr'o dată, fără multă osteneală, se va îmbogăţi. Nenorocitul nici nu bănui pe ce mâni intrase.

Aduseră pisica şi i-au dat două lumânări aprinse în labe, chemară şi un toboşar care începu a-i descânta, şi, bat'o pustia de pisică, juca şi ţopăia întocmai ca omul. Şi jocul ţinu douăzeci

şi patru de ceasuri, cum fusese vorba ei: Jucătorul înţelese că partida e pierdută.

Impărăteasa, după învoiala lor, culese tot avutul lui, şi el rămase despoiat pe drumuri. Când văzu el că rămâne muritor de foame, se vorbi la o brutărie şi se pripăşi pe acolo, unde căra apa cu sacaua.

Feciorul sărac, cum se încorăbie, uită de socotelile împăratului şi o luă rasna oriunde o ieşi. Ajunse şi el după mai multe zile lângă un ostrov împădurit şi înflorit în mijlocul mării. Rămase minunându-se de frumuseţile lui şi zise oştenilor:

— Staţi, voinicilor, să ne înlimănim aici.

Şi ieşiră cu toţii pe mal, şi, cum alesul împăratului se plimba şi da târcoale pe acolo, se isbi de o lespede mare legată cu patru lanţuri. Chemă pe oşteni şi le porunci să tragă de lanţuri şi să ridice marmura. Şi după ce ei o săltară din loc, ce să vadă? Nişte trepte coborâtoare într'o încăpere largă şi frumoasă.

Un moş cu barbă albă le ieşi înainte, şi-i întrebă ce caută pe tărâmul lui? Flăcăul îi istorisi toate pe rând făcându-i cunoscut şi gândul cu care îl mânase împăratul în lume.

— Nu văd nimica rău, zise moşul, şi-l îndreptă pe calea ce trebuia să urmeze.

Cum află el că băiatul e în căutare de comori, îl povăţui astfel:

— Ia acest şip cu doctorie. Pe unde ai să mergi departe, ai să dai de împăratul acestui ţinut, care zace greu bolnav de nouă ani. Nici un vraciu şi nici o babă nu l-au putut însănătoşi până acum. Tu, când ai să te apropii de cetatea lui, să ridici steagul şi să strigi că vine tămăduitor mare. Ai să fii chemat la palat şi ai să dai aceste picături să le bea şi împăratul se va vindeca neîntârziat.

Feciorul îi mulţumi sărutându-i mânile. Apoi se călători până la împăratul bolnav. Şi acolo făcu aşa cum îl învăţase moşul.

Intrebă mai întâi pe împărat cum l-au căutat vracii, cum s'arată boala, apoi îi dete sticla cu leacul. Şi bolnavul după câteva zile, vindecat deplin, se învârtoşi ca fierul. El vorbi astfel binefăcătorului său:

— Cere tot ce doreşti, că toate ale mele sunt şi ale tale.

— Dărueşte-mă după voia ta, îngână sfios feciorul.

— Să-ţi dau pe fiica mea de soţie şi să te fac împărat în locul meu?

— Asta nu pot primi fără să înştiinţez pe tatăl meu.

Atunci împăratul îi ticsi corabia cu aur, cu argint şi cu diamante şi cu toate scumpeturile, îi îmbrăcă pe oşteni cu haine nouă-nouţe şi-l trimise înapoi în ţara lui.

Inainte să-şi ia rămas bun dela moşul cu barbă albă, acesta îi ceruse:

— Când vei face calea înturnată, să te abaţi şi pela mine să-mi laşi şi mie o parte din avutul ce vei dobândi.

Dar moşul voise să-l încerce şi să vadă dacă

el este om de cuvânt, că lui nu-i ardea de îmbogăţire. Aşa că la întoarcere feciorul trecu pe la moş, să-i facă parte din averea lui, dar el îl opri:

— Nu-mi trebue nimic, fătul meu; am vrut numai să te încerc, ca să aflu omenia şi dărnicia ta.

La plecare îi dete o cutiuţă, zicându-i:

— Ia, copilul meu, cutia asta; când vei da de o nevoe mare, deschide-o.

Feciorul îi mulţumi şi o tăinui la sân. Apoi îi abătu să-şi caute tovarăşul, pe fiul de Domn. Şi astfel, plutind pe mare, sosi şi el tocmai la vestita farmazoană, fără să ştie nimic din păţania aceluia.

Şi lui i s'a întâmplat tot aşa caşi fiului de Domn. Farmazoana îi povesti după prânzul mare, că are o pisică aşa şi pe dincolo.

Feciorul nu se încrezu în ea şi se rămăşi tot pe avere.

Şi unde începe pisicuţa, trimisă de Maica-prea-curată să joace tontoroiul în două labe, cu lumânările în celelalte două, s'o priveşti şi să te cruceşti.

Trecură aproape douăzeci şi patru de ceasuri şi toboşarul tot mai cânta şi bătea din tobă şi pisica tot mai sărea şi se da în vânt.

Se apropia şi ceasul al douăzeci şi patrulea şi feciorul se frământa şi sta ca pe ghimpi. Tocmai atunci el îşi aduse aminte de darul moşului. Scoase cutia dela sân, o deschise şi odată ţuşti!

Pisicuţa aruncă lumânările şi fuga după şoarec să-l prindă.

Şi astfel femeia pierdu rămăşagul şi feciorul câştigă jocul.

Dupăce luă averea dela farmazoană, cum le fu prinsoarea, purcese în căutarea fiului de Domn care purta sacaua cu apă la brutărie. Cum îl găsi, îl scuti de ruşinea asta, îl duse la bae de se spălă de toată necurăţenia, îl îmbrăcă frumos, îi dete înfăţişarea dinainte, şi pe lângă asta îl dărui cu o corabie şi cu oameni.

Se înapoiară cu toţii acasă: corabia feciorului sărac era toată numai aur şi argint, oştenii lui îngrijiţi şi ferchezuiţi parcă scoşi din cutie, iar corabia feciorului de Domn dărăpănată şi goală şi oştenii sdrenţoşi şi rufoşi, de-ţi era mai mare mila.

Abia atunci văzu şi împărăteasa ce dreptate avu bărbatul ei şi-şi aminti de vorba că din spin răsare trandafir şi că nu locul sfinţeşte pe om, ci omul sfinţeşte locul.

Au dat din toată inima omului din popor pe fata lor de soţie şi cum împăratul era slăbit de bătrâneţe, s'a lăsat de domnie şi a înscăunat în locu-i pe ginerele său, care astfel a ajuns acolo la mărirea cuvenită şi a avut parte până la adânci bătrâneţe de toate bunurile şi bucuriile lumii.

FATA CU MÂINILE RETEZATE

A fost odată un împărat şi o împărăteasă, care aveau o fată ca o stea de frumoasă şi cu inimă de aur şi li era ca lumina ochilor de dragă.

Dar pizmaşa de ursitoare a fetei orândui ca să moară împărăteasa şi să rămâie împăratul văduv. Jeli el cât jeli şi apoi se căsători a doua oară. Şi fata s'a ales cu mamă vitregă. Din clipa când puse ea în casă piciorul, traiul bietei fete era de nesuferit. Că maşterei îi intrase în cap numai şi numai pieirea ei.

Împăratul primi ştire să plece la răsboiu. El îşi iubea copila şi mai tare decând rămase orfană de mamă. Deaceia când purcese la bătălie, lăsă vorbă nevestei sale s'o aibă pe fiica lui în grijă şi în bună pază, să n'o asuprească cumva, că altminteri mare-i va fi răspunderea faţă de dânsul.

Maştera, până la plecarea lui, era drăguţă şi gata la toate, dar după aceia n'aude n'avede, parcă vorbise împăratul cu o stană de piatră. Chiar a doua zi chemă doi arapi şi le ceru să care pe fată în pădure, să-i facă de petrecanie şi să-i aducă dovada.

Ei o smuciră pe nenorocita de fată şi o ur-

cară pe un munte prăpăstios şi stâncos, oprindu-se într'o pădure unde nici pui de pasăre nu se pripăşea. Ea începu a se plânge şi a se văeta, de ţi se topea inima de milă. Că biata fată era cu totul nevinovată. Arapii se înduioşară de ea şi se vorbiră să-i cruţe viaţa şi numai mâinile să-i taie ca să aibă un semn dela ea.

Aşa şi făcură, iar aspida de maşteră, când văzu dovada, i se păru că i se luă o stâncă de pe suflet, aşa de nesocotită şi amarnică mai era.

S'a întâmplat că a doua zi un fiu de împărat ieşi la vânătoare tocmai în pădurea cea de pomină. Cum văzu un cerb cornaciu se luă după el. Fugea cerbul, şi ogarii după el şi prinţul gata, gata să-l ajungă, ba aici ba colea, până se înfundară în inima pădurii. Copoii prinseră a lătra, dar nu ca după vânat, ci ca după om. Fiul de împărat crezu că poate cerbul a ostenit şi s'a prăbuşit oareunde. Într'o suflare fu la faţa locului. Ce să-i vadă ochii? Cerbul întors spre soare-răsare şi îngenunchiat lângă o fată cu mâini rătezate istovită de durere şi de plâns.

Fiul de împărat împuşcă în văzduh şi cerbul o tuli. Apoi tot chemându-şi copoii şi oprindu-i să mai latre, se apropie de domniţă. Rămase cu totul cucerit de frumuseţea fetei şi adânc mâhnit de starea ei, o sui pe murgul lui şi o aduse de o adăposti la palat.

Cu îngrijirea ce-i dete, fata se supuse soarte, şi se întremă. Atunci prinţul, îndrăgostit de iea o ceru de soţie.

— Cum să fiu soţia unui fiu de împărat, eu o fată schilavă?

— Oricum vei fi nu-mi pasă, pentru mine eşti neîntrecută mireasă, răspunse voinicul.

Dar mama prinţului nu voia să audă în ruptul capului ca o fată ciungită să-i fie noră. Vezi că şi aici era o piază rea. Numai că şi prinţul era răsfăţatul mamei.

— Sau îmi dai voe, sau îmi pun capăt zilelor, stărui el.

Aşa că până în cele din urmă, speriată împărăteasa-mamă n'avu încotro şi-i dete binecuvântarea.

Nu trecu mult după aceia şi tatăl fetei, împăratul, chemă la un ospăţ pe toate căpeteniile, care l-au ajutorat la răsboiu, şi printre ele fu poftit şi prinţul însurat cu fata lui.

Tocmai când acesta se afla la petrecere cu ceilalţi, îi vine ştire că nevasta i-a născut doi feţi-logofeţi, frumoşi ca soarele. Pe el nu-l mai ţinea locul de bucurie. Chiar în acea clipă luă o hârtie şi scrise pe genunchiu răvaş la maica sa ca să aibă toată grija de copii şi să vadă de ei ca de ochii ei.

Maştera, care era şi ea de faţă la masă, se făcu verde când auzi ştirea asta. Pricepu că nu-i a bine, că fata fără mâini e chiar fata ei vitregă.

Făcu deci tot ce putu şi puse mâna pe răvaşul fiului de împărat. Şi după ce-l desfăcu şi-l ceti, scrise ca din partea lui altul în care zicea să ia pe fată şi pe copilaşii ei, şi să-i ducă în

pădurea unde ea fusese găsită, şi chiar mai departe.

Mama prinţului cetind răvaşul, fierbea de ciudă şi necaz. Ea, care înainte nu voia să audă de noră, nu mai putea acum după dânsa de când mai ales îi dărui cele două odoare cu faţa şi părul de soare. Dar stătea totuşi pe gânduri şi nu îndrăsnea să calce voinţa fiului ei. Cu inima sdrobită o petrecu în pădure şi o ascunse pe acolo.

Biata fată, nemângâiată şi desperată, fără mâni şi cu bieţii copii în poală, se tânguia de ţi se rupea inima.

Plânsul ei: isvor de-amărăciune,
Glasul ei: o jale ce răpune.

După ce ea gemu pân' nu mai putu, iată că i se ivi Maica-Preacurată în făptura unei femei bătrâne şi-i zise:

— Ce ai, fata mea, de jeleşti ca după un mort?

— Dar ce bine mai am eu ca să-mi ostoi lacrimile? Lipsită de mâini, cu ploduri în poală şi în pustietatea asta grozavă, cine e mai de plâns ca mine?

— Nu mai plânge, fata mea, ci ia scutecul ăsta de înfăşurat copilaşii şi moae ceara asta şi unge-te pe mâini, că ele îndată vor creşte la loc.

Şi după ce o dărui astfel, se făcu nevăzută.

Fata se luă după vorba ei, şi ca prin minune, dintr'odată ca din floare de crini i se înveltă mâinile. Ea isbucni în plâns de bucurie, mulţumi lui Dumnezeu, îşi şterse ochii de lacrimi, îşi alăptă şi înfăşă pruncii, şi-i adormi la sânu-i.

Şi Dumnezeu avu milă de ea şi n'o lăsă să moară de foame. Că avea şi pădurea neumblată de picior de om belşug cu de toate: ba urzici, ba ştevii şi tot felul de poame şi rădăcini cu care se hrănea şi se îndestula în toate zilele.

Fiul de împărat nu zăbovi mult la ospăţul împărătesc, că avea mare grijă de scumpa lui soţie. Plecă de acolo şi într'o săptămână încheiată ajunse acasă la el. Cum descălecă numai de ea întrebă. Când auzi cele întâmplate, caşi trăsnit rămase fără glas. Aşa de rău i-a venit! Urlă, plânse, certă şi bruftui pe toţi şi pe toate, furios că nu-şi deschiseseră ochii, ca să vadă înşelăciunea, dar în zadar.

După ce-şi mai potoli necazul, prinţul se aruncă pe cal şi furtunatic se grăbi să cutreere pădurea neagră a pustiului şi iată mila lui Dumnezeu: abia intră în pădure şi câinii lui tot hămăind şi adulmecând îl duseră deadreptul la iubita lui nevastă. Dar care nu-i fu mirarea când o găsi cu mâinile înflorite! Ingenunchind pe loc i le sărută şi-i ceru iertare, şi o lămuri cum a fost adevărul. Dar gura fetei caşi încleştată, nu respică un cuvânt. Inlemni tăcută ca pământul. Sărmanul prinţ rămase pierdut de durere. Dar ea stătu cu nadinsul amuţită, ca să vadă cât e de iubită şi preţuită.

Atunci el zise din adâncul sufletului:

— Nu fii abătută, chiar şi mută pentru mine eştin eîntrecută. Dumnezeu care ţi-a întregit mâinile, îţi va dărui şi glasul!

Când o aduse acasă, şi o văzu soacra cu mâinile întregi fu nebună de bucurie. Dar când luă seama că e mută, parcă se nărui bagdadia pe ea.

Cu toată supărarea asta, fiul de împărat dădu un ospăţ mare de dragul celor doi pruncuşori. Pofti, cum cerea datina, pe toţi împăraţii, între care şi pe tatăl soţiei lui.

Acolo, unde stau toţi la masă, sărmana de nevastă mută, când văzu părintele-i nevăzut de atâţia ani de zile, nu o mai răbdă inima, ci tuşi de trei ori, caşicând îşi drese glasul.

Ospăţul se îndelunga zile şi nopţi întregi; în vremea asta, fiecare cum se pricepu, începu a istorisi o poveste, câte o snoavă, câte un basm. La urmă veni şi rândul nevestei. Ea înşiră ca despre o altă fată una câte una toate păţaniile ei, cum o luară arapii, cum o cărară în pădure, cum îi ciuntiră mâinile, cum o găsi fiul de împărat şi toate celelalte. La urmă încheie:

— Dacă aveţi plăcerea să ştiţi a cui şi cine este fata aceia: uitaţi-vă la mine. Tatăl meu e împăratul din colţul mesei.

Auzind această jalnică poveste, tatăl ei, cuprins de mânie, porunci de scăldară pe maşteră într'o mlaştină de răşină şi păcură şi îi deteră foc de s'a ales numai scrumul de ea.

Iar el, cum era bătrân de zile, părăsi tronul şi înscăună în locu-i pe iubitul său ginere.

LUPUL ŞI VULPEA

A fost când a fost.

A fost un lup, jupân Nicoară, şi o vulpe, jupâniţa Codana, care se întovărăşiră la vânat învoindu-se ca tot ce vânează să împartă frăţeşte între ei.

Odată, pe când ieşiră la vânătoare, găsiră pe drum o oală cu miere.

— Hap! sări jupân Nicoară, am s'o înhap toată!

— Mai întâi ca tovarăş al meu cată să zici: s'o înhăpăm amândoi, îi făcu jupâniţa Codana. Şi apoi, dacă am pus laba pe miere, trebue s'o dăm gata dintr'o înghiţitură? Ce fel de casă vrei să facem împreună dacă dăm gata tot ce găsim?

Şi după cum judecă şireata vulpe, o pitiră într'un jneapăn. Nu trecu o zi şi cumătra vulpe făcu lupului:

— Jupân Nicoară, sunt chemată să botez.

— Dacă eşti chemată, du-te! răspunse lupul.

Se duse vulpea şi lip-lap! lăpăi din miere toată pojghiţa.

La întors o iscodi lupul:

— Ce nume i-ai dat, jupâneasă vulpe?

— Incepătura, că doar era fată.

— Frumos nume! să-ţi trăiască, îi ură lupul.

A doua zi din nou începu vulpea:

— Jupân Nicoară, m'au colăcit să botez.

— Du-te, dacă te-au colăcit.

Vulpea se duse şi lip-lap! înjumătăţi oala cu miere. La întoarcere o întrebă lupul:

— Ce nume i-ai pus, jupâneasă vulpe?

— Ce nume să-i pun? Jumăţel, că ăsta era băiat.

După o zi scorni vulpea iar:

— Jupân Nicoară, m'au poftit să botez.

Lupul-lup, minte proastă, nu luă seama că nu-i lucru curat la mijloc, o lăsă să se ducă. Cum se strecură vulpea, nu cruţă nicio picătură de miere în oală. La întors o întrebă Jupân Nicoară:

— Ce nume i-ai pus?

— Isprăvitura, am botezat-o, zise vulpea, care isprăvise mierea toată.

— Frumos nume, să-ţi trăiască! îi ură mârlanul de lup.

Tocmai se încheiaseră trei zile şi se porni cu pofta să mănânce şi el din miere. Dar ce să ia la gură? Pietre? Mierea toată o linsese vicleana de vulpe.

— Jupâne, jupâne Nicoară, se vede că ai mâncat mierea fără mine, i-o luă înainte vulpea.

— Să mă ierţi, jupâniţă codană, se oţări lupul, ba îmi pare că tu ai făcut isprava asta.

Ba că tu, ba că eu, s'au sfădit şi s'au despărţit. Vulpea o luă pela marginea satului, spre a şterpeli vreo găină. Dar în cale dete de un popă, care se înapoia cu măgarul încărcat de prescuri dela mânăstire. Cum îl zări de departe, ea se to-

lăni pe cărare, făcu pe moarta în păpuşoiu şi cum trecu popa, o luă de picior şi o aruncă pe măgar. Bună-i de blană pentru preoteasă, gândi el.

Vulpea, furişată pela spate, deslegă sacii şi asvârli prescurile pe jos. Apoi sări şi ea şi una câte una le îngrămădi în sac şi o zbughi cu ele.

O tuli în pădure şi se întâlni cu jupân Nicoară. El îi zise:

— De unde vii, Codană, cu chilipirul ăsta?

— De unde să viu, jupân Nicoară, ia vin şi eu dela mânăstire.

— Cum aşa? cine ţi-a dat, cum ai dres şi ce ai meşterit?

— Iac'aşa uşor, jupân Nicoară! M'am dus la poarta mânăstirii şi m'am milogit:

— Dă-mi, părinţele, o prescură! Dă-mi părinţele, o prescură! Şi deodată îmi dete popa o desagă întreagă.

— Dacă mă rog şi eu, capăt una?

— Mai încape vorbă?

Nu se codi lupul şi hai la mânăstire, îşi băgă botul pe poartă şi începe să urle ca lupul:

— Dă-mi, părinte, o prescură! Dă-mi, părinte, o prescură.

— Huideo, dihanie, huideo, lup! striga lumea din toate părţile, că nu ştiu lupul cum s'o rupă la fugă mai iute deacolo.

Se adăposti în pădure. Ii ieşi vulpea înainte şi-l întrebă:

— Cum a fost?

El îi povesti tot ce a păţit, cum era p'aci să fie snopit în bătăi, dacă punea mâna pe el.

— Dar spune-mi cum ai cerut?

— Cum să cer? Dăăă-mi părinte, o prescură!

— De asta ai rămas cu laba goală. Trebuia să mlădiezi şi să subţiezi frumos glasul şi să nu zbieri aşa!

Zănaticul de lup, scăpat odată teafăr, se luă după isteţimea vulpei. Incercă să se roage cu glas milogitor. Abia îşi întinse botul pe poartă şi huideo, la el cu dulăi, cu căţei, îi croiră spinarea cu ciomegele până-l lungiră mort la pământ.

Şi aşa se desfrăţi vulpea de mocofanul de lup.

CERBUL DE AUR

A fost odată un împărat într'o cetate unde trăia şi un om de o bogăţie de zece ori mai mare ca a împăratului.

Deaceia şi el nu punea nimic la cale fără sfatul acestuia. Pe semne că bogătaşul era şi bogat de minte. La orice nevoie de bani la dânsul alerga.

Dar într'o zi făcu împăratul o treabă singur pe neîntrebate. Chiaburul nostru jignit de asta, se mohorî şi stătu nedumerit. Se sculă şi merse drept la împărat de-i zise:

— Dece de astădată n'ai vrut să te sfătueşti cu mine?

— Aşa am vrut, aşa am făcut!

— Lasă atunci, că ştiu eu ce am de făcut, îl întâmpină el cu vorba.

Deocamdată a rupt-o cu el bogătaşul, tăcu chitic şi cu asta basta.

Impăratul avea o copilă pe care o zăvorîse într'o cetate pe o insulă din mijlocul mării. De jur împrejurul apelor străjuia oaste, ca să nu se apropie nimeni de fiica sa lăsată singură.

Impăratul dete sfoară în ţară că-şi va mărita fata cu viteazul care îi va aduce un semn că va răsbate până la ea. Până s'au avut bine împăratul şi cu bogatul, acesta îi ceruse mâna domniţei, şi împăratul învoindu-se îi dase răgaz nouăzeci şi nouă de zile ca să-i aducă dovada. Şi de va isbuti a pătrunde în cetate, a lui să fie domniţa; iar de nu, unde-i stau picioarele îi va sta capul.

Bogătaşul tot chiti să-şi ajungă ţinta. El avea un prieten cărturar, pe care îl ştiricea despre bune şi rele, că o vorbă aruncată nu strica. Ii destăinui şi gândul său şi-i ceru părerea.

— Asta nu-i mare ispravă, îi răspunse înţeleptul. Ia-mi patruzeci de ocale de aur, şi dă-mi o mie de galbeni, şi am să închipez un cerb.

Bogatul i-a pus la îndemână tot ce i-a trebuit şi acesta se duse la un meşter argintar, care îi făuri un cerb de încăpea în el un om şi mai avea loc şi de merinde pentru mai multe zile. Cerbul avea două ochiuri prin care cel ascuns putea să vadă în lume, fără ca el să fie băgat în seamă.

După ce-i plăti mia de galbeni argintarului, acesta plăsmui cerbul aşa cum i se ceruse. Cărturarul îl aduse acasă, îl oploşi pe domnul bogat înăuntru, îl înzestră cu merinde pentru mai multe zile şi-l scoase la piaţă să-l neguţeze. Se grămădi lumea să-l vadă, dar nimeni nu fu în stare să-l cumpere, că omul cerea trei mii de galbeni pe el şi cine ar fi putut să dea sumedenia asta de bănet?

Merse buhul despre cerb până la urechea împăratului, şi acesta trimise după el, ca să vadă ce fel de marfă este! Cum îl ochi, îl îndrăgi, fiindcă era de mare maistru măestrit. Il iscodi pe om, de preţ.

Acesta îi răspunse că nu-l are de vânzare, dar dacă are plăcere, îl poate opri vremelnic la curte, ca să se uite la el până să se sature de vederea lui.

Asta mulţumi pe împărat: Lasă-l aici, că la mine nu se pierde.

O fată şerbă, care ducea hrană la domniţă pe o luntre legată cu frânghie, când se întâlni cu ea, o înştiinţă despre cerbul de aur şi de tot ce auzise de el.

Imi pare că e un cerb viu, adaose ea.

Domniţa stărui din răsputeri pe lângă tatăl ei să-i trimită cerbul la dânsa ca să petreacă cu el şi să-i treacă de urât. Impăratul, ca să nu-i strice voia, porunci femeii să facă după dorinţa fiicei lui.

Fata, care toată ziua şedea singură, şi nu mai putea de pustietate, tresăltă de bucurie, cum îl văzu, şi toată vremea şi-o petrecea sărutându-l şi jucându-se cu el. Nu mai voia cu nici un preţ să se mai despartă de el.

Dar bogatul adăpostit în cerb isprăvise merindele şi sta cu sufletul strâmtorat. Deodată-i scăpără un gând de mântuire. Indată ce dormi domniţa, trase capacul şi pe furiş se hrăni din bucatele fetei, apoi se adăposti în cerb şi închise capacul.

Şi tot aşa o ducea zi cu zi, de rămânea fata flămândă. Atunci ea demândă să i se aducă un adaos de mâncare socotind că şi cerbul se hrăneşte din merticul ei. Impărăteasa o îndestulă cu de toate.

Intr'o bună zi, cum domniţa se sbenguia în joc cu cerbul, hoţul ascuns trase capacul şi sări

afară. Ea se sperie grozav la început, dar el şiretul o luă aşa de frumos şi drăgástos şi cu graiul lipicios, ca un fagure mieros:

— Domniţă drăgălaşă, păpuşă vie. Domnul mi te ţie, nu te supăra pe mine; iartă-mi cutezarea ce-am avut să vin la tine; numai dragostea şi mila m'au silit să fac ce nimeni n'a făcut, ca să te scap din temniţa unde ai încăput. Tatăl tău nu vrea nimănui să te dea, deaceia el te ţine închisă aşa. Şi dela orice peţitor, cere lucrul cel mai greu de înfăptuit: să răsbată în cetate, să-i aducă un semn că a ajuns până' la tine. Iar dacă el nu-l poate aduce, peste viaţă-i pune cruce. Tot astfel s'a învoit el şi cu mine. M'a sorocit nouăzeci şi nouă de zile ca să-i dau dovada asta şi de nu i-o voiu aduce, cade şi pe capul meu năpasta!

Cum se poate? Vai de mine, îţi dau semne câte vrei, grăi fata.

Şi odată veselă şi ca o vrabie de sprintenă sbură prin casă, cotrobăi prin lăzi şi scoase un inel, un ceasornic de aur şi o şuviţă aurie legată cu panglică de mătase albă şi-i făcu o scrisoare cu jurământ de iubire pentru el.

Ei petreceau împreună ca fratele cu sora, erau fericiţi şi uitaseră de lumea toată, când veni omul împăratului ca să ceară să înapoeze cerbul stăpânului său. Cât de mult stătu de el împăratul să i-l mai lase, acesta nu vru în ruptul capului.

Cum au ajuns acasă, cărturarul întrebă:

— Ai făcut vreo ispravă? Ori s'au dus banii pleavă în vânt?

— N'am dat greş până acum. Sămânţa a prins rădăcină.

Au trecut nouăzeci şi nouă de zile ca nouăzeci şi nouă de ceasuri, şi aşa îl chemă împăratul să vadă de isprăvi ceva. Bogătaşul îi arătă că are semne din cetate şi scoase întâi inelul. Împăratul luă inelul în mână, îl cercetă pe amândouă feţele, pricepu că e al fetei, dar cu toate astea nu-l primi:

— Inelul, zise el, nu e sigură chezăşie. Argintarii de azi te fac şi pe tine aidoma, nu numai un inel. Il vei fi cumpărat dela vreun giuvaergiu. Mai ai altă dovadă?

Peţitorul scoase din buzunar ceasornicul cu pecetea fiicei. Împăratul îl căută cu deamănuntul, văzu că e ceasul fetei, dar se împotrivi:

— Nici asta nu-i temeinică mărturie. Sunt multe ceasornice asemănătoare in lumea asta. Alta mai ai?

Tânărul scoase atunci la iveală şuviţa de păr şi o puse în vază:

— Nici asta nu e un lucru pe care să mă bizui eu. Că multe fete seamănă la plete cu fiica mea.

La urmă scoase răvaşul şi împăratul nu mai deszise dovada scrisă de mâna ei. De data asta neavând încotro, el fu silit să se ţie de cuvânt şi astfel pregăti o nuntă împărătească, la care luai parte şi eu să aduc vestea şi povestea ca să vă bucuraţi cu toţii, copiii mei.

CĂCIULA, PUNGA ŞI TRÂMBIŢA

A fost odată într'o vreme un împărat, care avea trei feciori. Doi din ei erau tare aşezaţi şi cuminţi, dar al treilea era cam într'o ureche. Când îi veni ceasul ca să moară, împăratul lăsă cu limbă de moarte copiilor lui să pue mâna pe toate, dar să nu se atingă de o ladă decât numai la nevoe mare. Abia închise ochii împăratul şi împărăţia lui căzu pe alte mâini.

Atunci cei doi feciori de treabă îşi făcură parte din avutul moştenit şi s'au dus să-şi caute norocul aiurea. Numai cel mai mic rămase acasă lipcă. Nu se îndura să se urnească din locul lui, nu voia să se desprindă dela vatra tatălui său.

Intr'o zi cum cotrobăia dădu de lada cu pricina. Inăuntru văzu o căciulă. O luă, o îndesi în cap şi ieşi să se plimbe. Pe drum întâlneşte un om şi-i dă bunăziua.

— Bunăziua, îngăimă acesta, dar nu te văd cine eşti?

— Ce eşti orb de nu mă vezi?

— Nu sunt orb, dar nu te văd cine eşti. Doar n-ei fi necuratul? grăi omul şi se grăbi s'o ia la sănătoasa.

Dar sturlubaticul, minte uşoară cum era,

scoase căciula să-i ardă una. Cum se descoperi la cap, omul îl desluşi:

— Tu eşti, măi! M'au luat toţi sperieţii. Mi s'a părut că eşti ucigă-l-toaca din vale. Da, acum te văd bine, dar adineaori te auziam şi nu te zăream de loc.

Uşor-uşurel, dar îndată înţelese că nu era văzut cu căciula trasă peste urechi.

Nu se mai codi, ci odată îi trăsni să dea fuga la nemernicul de împărat care le luă împărăţia. Dintr'o goană ajunse la curte. Cu căciula în cap intră neluat în seamă de nimeni până nimeri în cămara fetei de împărat. Ea cum îl ochi, dete ţipete de spaimă, crezând că e împieliţatul:

— Aoleu şi vai de mine! Om strein în casa mea!

Auzind-o părinţii şi toţi din palat, săriră în picioare şi busna la ea.

— Unde-i omul neînfricat, care a cutezat să intre aici?

— Nu ştiu, răspunse ea, par'că s'a îndosit undeva.

Caută în sus, caută în jos, întorc lucrurile pe dos, dar nimeni şi nimic. Uşor-uşurel cu căciula îndesată pe urechi stătea ghemuit într'un ungher, îşi ţinea sufletul şi nu crâcnea deloc.

Ce şi-au spus ei, poate i s'a năzărit fetei în somn şi fiecare a şters-o din odaie. Dar nu trecu mult şi fata din nou strigă:

— Aoleu şi vai de mine! E cineva în odaia mea!

Când se duc înăuntru, mama sa, tatăl său şi ceilalţi, caută în sus, caută în jos, nimic!

Atunci împăratul, pălit de ciudă, bombăni la fiică-sa:

— Ţi-este numai de măritiş şi ţi se nălucesc tot felul de vedenii. Să nu-ţi mai aud gura, că-i vai de pielea ta.

Atâta vru şi Uşor-uşurel. Cum plecară toţi se înveseli de credea că a lui e lumea. Dar şi fata hoţomană, îl luă cu binişorul, îl descusu şi-l induplecă să-i spue cum face el, de nu i se mai vede faţa.

Uşor uşurel râse ca un copil şi o desluşi cum. Atâta aşteptă şi fata şi se făcu că vrea să-i vadă căciula, i-o smulge şi începu să ţipe din răsputeri, de răsună tot palatul de ţipetele ei.

Impăratul, scos din fire, apucă sabia şi când să intre în odae, ce văzu? fata sărmana avea dreptate să strige. Puseră mâna pe băiat, i-argăsiră spinarea să-şi aducă aminte câte zile o mai trăi. Şi fiindcă îl ştiau cât e de şuiu, nu au mai vrut să-şi pue mintea cu el, ci l-au lăsat să meargă lela.

Uşor-uşurel, bucuros că se alese numai cu atâta, se întoarse acasă şi se îndreptă oblu spre ladă. Acolo găsi o pungă. El o luă, o îmbăeră la gât şi strecură un gologan în ea. Dar ce să vadă? Intr'o clipă toată punga era plină de gologani. Fuga la zaraf, gologanii se prefăcură într'un galben. Puse galbenul în pungă şi punga se îndoldoră de galbeni. Şi tot aşa sporiră galbenii că toată lumea se mira de unde îi scoate?

Tocmai în anul acela nu se făcură bucate şi era o scumpete că împăratul aproape nu mai avea cu ce hrăni oastea sa şi sta gata să-i piară oamenii până la unul. De unde să-i vină mântuirea, că nimeni nu se gândea la Uşor-uşurel. Numai fata de împărat îşi aminti de el şi de punga lui. Ea îl luă cu binişorul şi Minte-scurtă îi spune cum stă treaba.

Atâta vru şi fata şi prefăcându-se a se uita la ea ca s'o vadă cum este, i-o răpi şi sbughi! cu pungă cu tot.

— Hoţoleano, să nu-mi mai zici pe nume, dacă nu ţi-o iau înapoi, strigă el, bătându-se cu pumnul in piept.

Se înapoe acasă, merse întins la ladă şi mai găsi acolo o trâmbiţă. Prinse să sufle şi nu apucă a suna odată tutututu! că pe loc i se ivi o oaste întreagă în faţă-i.

Hai cu ea la palat. Impăratul încremeni când văzu oaste multă înglodită; a lui nu era nimica pe ângă oastea lui Uşor-uşurel care, foia câtă frunză şi iarbă, fiindcă se ducea mereu zorind din trâmbiţă.

Tot fiica împăratului apără pe tatăl ei de pacoste. Se duse la Uşor-uşurel care, cum o văzu, prinse a râde cu goarna în mână.

— Nici împeliţatul nu vă mai poate scăpa cu viaţa!

— Şi dacă o fi să murim, ce o să fie? Se vede că aşa ne-a fost scris! Vreau numai să te întreb, de unde scoţi duiumul de oaste?

— De unde? Iată cum! tutututu! şi am câtă

oaste vreau. Şi când nu am nevoe de ea, suflu din goarnă pe dos şi mi-o înfoiu toată înapoi.

— Dă-mi-o şi mie să suflu odată, îl rugă fata.

— Ia, dar fiecare trâmbiţare o plăteşti cu o sărutare.

Apoi ea trâmbiţă odată tare din coada trâmbiţei şi se întrulocă înapoi toată oastea. Şi cu trâmbiţa în mână îşi făcu vânt şi tocmai la palat se opri.

Din nou se bătu Flueră-vânt cu pumnul în piept, şi-i zise:

— Hoţomano, să nu-mi mai zici pe nume, dacă nu ţi-oiu lua-o înapoi.

Ce să se facă acum? Şi-a pus nădejdea în mersul picioarelor şi a întins-o spre pădure, la voia întâmplării. Acolo zări un smochin. Cum era flămând şi supărat, hai să-şi scoată focul pe smochin. Rupse două smochine şi nu apucă să le înghită bine, că-i şi răsăriră două coarne mai mari ca la bou.

— Măre, măre! M'a pedepsit Dumnezeu, fiindcă până acum am fost mai dobitoc ca un bou!

Şi în halul ăsta nu mai vru să iasă din pădure, că aşa încornorat numai de văzul lumii nu era. Dar cum merse mai încolo dădu de un alt smochin.

Ce s'a făcut, s'a făcut! socoti el. Am să gust şi din smochinul ăsta, şi dacă e să-mi iasă, să-mi iasă şi patru sute de coarne. Doar n'am să mor şi de foame!

Dar cum gustă dintr'o smochină, îi şi căzu un corn, mai înghiţi una şi-i căzu şi celălalt.

Adună într'o basma smochine cornute și în alta smochine ciute. Porni apoi spre cetatea împăratului și începu a striga:

— Hai la smochine!

Când trecu pela poarta palatului, se grăbi domnița să cumpere și sărmana nu le înghiți bine, că-i și crescură două cornițe. Incepu a se căina și a se văeta de-ți venea să-i plângi de milă.

Chemă împăratul vraci vestiți și învățați, nici unul însă nu-i da de leac. Ușor-ușurel, de când se făcuse oltean, se înțolise cu alte veșminte ca să nu fie cunoscut și, așa preschimbat, din nou striga prin cetate:

— Vraciu vestit, vraciu vestit!

Iute l-au chemat la palat să vindece fata. Toți înțelepții ceilalți când îl văzură pe netotul ăsta, începură să râdă și să se ție de pântece cu râsul lor.

— Nu putem noi, ziceau ei, oameni învățați și umblați și va putea tontul ăsta să afle leacul fetei?

Dar Ușor-ușurel, cum auzi ocara asta, zise împăratului:

— O vindec numai dacă mi-o dai de nevastă și să le trag o mamă de bătae la toți zodierii de pe aici.

— Bine, răspunse împăratul, dar, dacă nu o vindeci pe fata mea, îți sunt numărate zilele.

— Așa să fie! încheiară toți meșterii vraci, care nu știau ce-i așteaptă.

Scoate Ușor-ușurel două smochine, le dă fetei să le înghită și dintr'odată ia coarnele de unde nu-s. Și năsdrăvan cum era, a tras o mamă de

bătae la toți vracii pe rând. Apoi se casători Ușor-ușurel cu domnița și făcură o nuntă care a rămas de pomină dela un capăt la altul al lumii.

Am fost și eu ca nuntaș la sărbătoarea lor și la plecare nimic alta nu cerui decât smochine de cele cornute ca să le dau copiilor neascultători. Dar cum toți copiii mei sunt tare cumsecade, le-am dat juncanilor să le rumege și așa le crescură coarnele și mai mari și mai îmbelciugate.

CRUCEA DIN STEMA IMPĂRATULUI

A fost odată un împărat al cărui suflet era tăinuit sub crucea de pe coroană.

Intr'o zi, cum se plimba prin grădină, se cocoţă un corb pe stema lui, îi răpi crucea şi fugi cu ea. Din acea clipă împăratul căzu greu bolnav. Toată lumea întreba — Măre, ce-i cu împăratul, că s'a îmbolnăvit când el până acuma era sănătos şi vârtos ca fierul?

Impăratul avea trei feciori, doi erau cum erau, dar al treilea, cel din urmă halal de pâinea ce-o mânca şi ferice de maica sa! Cum văzură feciorii că părintele lor trage să moară, îl întrebară ce-l doare.

— Nimeni nu poate spune că boala mea e fără leac, dar ca să nu vă roadă inima, vă destain că sufletul meu stă în crucea de pe coroană. Cum mă plimbam în grădină, un corb mi-o răpi şi o sbughi cu ea. Până ce crucea pe stemă n'am să port, n'am să fiu nici viu nici mort, ci am să zac şi să trag şi am să stau tot aşa beteag.

— Tată, zise mezinul, dacă asta ţi-e boala, nu te supăra, că eu am să dau raită peste tot, până ce oiu da de corb şi am să-ţi aduc crucea înapoi.

Aşa fiind, fraţii cei mai mari, ca să nu fie des-

moşteniţi de împărăţie, s'arătară şi ei gata să umble după cruce.

Purceseră dar tustrei şi merseră până la o răscruce: o cărare ducea la o cetate mare, alta la una şi mai mare, iar a treia se înfunda în codru fără zare. Feciorul înaintaş şi mijlocanul luară cele două drumuri de cetate, iar pe mezin îl lăsară a rătăci prin desişul pădurii.

Inainte de a se răsni, le zise mezinul, să-şi ascundă inelele sub un bolovan aflător pe acolo; la întors să-şi aducă aminte cel dintâiu care va trece şi de fraţii săi. Tocmai aşa făcură, apoi se îmbrăţişară şi se despărţiră, luând-o fiecare spre ţinta lui.

Mezinul intră în bungetul întunecat, răsbi până în adâncul desişului unde nimeri la scorbura unui gorun. Nu ştia ce se cuibărea pe acolo. Abia trecu o clipă şi auzi o sguduitură de parcă trosni copacul: i se năzări că trebue să fie ascunzătoare de smeu, de vre-o iasmă sau de vreo altă dihanie.

In adevăr, era un balaur, care dădu iureş afară şi aprinse foc de fript carne. Dar cum nu ştia că lemnele ard, făcea focul cu plete din capul lui, ceiace se întâmpla la un an odată, când îi creştea la loc.

Mezinul, de unde sta îndoit, vedea asta şi-i venea să zică: Ce faci, tontule, de-ţi pârjoleşti părul şi nu faci foc cu lemne?

Dar se temea să nu-l înghită de viu.

După ce se ghiftui, balaurul porni la vânat. Atunci feciorul tăe nişte buşteni şi buturugi şi făcu o vâlvătae de foc. La întors balaurul se mi-

nună de ce-i vedeau ochii: Măi, cine mi-a făcut binele ăsta! Măi, cine? Să-mi ceară tot cerul cu stelele şi i le voiu da!

Tânărul, care-l auzi de după copac, sări cu gura: Eu l-am făcut.

— Ce plată vrei dela mine, băete, care mi-ai adus bucuria asta?

— Să-mi dai crucea dela stema tatălui meu, răpită de un corb.

— Cauţi lucru anevoios, zise balaurul, dar cu ajutorul celui Atot-puternic se va găsi.

Se apucă balaurul să trimită carte către sora lui crăiasa din Pădurea Oarbă.

— Ţine cartea asta şi dă-o surorii mele, crăiasa din Pădurea Oarbă. Dânsa o să te înveţe ce ai să faci

Apoi îl sfătui cum trebue să se poarte când va sosi acolo ca să scape de pierzanie. Feciorul se potrivi ziselor balaurului. In ţinutul acestei crăese se afla şi corbul ce răpise crucea împăratului.

— Deh! zise crăiasa din Pădurea Oarbă, anevoios lucru ceri, dar cu ajutorul celui Atot-puternic o să-l ducem la capăt.

Apoi îl sfătui:

— Feciorul meu, corbul se află în palatul celor patruzeci de draci. Să te duci neînfricoşat, dar să asculţi şi să nu ieşi din vorbele mele: să te strecori în grădină dimineaţa pela cântători, când toţi dracii dorm cu dosul în sus, obosiţi cum sunt de peste noapte. Să nu rupi nici o frunză din pomi, că au gură. Mai încolo vei ajunge în faţa unei oglinzi de cleştar. La dus să nu te oglindeşti de

Puţin mai departe stă şi corbul pe o ramură uscată cu crucea in plisc.

loc. Puţin mai departe stă şi corbul pe o ramură uscată, cu crucea în plisc. Intinde mâna, ia-o şi la întors vei putea să te oglindeşti şi să rupi ori câte poame vrei fără nici o teamă. Dar ţine minte una: dacă vezi dracii cu ochii deschişi, să ştii că dorm; dacă sunt cu pleoapele peste ochi, să ştii că sunt treji. Dus pe dibuite, flăcăul ajunge neatins la palatul celor patruzeci de draci. Făcu un ocol şi văzu că toţi erau plecaţi pe tărâmul celălalt. Apoi se furişă în grădină. Acolo pomii se aplecau de greutatea rodului: mere, gutui, cireşe coapte negre ca mura, struguri dulci îmbietori, persice, galbene ca aurul; ce mai una alta, erau pomii toţi de pe lume. Păreau că descântau pe fecior: culege, sărmane copile, şi înfruptă-te, ca să-ţi treacă dorul!

Ii lăsa gura apă. Nu putu să rabde şi, cum trecu pe lângă nişte meri ce s'apropiau până la gură, muşcă dintr'unul. Dar abia începu să îmbuce şi toată drăcimea era pe picioare. El de frică scuipă de trei ori în sân şi se piti sub un jneapăn. Dar de cine să se ascundă?

Dracii îi traseră o sdravănă bătae şi-i făcură vânt de acolo şi-l poftiră să mai vie şi altădată.

Plâns şi toropit se întoarse la crăiasa din Pădurea Oarbă şi-i povesti păţania. Crăiasa se înciudă grozav că nu-i ascultă povaţa şi numai de dragul fratelui ei nu sări să-l muşte.

— De data asta, vezi, te-am mustrat numai, zise ea, dar să-ţi bagi minţile în cap, că altădată te-oi potopi dacă ieşi din cuvântul meu.

Şi-l dăscăli iar ca mai înainte.

Feciorul se furişă din nou în grădină şi cu toate că ciorchinii de struguri i se lipeau pela gură, cu toate că merele şi cireşele negre îl ademeneau, el, ca şi când avea gura cusută, nu se atinse de nici un pom.

Sosi la oglindă. Dar cum n'avea ştire de ce-i oglindire, şezu în faţa ei ca un nepriceput spre a se oglindi. Dracii se deşteptară şi-i arseră o mamă de bătae de-l lăsară nemişcat pe jos. Apoi îl măturară cu gunoiul şi-l aruncară la gunoişte, crezând că e deabinelea mort.

Feciorul stătea nedumerit. Să se mai ducă la crăiasa din Pădurea Oarbă, nu se încumeta. Să nu se mai ducă? Cum rămânea cu crucea? Inainte val şi înapoi prăval. Işi luă inima în dinţi şi o luă spre crăiasă.

Ea îl cruţă:

— Hai, că te mai iert şi deastădată, dar să ştii că, chiar dacă tatăl tău din groapă răsare, nu mai încape iertare.

Apoi l-a învăţat cum să fure sabia Satanei, la plecarea ei din palat.

— Sabia e de tot ruginită, dar tu să te porţi cum te stătuesc eu. Să nu o tragi din teacă nicidecum, altminteri pun mâna pe ea tartorii şi n'o mai vezi. Numai de o ţii în teacă se sperie ei şi fug de ea.

Feciorul se îndârji de data asta şi voi dinadins să asculte ca să nu-i facă tobă pielea. Apoi încetişor pe furiş luă sabia ruginită. Cum se însăbie, toate aghiuţele au şi sosit acolo ca frunza şi iarba. Când s'a pomenit în ogradă, ce să vadă?

Dracii erau în păr. Insă toată drăcimea se ferea de el ca de tămâe. Tocmai asta dorea şi el. Şi, ca să-i sperie şi mai mult, se făcea că scoate sabia. Atunci lighioanele mai tare dau busna la el. Şi el, minte de copil, ce-i veni? Să smulgă sabia din teacă şi să tae vreo doi din ei ca să sperie pe ceilalţi.

Cum scoase sabia, îl înşfăcară demonii, care de mână, care de picior, care să-l încalece peste urechi.

— Lăsaţi-l în pace, porunci Satana, că dacă el o fi ştiind graiul nevesti-mii, am să-l bag slugă la dânsa.

Şi ce orândui Satana, se şi înfăptui. L-au înţolit cu nişte bulendre, cu opinci din piele de porc, l-au jerpelit ca pe un ţigan şi l-au pus la slugărit.

A doua zi intră în odae la Sătănoaia şi o vede înlăcrimată. Se milostivi de plânsul ei şi o întrebă:

— Ce ai, stăpâna mea, de plângi?

Dar femeea nu era de soiu diavolesc, şi-i răspunse, că dânsa e o fată de împărat şi că Tartorul o peţi dela tatăl ei ca să i-o dea de soţie, înfricoşându-l că altfel îi înhapă pe toţi ai lui. Şi tatăl, îngrozit, se învoi. Şi că acum stă tot îngândurată şi plânge, că nu ştie cum să scape de pacostea asta.

— Nu te boci, draga mea, zise feciorul, şi eu am păţit-o la fel. Dacă vrei să ieşim din robie, să-l iscodeşti în astă seară pe Negrilă al tău, aşa cum

se pricepe muieretul şi caută să vezi în ce-i stă puterea.

— Am să fac tocmai după spusa ta, îl încredinţă domniţa.

Peste noapte ea se prefăcu bolnavă şi se tot căina necontenit.

— Ce-i cu tine, de te sclifoseşti aşa? Nu s'o obrăznicit argatul nostru?

— Ba nicidecum, făcu dânsa, mă doare numai că de atâta vreme trăim împreună şi nu ştim unde ne stă puterea.

Dracul, ca să vadă dacă nu-i la mijloc vreo drăcie, i-a ticluit o minciună.

— Asta te doare? Tăria mea stă într'o mătură.

A doua zi, când plecă dracul la vânătoare, dânsa ia mătura, o pune într'un ungher şi-i aprinde candele şi lumânări, o înconjoară cu flori, o însalbă cu arginţi şi cu alte scumpeturi. Şi toate astea numai pentru ochi, că şi domniţa era o pomiţă. Ea pricepu că diavolul vrea s'o adoarmă.

La întoarcere Satana văzu mătura aninată la loc de cinste, prinse a chicoti şi nu mai putea de haz.

— Te-am înşelat, femee! Nu te-ai gândit, cum poate sta puterea într'o mătură? Am să-ţi spun drept, vârtutea mea stă sub buturuga din ogradă.

Femeia ghici că şi asta e scornitură, dar s'a făcut că nu înţelege. A doua zi după plecarea Satanei, ea aduse butucul în odae şi-l înconjură cu de toate: candele, lumânări, arginţi, galbeni şi altele.

Ucigă-l-toaca se strâmba şi se scutura de râs.

— M'am temut, femee, zise el, c'ai să umbli cu şoalda faţă de mine. Dar acuma am văzut şi sunt cu totul încredinţat că tu ţii mult la mine, deaceia îţi spun pe neocolite: toată vlaga mea stă în cei trei porumbei din burta mistreţului care se află în Pădurea Blestemată.

Asta voia şi domniţa. Ea chemă iute pe argat şi-i povesti cu deamănuntul.

— Dacă ţii să mă scapi pe mine şi pe tatăl tău, nu te codi o clipă, ci ia-o la picior şi du-te fuga în Pădurea Blestemată.

Feciorul nostru nu era slab de înger. O întinse la drum şi sosi la verdina pădurii. Acolo dădu peste un popă, care avea o turmă de oi. Dar oiţele lui erau aşa de costelive şi plăpânde, că la cea mai mică aburire de vânt, cădeau din picioare.

Ce mai încoa şi încolo? In pădurea, unde se afla gliganul, nu puteau să pască oile, că le da gata. Aşa că ele se alegeau numai cu iarba uscată şi cu ţărâna din jurul satului. Nici un păstor nu se încumeta să le mâne la păşunile mănoase din pădurea mistreţului. De jur împrejurul ei curgea un râu şi vadu-i era anevoios de trecut.

Voinicul nostru se băgă cu simbrie la popă. Şi cum văzu că oile sunt aşa de lihnite, tăe un brad şi-l podi peste râu şi le bârâi dincolo în pădurea mistreţului.

Iată şi porcul cu părul vulvoiu şi se iau amândoi la trântă dela soare-răsare până la prânzul mare. Dar şi unul vârtos şi celălalt voinicos, nu se dovediră. Mai slăbiră puţin din harţă, că amândoi erau sleiţi de puteri; mistreţul se înfundă în răcoreala mlaştinei şi feciorul mai îmbucă ceva ca să mai prindă vlagă. Apoi se înhăţară din nou de cerbice, dela prânzul mare până la apus de soare, dar niciunul nu fu zdupuit.

Intr'asta oile păşunau în voe ca în grădina tăticului. Pe înserate, când vedeau că nu se descleştează, se lăsau pe a doua zi, iar feciorul aduna oile şi le ducea acasă la popă bine mâncate şi săturate.

Se mira popa cum se îngraşă avutul însufleţit zi cu zi. Ispitit, el vru să ştie cum de se fac tot mai grase şi mai lăptoase, se luă după urma păstorului şi ce văzu? Se lupta păstorul cu mistreţul ca două dihănii.

— Ah, oftă porcul, de-aş avea o mocirlă să mă tăvălesc şi să mă tot rostogolesc şi c-un sac de porumb să mă hrănesc şi apoi să te încolţesc şi să te îmbucăţesc!

— Şi eu, suspină feciorul, dacă aş avea o plăcintă de lapte, o ploscă de vin şi o sărutare dela fata popii, să vezi cum te rup în bucăţele.

Dar şi deastădată nici unul nu se da bătut.

Popa însă a doua zi pregăti plăcinta, umplu plosca cu vin, le dete fetei să le ducă păstorului şi o povăţui să nu-i fie teamă deloc dece are să se întâmple.

Era spre amiaz. Din nou grohăind îşi dori mistreţul tot ce ar fi vrut să aibă ca să-l doboare pe potrivnicul său. Din nou îşi dori şi acesta:

— Dacă aş avea o plăcintă de lapte, o ploscă

de vin şi un sărut dela fata popii, cum te-aş face piftie!

Abia îşi rosti urarea şi iacă fata cu plăcinta şi cu vinul. Ca un balaur înghiţi feciorul plăcinta întreagă; apoi trase dintr'o duşcă vinul, dete o pupătură fetei şi deodată înşfăcă în braţe nămornicul de mistreţ şi-l trânti la pământ, de-i plesni fierea din el. Il mai săltă odată, de-l speti şi-l stropşi de tot. Şi apoi îl mai pocni încăodată, de-i scurse toată măduva din creer şi nici un grohăit nu se mai auzi. Il spintecă şi-i scoase cei trei porumbei.

Işi luă rămas bun dela popă, care îl rugă să nu plece dela ei, că-i va da fata de soţie. Feciorul, cum nu-i ardea de aşa ceva, o şterse cu porumbeii. Pe drum gâtui unul. In clipa aceia Satana căzu bolnav:

— Ah! muiere, m'ai tras pe sfoară, mi-ai săpat groapa!

— Ba, nu bărbate! Ce vorbă-i asta? Spune tu mai am eu drag pe altul ca pe tine?

Aşa îl îmbuna domniţa, care nu avea ochi să-l vadă.

Apropiindu-se voinicul de poarta palatului, suci şi gâtul unui alt hulub. Impieliţatul se pierdu cu totul; nici nu mişca, nici nu crâcnea, era mai mult mort decât viu.

Sui voinicul scara cu porumbelul în mână şi strigă fetei: — Unde-i sabia?

— Ia-o de după uşă, răspunse ea.

Şi cum vântui sabia, sbură capul celui de al treilea porumbel. Dracul plesni, plesni-i-ar neamul.

Feciorul se repezi la cruce, o luă şi fuga împreună cu fata.

Atunci năpădiră toţi încornoraţii, dar şi flăcăul nostru nu mai scoase sabia din teacă, ci numai ce-i ameninţa şi-i speria cu ea, de se împrăştiară cu toţii.

Când trecu pela oglindă, o minune i se ivi înaintea ochilor. Toată lumea ca în palmă, toate satele, toate oraşele, oameni şi vite, tot ce poartă pământul. Apoi zări pe fratele cel mare covrigar în sat şi pe cel mijlociu lăptar.

— Ptiu! scuipă el odată, nu vi-e ruşine vouă fii de împăraţi să ajungeţi aşa de ruşinaţi cu şorţul dinainte!

Luă oglinda fermecată, o băgă în buzunar, ca să afle deacum orice întâmplare bună sau rea. Incărcă şi tot avutul şi comorile dracilor pe patruzeci de chervane şi o porni cu fata de împărat.

Sosiră după multe zile cu poveri şi cu cămile, la răspântia cunoscută. Urni bolovanul din loc şi găsi cele trei inele. Plânse de dorul lor sărmanul, că doar fraţi erau şi tot nu putea fără ei. Apoi se întoarse cu gura spre fată:

— Mă reped în căutarea lor, tu stai pe aici şi aşteaptă-mă.

Dar nu-i fu anevoe să-şi afle fraţii. Mezinul cu oglinda măiastră ochi repede pe unde au fost ei. Intâlnindu-i, i-a făcut de ocară pentru sărăcia şi umilinţa lor şi apoi se întoarse cu dânşii la locul unde aştepta domniţa.

Dar fraţii nu se puteau mângâia şi aveau ciudă că mezinul le-a luat-o înainte şi că el o să se

aleagă cu toată mărirea şi fericirea. Se vorbiră între ei să nu-l cruţe. Intr'o noapte, pe când fratele lor adormise, îl înhăţară din somn şi-i scoaseră ochii fără pic de milă. Apoi îl năpustiră singur în pădure şi siliră pe domniţă să jure că nu va vorbi nimic până nu-i va veni lumina în ochi. Ei credeau că el rămâne orbit şi pierit pe vecie.

Bietul orb, cum se văzu părăsit, merse deabuşelea până la rădăcina unui copac şi se căţără pe el. Chiar sub copacul acela era vatra unde se adunau liftele negre ca să se laude fiecare cu drăciile scornite peste zi.

Cel mai breaz dintre ei îi întrebă ce ispravă făcură în ziua aceea. După ce toţi se spovediră, veni la rând un aghiuţă michiduţă, care îşi făcuse mendrele cu prisosinţă.

— Eu am asmuţit doi fraţi să scoată ochii fratelui mai mic.

— Na, orbule! se răsti mai-marele lor, cârpindu-i una, de-i scăpărară ochii. Asta nu-i vre-o mare scofală. Dacă-i freci pleoapele cu o leacă de cenuşă dela vatra noastră, capătă iar vederea. Aşa ţi-i începutul meşteriilor tale?

Şi-l pocni încă de două ori cu toroipanul, de văzu stele verzi.

Feciorul de împărat le auzi toate şi cum o luară dracii la sănătoasa de acolo, îşi frecă ochii cu cenuşă dela vatra lor şi-i luminară ochii.

Apoi îmbrăcat cu ţoale vechi, o luă tiptil spre casă la tatăl său. Fraţii săi abia poposiseră şi dădură crucea împăratului şi odată cu ea sufletul lui veni la loc. De atâta bucurie că se împuter-

nici şi că doi feciori de ai lui se întoarseră cu bine, pregăti împăratul un oaspăţ mare.

Ajunse şi mezinul acasă: Nu mă luaţi şi pe mine în slujbă, să-mi daţi o bucată de pâine? se milogi el.

— Ba te primim bucuros, răspunseră fraţii, care nu-l cunoscură.

După ce au întins masă mare şi au mâncat şi au băut, tot omul trebui să-şi spue păţania şi povestea. Fiecare istorisi cum se pricepu, până ce veni şi rândul argatului să înşire şi el povestea lui.

Că a fost odată un împărat, că avea trei feciori, care s'au dus în lume să aducă tatălui lor crucea din ciocul corbului; cum s'au despărţit, cum cel mic dete de pădurea cea neumblată şi toate celelalte câte le văzu şi le pătimi sărmanul. Dece povestea el mai mult, dece îşi pierdeau firea şi păleau la faţă vinovaţii. Când ajunse la partea unde fraţii îl orbiră, deodată ei se răstiră:

— Afară cu el, afară, că-i smintit argatul.

— Ba nu, răspunse împăratul, smintit nesmintit, trebue să-şi încheie povestea, că tare frumos şi bine o zice.

Apoi când feciorul conteni povestitul, îl iscodi împăratul:

— Tu l-ai cunoscut pe voinicul din poveste?

— L-am cunoscut, că dela dânsul aduc veste, acela sunt chiar eu, copilul tău.

Toţi rămaseră cu privirea holbată şi cu gura căscată.

— Dacă nu mă credeţi, dovada e aci inelul

şi puneţi pe fata adusă de fraţii mei să vă jure dacă nu-i aşa.

Impăratul mulţumi lui Dumnezeu, se dete jos din jeţul său şi înscăună pe iubitul lui fecior zicându-i:

— Tu cel mai drag al meu fecior, deacum eşti înscăunat, poartă-te cu fraţii tăi aşa cum te învaţă sufletul tău de împărat.

Şi el mare de suflet cum era, zise:

Că frate este fratele
Şi le iert păcatele.
Mă închin lui Dumnezeu,
Că-i deajuns norocul meu!

CUPRINSUL:

CARTEA SATULUI

SCOASĂ DE FUNDAŢIA CULTURALĂ REGALĂ „PRINCIPELE CAROL"

1. Cezar Petrescu	Cei trei Regi (cu un desen de Lena Constante şi cu 46 de vederi şi chipuri după fotografii).
2. Mihail Sadoveanu	Inima noastră (cu desene de Leon Viorescu).
3. Al. Lascarov-Moldovanu	Viaţa creştină în pilde (cu desene de Mac Constantinescu).
4. V. Voiculescu	Toate leacurile la îndemână (cu o reproducere în culori după Şt. Luchian şi numeroase figuri).
5. Lucia Filimon-Ciulei	Intre gospodine (cu desene de Aurel Jiquidi).
6. N. Oancea	Culegere de coruri (cu un desen colorat de Mac Constantinescu şi vederi după fotografii).
7. Joc sfânt popular	Vicleimul (cu întregiri şi lămuriri de Victor Ion Popa şi muzică de G. Breazul, cu un desen în culori de Mac Constantinescu şi vederi după fotografii).
8. I. C. Vissarion	Invietorul de morţi (cu desene de Aurel Jiquidi).
9. T. Buşniţă	Cartea crescătorului de peşti (cu o reproducere în culori după J. Steriadi şi numeroase figuri).
10. Tudor Pamfile şi Victor Ion Popa	Cuiul lui Pepelea, comedie populară (cu un desen colorat de Aurel Jiquidi şi numeroase desene negre).
11. I. Agârbiceanu	Minunea, povestiri (cu desene de Demian).
12. Apostol D. Culea	Şezători de seară (cu o reproducere în culori după Rodica Maniu şi cu numeroase figuri).
13. G. V. Madan	Răsunete din Basarabia (cu desene de Victor Ion Popa).
14. Liviu Rebreanu	Oameni de pe Someş (cu desene de Lena Constante).
15. Emanoil Bucuţa	Biblioteca satului (cu o vedere în culori după G. Petraşcu şi cu alte chipuri).
16. I. Simionescu	Auzite şi trăite în ţară (cu desene de Aurel Jiquidi).
17. Victor Ion Popa	A fost odată un război (cu desene de autor).
18. I. Lupaş	Istoria Unirii Românilor (cu o reproducere în culori după o pânză de D. Stoica şi cu numeroase chipuri şi vederi).
19. Victor Eftimiu	Omul lui Dumnezeu (cu desene de Lena Constante).
20. Ilie Izvoranu	Ogorul nostru (cu o vedere în culori de Ştefan Popescu şi cu fotografii de maşini şi unelte).
21. G. Breazul	Colinde (cu desene de Demian).
22. Mihail Lungianu	Smei şi zâne (cu desene de Lena Constante).
23. Victor Ion Popa	Plata birului (cu desene de Lena Constante şi de autor).
24. I. Agârbiceanu	Pustnicul şi ucenicul său (cu desene de Lena Constante).
25. Al. Lascarov-Moldovanu	La apusul soarelui (cu o reproducere în culori după D. Ghiaţă şi cu numeroase vederi).
26. Marin Iorda	Haplea la stăpân, întâmplare de haz într'un act (cu desene de autor).
27. Iulia Murnu	A fost odată (cu desene de E. Filionescu-Murnu).
28. Victor Ion Popa	Mironosiţele (cu desene de Lena Constante şi Victor Ion Popa).
29. George Moroianu	Chipuri din Săcele (cu un chip de Mişu Popp şi cu alte multe chipuri şi vederi).
30. Emanoil Bucuţa	Legătura roşie (cu o vedere după o pânză de Ştefan Popescu şi cu desene de J. Giurgea-Negrileşti).
31. Al. Lascarov-Moldovanu	Noua Constituţie a României (cu o vedere în culori de Olga Greceanu şi Dimitrie Ştiubei şi cu alte chipuri şi vederi).
32. Gheorghe V. Madan	Dela noi din Basarabia (cu desene de J. Giurgea-Negrileşti).
33. V. Grimalschi	Viaţa în apele noastre dulci (cu o vedere în culori după o pânză de Ştefan Popescu şi cu multe desene şi chipuri).
34. Al. Cazaban	Povestiri vânătoreşti (cu o vedere în culori de Sava Henţia şi cu desene de B'Arg).
35. N. Pora	Când se deschide cerul (cu desene de Aurel Jiquidi).
36. Mihail Lungianu	Bucoavne şi Izvoade (cu desene de Ioana Jurgea).
37. Dumitru Furtună	Izvodiri din bătrâni (cu desene de Ioana Jurgea).

Cărţile noastre se găsesc de vânzare în principalele librării din ţară

Procurarea lor se face numai prin

„Fundaţiile Culturale Regale" — Centrala Editurilor

Str. Lipscani, 18, et. II — Bucureşti — Telefon 5.37.77

INSTITUTUL DE ARTE GRAFICE „RAMURI" S. A. — CRAIOVA

10.030 ex. ed. I 1939. VIII

PREȚUL 30 LEI.